

Besluit

Raadsbesluit

onze ref.	e220035215
casenr.	22e0001780

De raad van de gemeente Ermelo;

gelezen het voorstel van het college van 13 september 2022, nr. e220035208;

b e s l u i t :

De meerjarenbegroting 2023-2026 vast te stellen door:

1. In te stemmen met de budgettaire uitkomst en inhoud van de Meerjarenbegroting 2023-2026. Tevens de benaming 'juridische kwaliteitszorg' in de tabel Overzicht verwacht budgettair perspectief op pagina 54 van de Meerjarenbegroting 2023-2026 te wijzigen in juridisch controller;
2. De budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2023-2026 vast te stellen;
3. De tabel 'Overzicht van nog niet vrijgegeven kredieten en budgetten' op pagina 56 van de Meerjarenbegroting 2023-2026 als volgt aan te vullen:

Nieuw beleid coalitieakkoord	2022	2023	2024	2025	2026	toelichting	Status vrijgegeven door de raad
Planontwikkeling Kerkdennen en bedrijventerrein	0	125N	125N				nog niet vrijgegeven
Advisering Financiën	0	75N	75N				nog niet vrijgegeven
De Zanderij (saneringskosten)		750N					nog niet vrijgegeven

en dat het vrijgeven van alle in deze tabel opgenomen kredieten en budgetten geschiedt middels afzonderlijke besluitvorming in de raad.

4. De Reserve Onderwijshuisvesting in te stellen.

Besluit raad:

Het subamendement (subAM MJB-01a) 'Juridische kwaliteitszorg' van de SGP-fractie waarin wordt voorgesteld:

Aan de in het amendement *Geen plan geen poen (Am MJB-01)* opgenomen aanvulling voor het 'Overzicht van nog niet vrij te geven budgetten' (pagina 56 MJB) toe te voegen het niet vrij te geven budget:

Nieuw beleid coalitieakkoord	2022	2023	2024	2025	2026	toelichting	Status vrijgegeven door de raad
Juridische kwaliteitszorg				50N	50N	Hiervoor wordt een afzonderlijk raadvorsingsvoorstel met daarin opgenomen de evaluatie na 2 jaar	Nog niet vrijgegeven

wordt met 13 stemmen tegen (één-Ermelo, ChristenUnie, Progressief Ermelo, VVD en HEE22) en 7 stemmen voor (CDA en SGP) verworpen.

De heer H. Luitjes (één-Ermelo) legt een stemverklaring af: de fractie van één-Ermelo stemt tegen het subamendement omdat met het aannemen van dit subamendement de mogelijkheid kleiner wordt dat het oorspronkelijke amendement (Am MJB-01) een meerderheid haalt.

Het amendement (Am MJB-01) 'Geen plan geen poen' van de fracties één-Ermelo, ChristenUnie en Progressief Ermelo waarin wordt voorgesteld:
Beslispunt 3 van het ontwerp raadsbesluit meerjarenbegroting 2023-2026 als volgt te wijzigen:
 3. De tabel 'Overzicht van nog niet vrijgegeven kredieten en budgetten' op pagina 56 van de Meerjarenbegroting 2023-2026 als volgt aan te vullen:

Nieuw beleid coalitieakkoord	2022	2023	2024	2025	2026	toelichting	Status vrijgeven door de raad
Planontwikkeling Kerkdennen en bedrijventerrein	0	125N	125N				nog niet vrijgegeven
Advisering Financiën	0	75N	75N				nog niet vrijgegeven
De Zanderij (saneringskosten)		750N					nog niet vrijgegeven

en dat het vrijgeven van alle in deze tabel opgenomen kredieten en budgetten geschiedt middels afzonderlijke besluitvorming in de raad.

wordt unaniem aangenomen.

Het amendement (Am MJB-03) 'Benaming juridische kwaliteitszorg aanpassen in juridisch controller' van de fracties CDA en SGP waarin wordt voorgesteld:
Beslispunt 1 aan te vullen met: Tevens de benaming 'juridische kwaliteitszorg' in de tabel Overzicht verwacht budgettaire perspectief op pagina 54 van de Meerjarenbegroting 2023-2026 te wijzigen in juridisch controller

wordt unaniem aangenomen.

Het geamendeerde raadsvoorstel Meerjarenbegroting 2023-2026 wordt unaniem aangenomen.

Mevrouw M.B.C.M. van den Broek (VVD) legt een stemverklaring af: De fractie van de VVD wordt niet geacht in te stemmen met het niet schrappen van de bezuinigingen in het licht van de meevaller van de septembercirculaire maar stemt verder in met de begroting.

De motie (Mot MJB-04) 'Ondersteuning sportverenigingen en maatschappelijke organisaties' van de CDA-fractie waarin het college wordt verzocht:

- *In gesprek te gaan met de sport- en andere verenigingen, maatschappelijke organisaties en ontmoetingspunten om te inventariseren hoe groot de problemen voor de komende winter zijn en hoe hoog de nood is*
- *Deze uitkomsten en eventuele oplossingen – waaronder bijvoorbeeld het ondersteunen bij het versneld isoleren en het nemen van energiebesparende maatregelen binnen de gemeentelijke regelingen – zo spoedig mogelijk met de raad te delen;*
- *Via de geeignende kanalen het Kabinet op te roepen de motie Heerma c.s. inhoudelijk te realiseren.*

wordt met 14 stemmen voor (één-Ermelo, CDA, Progressief Ermelo en VVD) en 6 stemmen tegen (ChristenUnie, SGP en HEE22) aangenomen.

De motie (Mot MJB-05) 'Samen tegen armoede' van de CDA-fractie waarin het college wordt verzocht:

- Een communicatieplan op te stellen om de groep mensen die in stille armoede leeft beter te bereiken.
- Het communicatieplan in het eerste kwartaal van 2023 te delen met de raad.
- Bij het opstellen van het communicatieplan en het uitvoeren daarvan samen te werken met maatschappelijke partners.
- Na een half jaar de resultaten te evalueren.
- Meer aandacht te hebben voor inwoners die ook geraakt worden door de prijsstijgingen en tussen wal en schip raken omdat ze geen gerechtigden zijn en/of omdat ze niet worden bereikt.

wordt met 17 stemmen voor (één-Ermelo, CDA, ChristenUnie en Progressief Ermelo) en 3 stemmen tegen (HEE22 en SGP) aangenomen.

De motie (Mot MJB-06) 'Tijdelijke jongerenhuisvesting' van de CDA-fractie waarin het college wordt opgeroepen:

- Om te onderzoeken op welke locaties tijdelijke jongerenhuisvesting gerealiseerd kan worden.
- Uiterlijk juni 2023 met de raad een concreet voorstel te delen.

wordt unaniem aangenomen.

De heer Stam (SGP) legt een stemverklaring af: De SGP-fractie bedankt de heer De Blauw voor het aanpassen van de motie zodat deze wat breder kan worden opgevat. De SGP kan de motie steunen.

De heer J. Wilhelm (HEE22) legt een stemverklaring af: De fractie van HEE22 zal de motie steunen in het volle besef dat de uitvoering kan leiden tot een opstopping in de woningmarkt.

De motie (Mot MJB-07) 'Geen plan geen poen' van de fracties één-Ermelo en ChristenUnie waarin de auditcommissie wordt opgeroepen:

Om een raadsvoorstel aan de gemeenteraad voor te leggen waarin wordt voorgesteld de 'Financiële verordening gemeente Ermelo 2020' zodanig wordt aangepast dat nieuw beleid uit een Meerjarenbegroting niet automatisch wordt geautoriseerd door de gemeenteraad bij het vaststellen van de Meerjarenbegroting.

Voorbeeld van een uitwerking:

*Artikel 5.1 (nieuwe tekst)
 De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en lasten per programma en op programmaniveau (inclusief het overzicht algemene dekkingsmiddelen en het overzicht onvoorzien.)*

Voor nieuw beleid en nieuwe investeringen, niet zijnde vervangingsinvesteringen, ontvangt de raad op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet/exploitatiebudget voor nieuw beleid. De raad kan bij de begrotingsbehandeling aangeven voor welke van voorgenoemde nieuwe investeringen/exploitatiebudgetten voor nieuw beleid, hij geen apart voorstel wenst te ontvangen en deze investeringen/exploitatiebudgetten voor nieuw beleid worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.

Artikel 5.1 (huidige tekst):

De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en lasten per programma en op programmaniveau (inclusief het overzicht algemene dekkingsmiddelen en het overzicht onvoorzien.)

De raad kan dan eventueel aangeven welke budgetten hij op een later tijdstip een apart voorstel voor vrijgeven van het budget wil ontvangen, in de begrotingsstukken wordt jaarlijks aangegeven om welke budgetten het gaat.

wordt met 19 stemmen voor (één-Ermelo, CDA, ChristenUnie, Progressief Ermelo, SGP en VVD) en 1 stem tegen (HEE22) aangenomen.

De motie (Mot MJB-08) 'Inflatie begrenzen op 3% voor 2023' van de fracties één-Ermelo, ChristenUnie en CDA waarin het college wordt opgeroepen:

- De meeropbrengst voor de OZB, als gevolg van een hogere inflatie dan de vermelde 3% in de Meerjarenbegroting voor het jaar 2023 als korting (1,12%) voor 2023 op de aanslag te verminderen. Deze correctie door te voeren voor woningen en niet woningen. Hiermee wordt de inflatie voor de OZB van woningen en niet woningen voor 2023 afgetopt op 3%.
- Punt 1 op een vergelijkbare manier door te voeren voor de forensenbelasting.
- De meeropbrengst aan toeristenbelasting te besteden binnen de lokale toeristische sector.

wordt met 19 stemmen voor (één-Ermelo, CDA, ChristenUnie, Progressief Ermelo, SGP en VVD) en 1 stem tegen (HEE22) aangenomen.

De heer L.A. van der Velden (SGP) legt een stemverklaring af. De SGP-fractie steunt de motie maar wil duidelijk aangeven dat het wat de SGP betreft nog aan de magere kant is. Bij de jaarrekening zal de SGP opnieuw 'op jacht' gaan naar mogelijkheden voor teruggaaf en vermindering van de belastingdruk.

De motie (Mot MJB-09) 'Gemeenteraad houdt vinger aan de pols' van de fracties één-Ermelo en Progressief Ermelo waarin het college wordt verzocht:

Om bijvoorbeeld maandelijks een informatiememo met als onderwerp 'Voortgang Taakstelling 2023' aan de raad aan te bieden, zodat de agendacommissie deze desgewenst op een 'tafel' kan agenderen, tot het moment dat de taakstelling is uitgekristalliseerd.

wordt unaniem aangenomen.

De motie (Mot MJB-10) 'Zwembad Calluna bespaart op energie' van de fracties één-Ermelo en CDA waarin het college wordt verzocht:

Te onderzoeken hoe het gasverbruik bij Calluna kan worden teruggebracht en wat de eventuele (financiële) consequenties zijn van het beperken van het zwemaanbod in tijd en/of functies. De uitkomst hiervan als een discussienotitie aan de gemeenteraad in december 2022 voor te leggen.

wordt met 19 stemmen voor (één-Ermelo, ChristenUnie, CDA, Progressief Ermelo, SGP en HE22) en 1 stem tegen (VVD) aangenomen.

De motie (Mot MJB-11) 'Energietoeslag' van de fracties ChristenUnie, Progressief Ermelo en één-Ermelo waarin het college wordt verzocht:

Om de inkomensgrens voor de energietoeslag voor 2022 en 2023 te verhogen van 120% naar 130% van het sociaal minimum. De kosten te dekken uit de algemene reserve met een maximaal budget van € 260.000 per jaar.

wordt met 17 stemmen voor (één-Ermelo, CDA, ChristenUnie, Progressief Ermelo en HE22) en 3 stemmen tegen (SGP en VVD) aangenomen.

De motie (Mot MJB-12) 'Duurzaamheid' van de fracties Progressief Ermelo, ChristenUnie en SGP waarin het college wordt opgedragen:

De subsidieplafonds die zijn vastgesteld voor Duurzaamheid integraal te gaan benaderen door de regelingen te gaan ontschotten waar mogelijk en daartoe een voorstel aan de raad aan te bieden.

wordt unaniem aangenomen.

De motie (Mot MJB-13) 'Personeel' van de fracties Progressief Ermelo, ChristenUnie en SGP waarin het college wordt verzocht:

Uiterlijk bij de behandeling van de Kadernota 2024 een fundamenteel debat te houden, waarin zowel de uitkomsten van het onderzoek over de werkdruk als het amendement formatie versus OZB een plaats krijgen.

wordt unaniem aangenomen.

De motie (Mot MJB-14) 'Sociaal Domein' van de fracties Progressief Ermelo, CDA en ChristenUnie waarbij het college wordt verzocht:

- *De budgetplafonds zo in te richten dat aan een kwetsbare de zora wordt onthouden.*

- *De denkrichting "innovatiebudget" te onderzoeken als extra beleidsinstrument om de taakstelling Sociaal Domein te kunnen realiseren.*

wordt met 18 stemmen voor (één-Ermelo, CDA, ChristenUnie, Progressief Ermelo, VVD en HE22) en 2 stemmen tegen (SGP) aangenomen.

De heer L.A. van der Velden (SGP) legt een stemverklaring af: gezien het feit dat het verzoek aan het college twee punten betreft die inhoudelijk niets met elkaar te maken hebben, kan de SGP de motie niet steunen.

Toezeggingen:

- Wethouder Weidema zegt toe rond januari 2023 het collegeprogramma te zullen delen met de gemeenteraad.
- Wethouder Weidema zegt toe dat de raad een voorstel ontvangt als het onderzoek naar de Zanderij klaar is.
- Wethouder Weidema zegt in reactie op de motie 'Tijdelijke jongerenhuisvesting' toe in de eerste helft van 2023 met een voorstel naar de raad te komen.
- Wethouder Weidema zegt toe de Financiële Verordening in 2023 te willen actualiseren.
- Wethouder Weidema zegt in reactie op de motie 'Inflatie begrenzen op 3% voor 2023' toe de verwerking van de meeropbrengst van de toerismebelasting te verwerken in de eerste bestuursrapportage.
- Wethouder Hamstra zegt toe de uitkomsten van het gesprek met de sportverenigingen, dat binnen twee weken plaatsvindt, met de raad te delen.
- Wethouder Hamstra zegt in reactie op de motie 'Zwembad Calluna bespaart op energie' toe in december, mogelijk januari 2023, de uitkomsten van het gesprek met Interactie inzake Calluna, over mogelijke en realistische scenario's om het sterk toegenomen energiegebruik het hoofd te bieden en over wat de financiële en maatschappelijke consequenties zijn van het tijdelijk terugbrengen van een aantal functies, met de raad te delen.
- Wethouder Hamstra zegt toe de raad te informeren met een informatiememo over de uitkomsten van een gesprek dat hij over twee weken heeft met EFC in het kader van mogelijk compensatie.
- Wethouder Van Veen zegt toe de raad in de 5e bestuursrapportage te informeren over de in eerste instantie incidentele bezuinigingen op 'grijs en groen' en in 2023 zal het college met structurele oplossingen komen.
- Wethouder Van Veen zegt toe dat in 2023 een nieuwe visie op duurzaamheid met een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld en doet de handreiking naar de indiener van de motie 'Duurzaamheid' het gesprek aan te gaan.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 9 november 2022,

M.E. Haveman
griffier

Th.A.J. Burmanis
voorzitter,

Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 13 september 2022

Onderwerp: Meerjarenbegroting 2023-2026

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u ter vaststelling de Meerjarenbegroting 2023-2026 Ermelo aan.

Gemeenten dienen conform de Gemeentewet uiterlijk 15 november voor aanvang van het begrotingsjaar een meerjarenbegroting vast te stellen en aan de provincie als financieel toezichthouder aan te bieden. Daarbij kijkt de toezichthouder of de begroting structureel en reëel sluitend is en wordt bepaald onder welk toezichtregime de gemeente gaat vallen. Met de aanbieding van deze Meerjarenbegroting 2023-2026 kan Ermelo voldoen aan bovenstaande eisen.

Wij stellen voor de Meerjarenbegroting 2023-2026 vast te stellen door:

1. Akkoord te gaan met de budgettaire uitkomst en inhoud van deze Meerjarenbegroting 2023-2026;
2. De budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2023-2026 vast te stellen;
3. De nog niet vrij gegeven kredieten middels een afzonderlijke besluitvorming door de raad beschikbaar te stellen;
4. De Reserve Onderwijshuisvesting in te stellen.

Het begrotingsboekwerk is beschikbaar via internet ermelo.tlpc.nl. Daarnaast is ook dit jaar weer de Infographic van de Begroting 2023 beschikbaar. In gedrukte vorm wordt het boekwerk niet meer verspreid.

Wij stellen deze Meerjarenbegroting 2023-2026 in handen van de agendacommissie van de raad en stellen voor om de behandeling te laten plaatsvinden op 5 oktober 2022 (beeldvormend), 19 oktober 2022 (oordeelsvormend) en op 9 november 2022 besluitvormend.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,
secretaris,

dra. Th.A.J. Burmanje
burgemeester,

Voorwoord Wethouder van Financiën

De tijd waarin we leven leidt tot steeds meer onzekerheden en de toekomst blijkt steeds minder goed voorspelbaar. Met name de oorlog in Oekraïne is de aanjager gebleken voor crisissen en onzekerheden over onderwerpen die nog maar kortgeleden als vanzelfsprekend golden. Ook in de Ermelose samenleving zijn de gevolgen hiervan voelbaar.

In deze tijd is de Meerjarenbegroting 2023-2026 vervaardigd; een begroting waarop het (financiële) beleid van Ermelo wordt gebaseerd, maar waar genoemde onzekerheden ook hun invloed op zullen hebben.

Het feit dat 2022 een verkiezingsjaar is, dat een nieuwe raad en een nieuw college van burgemeester & wethouders zijn aangetreden en dat er een Hybride-akkoord 2022-2026 is vastgesteld, heeft stevige gevolgen gehad voor het begrotingstraject. De vervaardiging van deze meerjarenbegroting is dan ook een intensief traject geweest.

Zoals al eerder aan uw raad werd gemeld, is ervoor gekozen om uitsluitend een financiële Meerjarenbegroting 2023-2026 te vervaardigen. Dit betekent dat er geen beleidsmatige teksten – zoals: wat willen we bereiken?; wat gaan we daarvoor doen? – zijn opgenomen. Wel is de letterlijke tekst van het Hybride-akkoord 2022-2026, inclusief het Raadswerkprogramma gemeente Ermelo 2022-2026, vermeld.

Dankzij de grote en gewaardeerde inzet van het team Financiën van Ermelo en Meerinzicht is in korte tijd deze meerjarenbegroting, zoals die u nu ter bespreking en vaststelling wordt aangeboden, tot stand gebracht.

Maar er is nog veel werk aan de winkel. Het college ziet deze meerjarenbegroting als een financieel startdocument op grond waarvan de komende periode verder gebouwd zal worden aan zowel de structuur, de inhoud van het beleid als het verbeteren van het financieel perspectief. Met deze meerjarenbegroting is nu een eerste stap gezet in het proces om te komen tot toekomstbestendige financiën in Ermelo.

Inmiddels is ook gestart met de vervaardiging van het Collegeprogramma 2022-2026. Hierin wordt verwoord wat de doelstellingen en te bereiken resultaten zijn in deze raadsperiode.

In parallel wordt gewerkt aan de wijziging van de structuur en opzet van de P&C-cyclus en – documenten. Deze aanpassingen zullen, vanzelfsprekend in samenwerking met de Auditcommissie, worden opgesteld.

Ten slotte zal het traject Realisatie van de diverse (bestaande en nieuwe) taakstellingen worden opgestart.

Bij al deze trajecten zijn de uitgangspunten van het Hybride-akkoord 2022-2026 leidend; ook bij het verwerken van allerlei nieuwe (externe) ontwikkelingen die op ons afkomen.

Volgens planning komen in het voorjaar van 2023 al deze trajecten samen in de Kadernota 2024. Deze nota zal dan het eerste document worden waar beleid en financiën weer volledig tezamen komen en de basis vormen voor de financiële structuur gedurende deze raadsperiode.

Budgettaire startpunt voor deze Meerjarenbegroting 2023-2026 is de financiële positie na de 3e Bestuursrapportage 2022. Dit is immers het laatste document dat door de raad is vastgesteld; dus budgettaire geautoriseerd.

Vervolgens zijn de budgettaire gevolgen van het hybride-akkoord verwerkt, inclusief een geactualiseerde beoordeling en doorrekening hiervan. Daarna is het geheel aangevuld met de budgettaire gevolgen die volgen uit de Meicirculaire 2022, de nadien genomen college- en raadsbesluiten, de inventarisatie van lopende dossiers en overige reguliere budgetaanpassingen. Tevens is het beeld van het financieel perspectief aangepast door in dit boekwerk de presentatiewijze uit het hybride-akkoord over te nemen. Hiermee volgt eerst de weergave van de budgettaire uitkomst zonder taakstellingen en vervolgens de opgave van de afgesproken taakstellingen. Deze wijze van presenteren moet u later ook goed in staat stellen om de voortgang rond de realisatie van de in het hybride-akkoord opgenomen taakstellingen te volgen.

Dit alles leidt ertoe dat in deze meerjarenbegroting het financieel perspectief er als volgt uit ziet:

	2023	2024	2025	2026	2027*
Financieel perspectief	893 N	3.027 N	2.928 N	7.324 N	8.280 N
Opgenomen taakstellingen	-2.623 V	-4.624 V	-5.849 V	-7.349 V	-7.349 V
Uiteindelijk financieel perspectief	-1.730 V	-1.597 V	-2.921 V	-25 V	931 N

* 2027 is hier vermeld i.v.m. geplande lange kosten/investeringen op langere termijn

Uitgangspunten:

Als genoemd is het financieel perspectief van Ermelo onderhevig aan de toenemende onzekerheden in de wereld om ons heen. De (kosten-)ontwikkeling van onder andere materialen, rente en salarissen fluctueren stevig en zijn daardoor lastig te voorspellen. In deze meerjarenbegroting is het college uitgegaan van de laatste aanbevelingen (gebaseerd op de meicirculaire) van de VNG en Lias-Pauw. Daarnaast is geprobeerd een gezonde dosis behoedzaamheid aan de uitgangspunten van toekomstige kostenontwikkelingen toe te voegen.

Een en ander betekent dat de financieel-technische uitgangspunten uit de Kadernota 2023 zijn aangepast en voor deze meerjarenbegroting zijn bepaald op:

- Inflatie/prijsmutaties: 3% (kadernota ging uit van 2,3%)
- Indexering subsidies: 3% (t.o.v. 1,7%)

- Indexering Gemeenschappelijke Regelingen: 3% (t.o.v. 2,3%)
- Indexering CAO e.d.: 3,6% (t.o.v. 2,3%)

N.B.: Hierbij wordt aangetekend dat verdere kostenontwikkelingen aanleiding kunnen geven tot een voorstel tot "last-minute" aanpassingen van deze uitgangspunten.

Verder zijn stelposten opgenomen voor een verdere stijging van lonen en prijzen vanaf 2024; een extra korting op de rijksuitkering t.g.v. lagere dan begrote uitgaven van het Rijk voor 2024 en 2025 (de z.g. onderuitputting) en extra kostenstijgingen bij de uitvoering van voorgenomen investeringen.

Herijking Gemeentefonds:

Voor de eerdergenoemde "dosis behoedzaamheid" is, niet in de laatste plaats, gekozen vanwege de donkere financiële wolken die vanaf 2026 op Ermelo afkomen.

De herijking van de uitkeringen uit het Gemeentefonds, die vanaf 2026 volledig zijn beslag moet krijgen, leidt er immers toe dat Ermelo rekening moet houden met een nadeel van maar liefst € 153,00 per inwoner (€ 4,1 miljoen). Ermelo is met deze aangekondigde korting op de uitkering uit het Gemeentefonds, zelfs één van de grootste nadeelgemeenten in Nederland.

Daar waar voor de jaren tot 2026 afspraken zijn gemaakt over een zogenaamd ingroeipad, is onduidelijk waar Ermelo – vanaf 2026 – rekening mee moet houden aangaande de dan resterende korting van € 3,1 miljoen oftewel ruim € 100,00 per inwoner.

De rijksoverheid geeft dus helaas nog steeds geen duidelijkheid over hoe zij denkt om te gaan met de herijkings-operatie vanaf 2026. En dus met alle extra veranderingen die het rijk weliswaar heeft aangekondigd maar niet gedetailleerd werden. Het is spijtig te constateren dat het rijk ons – en alle andere gemeenten in Nederland – zo in (financiële) onzekerheid laat. Zelfs binnen de verplicht te ramen jaarschijven van de gemeentelijke meerjarenbegroting. Niet voor niets wordt er daarom binnen "gemeenteland" over 2026 gesproken als over "Het Ravijnjaar".

Het is om deze reden dat het college ervoor gekozen heeft om het eerdergenoemde ingroeipad van € 15,00 per inwoner te continueren in de jaren 2026 en verder.

Het Rijk heeft aangekondigd dat met de binnenkort te verschijnen Miljoenennota 2023 meer duidelijkheid over het Gemeentefonds gegeven zal worden. Dit zal echter te laat zijn om nog in deze meerjarenbegroting verwerkt te kunnen worden. Hopelijk komt het Rijk haar toezegging tot duidelijkheid nu wel na; zowel qua timing als qua volledigheid. Financiële duidelijkheid over 2026 en de jaren daarna is immers hoogstnoodzakelijk om ons beleid te kunnen bepalen.

De verwachting is dat de betreffende financiële effecten – zoals die dus met de Miljoenennota 2023 worden verwacht – ons met de septembercirculaire duidelijk(-er) worden. Het college streeft ernaar om de uitkomsten van deze circulaire nog te kunnen betrekken in het proces tijdens de behandeling en vaststelling van de meerjarenbegroting. Daarbij geldt natuurlijk wel onze sterke afhankelijk van het daadwerkelijke moment van ontvangst van deze circulaire én de complexiteit daarvan. Hoogstwaarschijnlijk zal dit tevens een eerste begrotingswijziging tot gevolg hebben. Het college streeft ernaar om ook deze nog bij de behandeling van onze begroting in november aanstaande te kunnen betrekken.

Belastingen 2023:

Voor de bepaling van de opbrengsten uit Algemene Belastingen zijn de daarover in het Hybride-akkoord 2022-2026 opgenomen uitgangspunten volledig overgenomen. Dit betekent dat in deze meerjarenbegroting de inkomsten uit (onder andere) de OZB-woningen/niet-woningen en die van de Toeristen- en Forensenbelasting met uitsluitend de inflatiecorrectie van 3% zijn verhoogd.

Voor de bepaling van de OZB-tarieven 2023 is het college tevens uitgegaan van de in het Hybride-akkoord 2022-2026 aangekondigde methodiek van berekening waarbij de inkomsten uit deze belastingen centraal staan; niet alleen maar het belastingpercentage. Het college is er trots op te kunnen melden dat deze aanpak van reëel begroten, samen met het beperken van de belastingstijging tot het inflatieniveau, zal leiden tot – in vergelijking tot 2022 – een gemiddelde daling van de OZB-woningen aanslag 2023 van circa 10%.

Voor de bepaling van de inkomsten uit de Toeristen- en Forensenbelasting is uitgegaan van het tarievenniveau van 2021. Hiermee wordt de uitspraak van uw raad om de tarieven voor 2022 te bevriezen op het niveau van 2021 structureel doorgetrokken.

Naast het gegeven dat zowel de Rioolheffing als de Afvalstoffenheffing in 2023 niet verhoogd worden, stelt het college u tenslotte voor om de mogelijkheid tot volledige kwijtschelding van de Afvalstoffenheffing terug in te voeren. Hiermee geven we de laagste inkomens, die nu extra getroffen worden door allerhande kostenstijgingen, een extra steuntje in de rug.

De vertaalslag van bovenstaande zal het college verwerken in de voorstellen voor de Belastingmaatregelen 2023 zoals die, als gebruikelijk, aan het einde van dit jaar aan u ter vaststelling worden aangeboden.

Het college is voornemens u deze voorstellen op het laatst mogelijke moment voor te leggen, daarmee de mogelijkheid openhoudend om de meest actuele ontwikkelingen rond b.v. kostenontwikkelingen te betrekken in de hoogte van deze tarieven en heffingen.

Inventarisatie Lopende Dossiers:

Mede ter uitvoering van de uitspraak van uw raad (motie Informatieverstrekking BTW De Dialoog d.d. 6 juli 2022) is een inventarisatie uitgevoerd van lopende onderwerpen en de mogelijke – niet eerder meegenomen – financiële implicaties die deze met zich mee kunnen brengen.

Op basis van de huidige stand van zaken, hebben wij gepoogd een zo compleet als mogelijk overzicht van deze dossiers op te stellen. Hierbij verzoeken wij u in ogenschouw te nemen dat

deze lijst u allerlei onderwerpen in zeer verschillende stadia – van zeer prematuur tot (vrijwel) een voldongen feit – toont.

De financiële implicaties van een beperkt aantal van deze onderwerpen hebben wij alvast opgenomen in de Meerjarenbegroting 2023-2026. Wij achten de kans groot dat deze onderwerpen ter hand genomen moeten worden en vinden het onze plicht de financiële implicaties hiervan op te nemen in de begroting. Echter, omdat uw raad over deze dossiers nog geen oordeel heeft geveld vinden wij het ook onze plicht om, te zijner tijd en apart, uw goedkeuring tot vrijgave van de betrokken gelden te vragen.

Separaat aan het boekwerk van de meerjarenbegroting treft u dit overzicht Lopende Dossiers aan. Wij vertrouwen erop hiermede voldoende uitvoering aan bovengenoemde motie te hebben gegeven.

Moties en Amendementen d.d. 6 juli 2022:

Tijdens de raadsvergadering van 6 juli j.l. zijn een viertal moties/amendementen aangenomen. Over de verwerking en afhandeling hiervan kan het college u als volgt informeren:

1. Het amendement betreffende de categorie nieuw beleid: overige voorstellen, projecten en activiteiten uit de Kadernota 2023 (niet uitvoeren) en het Hybride akkoord (als leidend uitgangspunt hanteren) zijn conform uitgevoerd.
2. Aan het amendement betreffende Dekking BTW De Dialoog is uitvoering gegeven door de kapitaallasten hiervan tot en met 2027 te dekken uit de verschoven kapitaallasten (over 2023 en 2024) van Markt 2.0.
3. De uitvoering van de motie Informatieverstrekking BTW De Dialoog is hierboven – onder het kopje Inventarisatie Lopende Dossiers toegelicht.
4. De in de motie Exploitatie De Dialoog gevraagde heroverwegingen over de BTW-constructie en de exploitatie worden momenteel uitgevoerd. Naar verwachting zullen nog dit kalenderjaar de uitkomsten hiervan met u gedeeld kunnen worden.

Met deze Meerjarenbegroting 2023-2026 is een belangrijke stap gezet in het proces van verbetering van het financieel perspectief van Ermelo. Zowel qua structuur als qua inhoud. Maar nog vele stappen moeten volgen om het in het hybride-akkoord neergelegde einddoel te bereiken. Graag werk ik verder met uw raad samen om dit doel te bereiken.

Hugo Weidema

Begroting in het kort

Het overzicht: Begroting in het kort 2023 is [HIER](#) terug te vinden.

Leeswijzer

De opbouw van deze Meerjarenbegroting 2023-2026 is dit jaar anders. Door de gemeenteraadsverkiezingen 2022 en hiermee de vorming van de nieuwe coalitie heeft Ermelo in dit overgangsjaar gekozen om het coalitieakkoord als uitgangspunt te nemen.

Dit betekent dat u in deze meerjarenbegroting de ‘reguliere’ speerpunten (onderwerpen) bij de programma’s niet zult aantreffen. In plaats daarvan zult u de onderdelen van het Hybride-akkoord 2022-2026 aantreffen. De vertaling van het Hybride akkoord naar een collegeprogramma zal dit najaar worden uitgewerkt.

De 3- W’s (**W**at willen we bereiken, **W**at gaan we daarvoor doen en **W**at gaat dat kosten) komen dus uit het coalitieakkoord. Deze uitgangspunten (Zorgzaam, spaarzaam en duurzaam) zijn gehanteerd bij het opstellen van deze meerjarenbegroting en daar waar het duidelijk is, zal één van de **W**’s worden benoemd. Door deze indeling ontbreken de onderdelen ‘risico’s’ en ‘vastgesteld beleid’ bij de programma’s. Uiteraard zijn de risico’s opgenomen bij de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

De opbouw van de beleidsprogramma’s is grotendeels hetzelfde als bij eerdere meerjarenbegrotingen.

Zorgzaam, Spaarzaam en Duurzaam

Hybride-akkoord 2022-2026

Naar u luisteren. Zoveel mogelijk de Ermelose inwoners, bedrijven en organisaties betrekken bij besluiten die we nemen. Eerlijk en oprecht zijn. Handelen zonder aanzien des persoons. Vertrouwen hebben in onze eigen inwoners, maar ook krachtig optreden als inwoners dat vertrouwen schenden. Ruimte bieden. Zaken snel en samen aanpakken. Zo gaan we het doen in de komende jaren.

‘We’, dat zijn CDA Ermelo, één-Ermelo en ChristenUnie Ermelo. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 besloten deze drie partijen met elkaar een nieuw college van burgemeester en wethouders te vormen. De afspraken die we maakten voor de jaren 2022-2026 staan in het coalitieakkoord.

Het coalitieakkoord draagt de titel: zorgzaam, spaarzaam en duurzaam. Deze drie woorden beschrijven onze speerpunten, namelijk:

1. **Zorgzaam** staat voor de inrichting van onze samenleving en in deze periode geven wij bijzonder aandacht aan eenzaamheidsbestrijding, scholen en wonen.
2. **Spaarzaam** staat voor goed financieel beleid wat neerkomt op niet meer uitgeven dan beschikbaar is.
3. **Duurzaam** staat voor een integrale visie op een duurzame samenleving. Duurzaam bouwen, duurzame scholen en een duurzaam Ecopark en duurzame keuzes. De overige duurzaamheidsambities worden verder vormgegeven in het raadswerkprogramma.

Naast dit coalitieakkoord is er ook gekozen voor een raadswerkprogramma. Dit is een werkplan voor de gemeenteraad. Daarin staan onderwerpen waarvan we vinden dat die moeten worden uitgevoerd. De concrete aanpak wordt later door de gemeenteraad vastgesteld. Het is aan de gemeenteraad om aan te geven hoe men dit wil oppakken, bijvoorbeeld via een initiatiefvoorstel of via een startnotitie vanuit het college van burgemeester en wethouders.

Het coalitieakkoord samen met het raadsprogramma noemen we een hybride-akkoord.

Het hybride-akkoord bestaat dus uit een coalitieakkoord én een raadswerkprogramma. Het voordeel is dat naast concrete opdrachten uit het coalitieakkoord meer onderwerpen 'raadsbreed' kunnen worden opgepakt in het raadswerkprogramma.

We willen het coalitieakkoord met de gemeenteraad bespreken en het raadswerkprogramma door de gemeenteraad laten vaststellen.

Samen doen!

'Samen DOEN!' is een raadswerkplan voor de gemeenteraad met daarin onderwerpen waarover we het eens zijn dat die in de periode 2022-2026 moeten worden uitgevoerd, maar waarover we het nog niet eens zijn over de aanpak. Voor de onderwerpen uit het raadswerkprogramma neemt de gemeenteraad zelf initiatief of komt het college van burgemeester en wethouders met een startnotitie.

Financiële randvoorwaarden aan nieuw beleid.

Het raadswerkprogramma bevat ook onderwerpen die gaan over nieuw beleid. Het Coalitieakkoord 2022-2026 'Zorgzaam, spaarzaam en duurzaam' bevat een financiële paragraaf met daarin de financiële randvoorwaarden voor nieuw beleid met de naam 'de hand op de knip houden' en staat voor: Voorstellen voor nieuw beleid worden voorzien van een financieel plan waarin beschreven staat wat de kosten zullen zijn en uit welk 'subprogramma' dit betaald gaat worden. Financiering van nieuw beleid vindt binnen het eigen 'subprogramma' plaats en is budgetneutraal tenzij de coalitiepartijen anders beslissen.

Raadswerkprogramma 2022-2026

Fietsstraten

1. Onderzoeken of de fietsroutes naar Christelijk College Groevenbeek veiliger kunnen door de Dirk Staalweg en Paul Krügerweg als fietsstraat in te richten.
2. Onderzoeken of het eerste deel van de Stationsstraat, tussen de rotonde 't Weitje en de splitsing met de Horsterweg als fietsstraat kan worden ingericht.

Energietransitie

Hoe gaat de energietransitie voor de inwoners van Ermelo er concreet uitzien?

Wel of niet openstelling van winkels op zondag

Na 1 oktober 2022 maar voor 31 december 2022 de keuzemaking van openstelling van winkels op zondag te agenderen op basis van een discussienotitie met daarin de bevindingen van inwoners, ondernemers en organisaties.

Evenementen op 't Weitje

Uitwerking van het idee om de komende twee jaar meer evenementen toe te staan als compensatie voor de Coronajaren.

Revolverend fonds voor sport en cultuur

Kan het instellen van een revolverend fonds voor sport en cultuur een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van verenigingen?

Saneren vuilstort De Zanderij

Hoe gaat de sanering van de oude vuilstort De Zanderij plaatsvinden en wat gaat dat eventueel kosten?

Gemeentelijke samenwerkingen

In diverse vormen en hoedanigheden doen zich gemeentelijke samenwerkingen voor. Ermelo heeft betrokkenheid in samenwerkingen met regiogemeentes. Diverse gemeenschappelijke regelingen vinden plaats buiten het politieke debat maar hebben veel invloed op de financiële agenda van de gemeente Ermelo. Het is in belang van de inwoners van Ermelo dat er grip is op deze gemeentelijke samenwerkingen in relatie tot de kwaliteit van de diensten en de financiële

situatie.

Grip is pas goed mogelijk als samenwerkingen tussen de gemeenteraden van de betrokken gemeenten gestructureerd georganiseerd zijn. Per 1 juli 2022 wordt er een nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) van kracht. Deze wet voorziet in bepaalde mate in een democratisch herstel van de positie van de Gemeenteraad. Hoe kunnen wij vanuit de Gemeenteraad Ermelo een werkbare vorm van samenwerking initiëren en organiseren?

Waardig Ouder Worden

In het manifest Waardig Ouder Worden 2.0 staan tien voorstellen voor een samenleving waarin ouderen kunnen blijven meedoen en zich gezien en gewaardeerd voelen. Hoe gaan we uitvoering geven aan dit manifest en hoe betrekken we de inwoners van Ermelo daarbij?

Evaluatie vergadermodel

In het eerste kwartaal van 2023 wordt het huidige gemeentelijke vergadermodel geëvalueerd.

Portefeuilleverdeling

Binnen het college van burgemeester en wethouders zijn de taken als volgt verdeeld:

Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje

- Beleidscoördinatie, algemene en bestuurlijke zaken
- Representatie
- Woordvoering gemeentebrede aangelegenheden¹
- Politie, brandweer
- Openbare orde en veiligheid
- Horeca en evenementen
- Bestuurlijke coördinatie handhaving m.b.t. meervoudige handhavingdossiers
- Handhaving APV
- Handhaving vakantieparken
- Asielbeleid
- Opvang/huisvesting vluchtelingen Oekraïne
- Woonwagenebeleid
- Overleg predikanten en voorgangers kerken
- Vereniging Nederlandse Gemeenten
- AvA Inclusief Groep (eigenaarsrol)
- AvA Sport- en cultuurbedrijf Interactie (eigenaarsrol)
- Alliander
- Vitens
- Algemeen Bestuur VNOG
- Bestuur Stichting Collectieve beveiliging Ermelo
- Coördinatie intergemeentelijke samenwerking EHZ
- Personeelsaangelegenheden

¹Elk collegelid doet woordvoering over zijn/haar specifieke portefeuilles

Wethouder dhr. S. Hamstra

Sociaal domein, werkgelegenheid, sport, dienstverlening en organisatie Loco-burgemeester 1

- Communicatie (beleid & strategie)
- Enkelvoudige handhaving m.b.t. bouwen
- Sociaal domein
- Werkgelegenheid
- Participatiewet
- WMO
- Jeugdhulp
- Gezondheidszorg
- Algemeen Bestuur GGD Noord- en Oost-Gelderland
- Opdrachtgeverschap Inclusief Groep
- Opdrachtgeverschap Stichting Welzijn Ermelo
- Stichting Veilig Thuis
- Sport
- Sportaccommodaties (waaronder Sportcentrum Zanderij)
- Onderwijsbeleid voortgezet onderwijs met de bijbehorende onderwijsaccomm
- Diaconaal platform
- Dienstverlening en inwonersparticipatie
- Wijkgericht werken
- Interne organisatie en organisatieontwikkeling

Wethouder dhr. H.C. Weidema

**Financiën, Bedrijfsvoering, Wonen, Grondzaken, Economie
Loco-burgemeester 2**

- Financiën en belastingen
- Bedrijfsvoering
- Bestuur GR Meerinzicht
- Inkoopbeleid
- Volkshuisvestingsbeleid (inclusief aanjagen woningbouwopgave)
- Enkelvoudige handhaving m.b.t. milieu
- Grondexploitatie (grondbedrijf) en overig vastgoed
- Economie
- Bedrijventerrein A28/verhuizing bedrijven (projectportefeuille)
- Centrum (w.o. centrummanagement)
- Onderwijsbeleid primair onderwijs met de bijbehorende onderwijsaccommodat
- Kinderopvang en peuterspeelzalen
- Kunst & cultuur
- Cultuuraccommodaties (waaronder De Dialogo)
- Bestuur Streekarchivariaat
- Bank Nederlandse Gemeenten

Wethouder dhr. H.R. van Veen

**Ruimtelijke ordening, openbare werken, Recreatie&Toerisme, Verkeer&V
Loco-burgemeester 3**

- Omgevingswet
- Ruimtelijke Ordening (inclusief woningbouwinitiatieven)
- EHZ-gebiedsagenda
- Landschap en Omgevingsgroen
- Vergunningsverlening WABO
- Water
- Grondbeleid
- Duurzaamheid & Energietransitie (projectportefeuille)
- Milieu
- Afval
- Openbare Werken
- Verkeer & vervoer
- Markt 2.0
- Recreatie & toerisme
- Vitale Vakantieparken
- Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken
- Veluwe Alliantie
- Leisurelands
- Coöperatie Gastvrije Randmeren
- Algemeen Bestuur OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)
- Afvalsturing Friesland N.V.

De heer A.M. Weststrate

Gemeentesecretaris / Algemeen directeur

- WOR-bestuurder

Verbonden Partijen	Bestuurlijke vertegenwoordiging
Gemeenschappelijke regelingen	
GGD Noord- en Oost- Gelderland	dhr. S. Hamstra
Meerinzicht	dhr. H.C. Weidema
Omgevingsdienst Noord Veluwe	dhr. H.R. van Veen
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	dhr. H.C. Weidema
Veiligheidsregio Noord en Oost Nederland	dra. Th.A.J. Burmanje
Vennootschappen	
Alliander N.V.	dra. Th.A.J. Burmanje
Afvalsturing Friesland N.V.	dhr. H.R. van Veen
Bank Nederlandse Gemeenten	dhr. H.C. Weidema

Leisurelands	dhr. H.R. van Veen
Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken	dhr. H.R. van Veen
Vitens	dra. Th.A.J. Burmanje
AvA Inclusief Groep (eigenaarsrol)	dra. Th.A.J. Burmanje
Opdrachtgeverschap Inclusief Groep	dhr. S. Hamstra
AvA Interactie (eigenaarsrol)	dra. Th.A.J. Burmanje
Coöperaties	
Coöperatie gastvrije Randmeren	dhr. H.R. van Veen

Programma Samen Werken voor Ermelo

We gaan spaarzaam met uw geld om

Kern

Ermelo moet een gemeente zijn waar niet meer geld wordt uitgegeven dan we binnenkrijgen. Een gemeente waar we ons ervan bewust zijn dat geld van de gemeente belastinggeld van de inwoners is.

Wat willen we bereiken

- Een sluitende meerjarenbegroting opstellen.
- De hand op de knip houden, dus niet meer uitgeven dan dat er binnenkomt.
- Door efficiënter werken financiële ruimte creëren voor nieuw beleid.
- De kosten in het Sociaal Domein beheersbaar maken.
- De OZB (woningen en niet woningen) met maximaal het inflatiepercentage te laten stijgen. We streven naar minder verhoging om de inwoners te compenseren voor de (te) grote verhogingen van de afgelopen jaren.
- Nieuwbouw en renovatie van scholen.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Reëel begroten: alleen begroten wat je kunt uitvoeren zodat je weet wat je aan geld nodig hebt. Dit voorkomt onnodige belastingverhogingen.
2. Rekeninghouden met de reële WOZ-waardes bij het innen van de OZB. Dit voorkomt dat er meer belasting wordt geïnd dan in de begroting is afgesproken.
3. De ontwikkeling van de Toeristenbelasting, de Forensenbelasting en de OZB (woningen en niet-woningen) aan elkaar koppelen. Wijzig de OZB met 2% dan wijzig ook de Toeristenbelasting en de Forensenbelasting met 2%.
4. De raad accordeert de begroting op 'subprogramma niveau' in plaats van 'programmaniveau', daartoe zal de presentatie van de begroting moeten worden aangepast.
5. Voorstellen voor nieuw beleid worden voorzien van een financieel plan waarin beschreven staat wat de kosten zullen zijn en uit welk 'subprogramma' dit betaald gaat worden. Financiering van nieuw beleid vindt binnen het eigen 'subprogramma' plaats en is budgetneutraal tenzij we anders beslissen.
6. We gaan met externe hulp de financiële ontwikkeling binnen het sociaal domein transparant maken zodat daar meer financiële sturing mogelijk is.
7. We gaan kapitaal aantrekken voor nieuwbouw en renovatie van scholen. Dit doen we omdat de afgelopen jaren hiervoor niet gespaard is. De kapitaallasten lopen op naar €1,2 miljoen per jaar.
8. We gaan met drie in plaats van vier wethouders werken.

Wat gaat dat kosten

- De externe hulp voor het transparant maken van de begroting kost eenmalig € 150.000,00.
- Toekomstige kapitaallasten onderwijshuisvesting lopen op naar € 1.2 miljoen per jaar.
- We besparen € 83.000,00 structureel door met één wethouder minder te gaan werken.

We willen een goed bestuur zijn

Kern

Iedere Ermeloër telt mee. Daarom willen we dat Ermelo een gemeentebestuur heeft dat zich dienstbaar richt op de samenleving. Dit houdt in dat iedere Ermeloër zoveel mogelijk de gelegenheid krijgt om mee te denken, mee te doen en deelgenoot wordt van besluiten die worden genomen.

Wat willen we bereiken

- Een gemeentebestuur dat eerlijk, betrouwbaar, open, transparant, respectvol, betrokken en oplossingsgericht is en integriteit hoog in het vaandel heeft staan.
- Een gemeentebestuur dat gelijke gevallen gelijk behandelt (rechtvaardig).
- Een gemeentebestuur en gemeentelijke organisatie die communiceren. Die luisteren, meedenken en uitleggen waarom ze bepaalde keuzes maken en zorgen voor draagvlak voor hun besluiten.

- Een gemeentebestuur dat vertrouwen heeft in de inwoners, bedrijven en organisaties maar ook krachtig optreedt als zij dat vertrouwen schenden.
- De gemeenteraadsleden van Ermelo meer mogelijkheden bieden voor politieke samenwerking en het voeren van de daarbij behorende openbare politieke debatten.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Het gemeentebestuur biedt inwoners zoveel mogelijk de gelegenheid om mee te denken en te doen door het voeren van een actief participatiebeleid. Hierbij past het uitgangspunt minder vinden, meer vragen en 'ja-mits' in plaats van 'nee-tenzij'.
2. Initiatieven van inwoners en verenigingen ondersteunen.
3. Bij elk plan een communicatieparagraaf: met wie en waarom wordt gecommuniceerd en waarover.
4. Laagdrempelige en duidelijke informatie die voor iedere Ermeloër toegankelijk is. Denk hierbij aan: fysiek, informatief en sociaal toegankelijk.
5. Het uitgangspunt bij handhaving van vergunningen is:
 - a. Gelijke gevallen gelijk behandelen.
 - b. Zicht op legalisatie moet binnen één jaar duidelijk zijn en daarna is handhaving de gemeentelijke norm.
6. Intergemeentelijke samenwerking
 - a. We staan open voor intergemeentelijke samenwerking, gericht op uitvoering. Intergemeentelijke samenwerking moet meer opleveren dan als we het als Ermelo alleen doen.
 - b. Lokaal beleid voor Ermelo wordt door de gemeente Ermelo opgesteld en niet door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.
 - c. Uitgangspunt voor intergemeentelijke samenwerking is dat Ermelo een zelfstandige gemeente is en deze samenwerking niet leidt tot een herindeling met een andere gemeente.
 - d. Het vertrekpunt in de intergemeentelijke samenwerking is de lokale oriëntatie op de belangen van het eigen Ermelose gebied.
7. De huidige Jongerenraad inzetten als adviesorgaan van de gemeente Ermelo. Deze geeft gevraagd advies over raadsvoorstellen die betrekking hebben op de jongeren en geeft ongevraagd advies over onderwerpen die de Jongerenraad zelf belangrijk vindt.
8. Het opstellen van een raadswerkprogramma en daarmee vervalt het Maatschappelijk Raadsprogramma Ermelo (MRE).

Wat gaat dat kosten

Niets extra's, dit levert ons zelfs € 50.000 structureel op doordat de kosten van het Maatschappelijk Raadsprogramma Ermelo (MRE) vervallen.

Programma Samen Werken: Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2022	4,97		- Gemeentelijke administratie
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2022	4,41		- Gemeentelijke administratie
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	886,09		- Gemeentelijke administratie
Externe Inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2022	4,05		- Gemeentelijke administratie
Overhead	% van totale lasten	2022	15,39		- Gemeentelijke administratie
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	1098	geen data	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2022	1183	geen data	COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2017	270	216	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2018	282	230	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2019	304	250	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2020	322	271	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2021	341	290	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2021	1,7	1,8	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2021	1,5	1,3	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Gewelddsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2021	4,4	4,3	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2021	5,2	6,1	CBS - Criminaliteit
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw 12-17jr	2021	8	7	Stichting Halt
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2020	1	1	CBS Jeugd

bron: waarstaatjegemeente.nl (22 augustus 2022)

Welke Verbonden Partijen zijn betrokken bij Programma Samen Werken

Bij de uitvoering van het programma Samen Werken voor Ermelo zijn de volgende verbonden

partijen betrokken:

- [Meerinzicht \(MIZ\)](#)
- [OmgevingsDienst Noord-Veluwe \(ODNV\)](#)
- [Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe](#)
- [Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland \(VNOG\)](#)
- [Alliander N.V.](#)
- [N.V. Bank Nederlandse Gemeenten \(N.V. BNG\)](#)
- [Vitens N.V.](#)

Programma Samen Werken: Meerjarenbegroting

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2023	2024	2025	2026
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	24.681.000	25.267.000	27.672.000	24.480.000
	baten	-71.576.000	-72.664.000	-74.190.000	-71.205.000
Saldo		-46.895.000	-47.397.000	-46.518.000	-46.725.000

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten (zie onderdeel investeringen).

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#).

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Op grond van de in 2016 herziene BBV (artikel 8.1 en 8.5) moet onder het programmaplan worden opgenomen een weergave van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		2023	2024	2025	2026
Programma's					
Algemene Dekkingsmiddelen:					
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	lasten	367	367	367	367
	baten	-12.393	-12.393	-12.393	-12.393
	saldo	-12.026	-12.026	-12.026	-12.026
- Algemene uitkering	lasten	0	0	0	0
	baten	-53.443	-55.473	-57.390	-54.463
	saldo	-53.443	-55.473	-57.390	-54.463
- Dividend	lasten	1	1	1	1
	baten	-490	-490	-490	-490
	saldo	-489	-489	-489	-489
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	1.176	1.032	966	928
	baten	-703	-753	-619	-600
	saldo	473	279	347	328
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	2.001	3.154	5.617	2.202
	baten	-1.019	-1.019	-1.019	-1.019
	saldo	982	2.135	4.598	1.183
Overhead	lasten	13.610	13.226	13.038	13.067
	baten	-227	-209	-209	-209
	saldo	13.383	13.017	12.829	12.858
Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0
Onvoorzien	lasten	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0
	saldo	27	27	27	27
Totaal overzicht		-51.093	-52.530	-52.104	-52.582

Programma Samen Leven in Ermelo

We willen een zorgzaam dorp zijn

Kern

Ermelo is een zorgdorp en daar zijn we trots op. We willen het sterk groeiende gevoel van eenzaamheid bij veel van onze inwoners terugdringen. Om de kwaliteit van de zorg op peil te houden is het belangrijk dat deze betaalbaar blijft. We willen dat de schoolgebouwen een duurzame en frisse uitstraling hebben waar het voor de leerlingen fijn is om te verblijven.

Wat willen we bereiken

- Grip krijgen op de uitgaven in het Sociaal Domein.
- Invulling geven aan de al bestaande kostenbesparing van € 1,9 miljoen in het Sociaal Domein, waarbij dit niet ten koste mag gaan van de meest kwetsbare inwoners.
- De krapte op de arbeidsmarkt benutten door meer mensen vanuit de bijstand aan het werk te helpen.
- Frisse en duurzame schoolgebouwen met een sterke wijkfunctie.
- Het aantal werkenden dat onder het sociaal minimum leeft zo laag mogelijk houden.
- Het aantal mensen dat zich eenzaam voelt in Ermelo verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Een concreet plan ontwikkelen om de besparing van € 1,9 miljoen voor het Sociaal Domein te behalen. Hierbij valt te denken aan:
 - a. bepalen welke doelgroepen prioriteit krijgen
 - b. sneller en beter doorverwijzen door het versterken van de toegang
 - c. het verminderen van de instroom
 - d. het instellen van budgetplafonds
 - e. inzetten op preventie door het versterken van het voorveld
2. Een plan ontwikkelen om meer mensen te bewegen vanuit de bijstand naar (betaald) werk.
3. Het minimabeleid evalueren en zo nodig aanpassen, waarbij de economische ontwikkelingen, zoals inflatie (deels door stijgende energieprijzen), koopkrachtontwikkeling en mogelijke recessie worden meegenomen.
4. Het ontwikkelen van beleid ten behoeve van eenzaamheidsbestrijding.
5. Bij planontwikkeling zoeken wij de samenwerking met maatschappelijke organisaties per werkveld.
6. We gaan kapitaal aantrekken voor nieuwbouw en renovatie van scholen. Dit doen we omdat de afgelopen jaren hiervoor niet gespaard is. De kapitaallasten lopen op naar €1,2 miljoen per jaar.

Wat gaat dat kosten

1. Invulling geven aan de besparing van € 1,9 miljoen binnen het Sociaal Domein.
2. Toekomstige kapitaallasten onderwijshuisvesting lopen op naar € 1,2 miljoen per jaar.

Programma Samen Leven: Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Niet-sporters	%	2020	52,4	49,3	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Personen met bijstandsuitkeringen	per 10.000 inwoners	2021	233,2	431,2	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw van 15-64jr	2020	325,7	202	CBS - Participatiewet
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inw	2021	770	x	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	4	6	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2020	2	2	CBS Jeugd
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	1,5	1,9	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0	1,8	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	9	19	DUO/Ingrado
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	14,2	12,9	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0,4	0,3	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	2,4	1,2	CBS Jeugd

bron: jaarstaatjegemeente.nl (22 augustus 2022)

Welke Verbonden Partijen zijn betrokken bij Programma Samen Leven

Bij de uitvoering van het programma Samen Leven in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- [GGD Noord- en Oost- Gelderland \(GGD NOG\)](#)
- [Meerinzicht \(MIZ\)](#)
- [Interactie](#)
- [Inclusief Groep N.V.](#)

Programma Samen Leven: Meerjarenbegroting

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2023	2024	2025	2026
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	43.556.000	44.328.000	43.774.000	44.007.000
	baten	-7.159.000	-7.291.000	-7.460.000	-7.544.000
Saldo		36.397.000	37.037.000	36.314.000	36.463.000

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten (zie onderdeel investeringen).

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#).

Programma Samen Wonen in Ermelo

We gaan de woningbouw versnellen

Kern

We hebben de ambitie om de komende acht jaar minstens 1.000 woningen te realiseren. Dit hangt samen met het grote woningtekort in Nederland en specifiek in de gemeente Ermelo. Met de bouw van deze woningen kan onze jeugd beter 'starten' en ouderen en jonge gezinnen kunnen beter doorstromen naar passende koop- en huurwoningen.

Wat willen we bereiken

- De bouw van minstens 1.000 woningen tot 2030 waarvan de helft sociale woningbouw. Daarmee neemt het aantal woningen in Ermelo met 10% toe.
- De nieuwe woningen komen bij voorkeur in of zijn direct verbonden met de huidige bebouwde kom van Ermelo.
- De nieuwe woningen moeten zoveel mogelijk beschikbaar komen voor Ermeloërs.
- De nieuwe woningen worden duurzaam gebouwd.
- Na de realisatie van het sportcomplex op de Zanderij willen wij het vrijkomende terrein van Calluna benutten als locatie voor tijdelijk woningbouw, totdat het bedrijventerrein van Kerkdennen uitgefaseerd is en een integraal plan gemaakt kan worden voor het hele ontwikkelgebied.

Wat gaan we daarvoor doen

1. We gaan vaart maken door de komende vier jaar 'grootschalige' woningbouw voorrang te geven. Het afwegingskader, de puntentabel, zal hierop worden aangepast. Onder grootschalig wordt verstaan meer dan vijftig woningen.
2. We gaan een plan maken om van Kerkdennen een woonwijk te maken.
3. De gemeente voert een integraal en duurzaam woonbeleid uit.
4. Om zoveel mogelijk nieuwe woningen aan Ermeloërs toe te kennen gaan we de mogelijkheden uit de Huisvestigingswet benutten. Daarmee komt minimaal 30% van de koopwoningen, met een verkoopwaarde tot aan de Nationale Hypotheek Garantie grens (€ 355.000 in het normjaar 2022), beschikbaar voor Ermeloërs.
5. Na de sloop van zwembad en sporthal Calluna komt deze locatie beschikbaar voor tijdelijke woningen bedoeld voor starters.

Wat gaat dat kosten

Niets extra's. Voor het versnellen van de woningbouw is uitbreiding van de ambtelijke capaciteit wenselijk. Deze capaciteit zal binnen de organisatie worden vrijgemaakt.

Programma Samen Wonen: Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Aantal inwoners	Aantallen	2022	27.258		CBS - Bevolkingsstatistiek
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2021	8,9	8,9	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	160	170	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2020	13	26,8	berekening
Demografische druk	%	2022	83,5	70,3	CBS - Bevolkingsstatistiek

bron: waarstaatjegemeente.nl (22 augustus 2022)

Welke Verbonden Partijen zijn betrokken bij Programma Samen Wonen

Bij de uitvoering van het programma Samen Wonen in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- [Afwalsturing Friesland N.V.](#)

Programma Samen Wonen: Meerjarenbegroting

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2023	2024	2025	2026
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	18.964.000	18.660.000	18.772.000	18.832.000
	baten	-9.344.000	-9.162.000	-9.304.000	-9.304.000
Saldo		9.620.000	9.498.000	9.468.000	9.528.000

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau met uitzondering van het product 629 Grondexploitatie.

De raad autoriseert alle baten en lasten van het product 629 Grondexploitatie (zie artikel 6: Financiële verordening gemeente Ermelo).

De raad autoriseert alle investeringskredieten (zie onderdeel investeringen).

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#).

Programma Samen Ondernemen in Ermelo

We geven bedrijven de ruimte

Kern

Voor een gezonde lokale economie is een goede vestigingslocatie voor bedrijven essentieel. Uit een startnotitie van de Bedrijvenkring Ermelo (BKE) blijkt dit steeds moeilijker te worden. Het gaat ook om bedrijven die op een niet-toekomstbestendige locatie zijn gevestigd. De groei van deze bedrijven wordt daardoor beperkt. Om de lokale werkgelegenheid nu en in de toekomst goed te kunnen waarborgen hebben zij extra ruimte nodig.

Wat willen we bereiken

- Een nieuw bedrijventerrein met directe aansluiting naar de A28 bedoeld voor bedrijven die op hun huidige locatie in Ermelo niet verder kunnen groeien.
- Het nieuwe bedrijventerrein moet een aantrekkelijk alternatief zijn voor bedrijven die op Kerkdennen zijn gevestigd of voor bedrijven die zich op Veldzicht niet verder kunnen ontwikkelen.
- Het vrachtverkeer door de bebouwde kom van Ermelo beperken door Kerkdennen uiterlijk in 2050 als bedrijventerrein te sluiten.
- Een nieuw bedrijventerrein dat verduurzaming van bedrijven mogelijk maakt, energie neutraal is en optimaal verankerd is in het omliggende landschap. Dit wordt door de BKE ook wel 'Ecopark' genoemd.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Starten met het maken van een plan voor een nieuw bedrijventerrein in de directe omgeving van de A28. Dit in samenspraak met directbetrokkenen, zoals de omwonenden, de BKE, de bedrijven die onder meer zijn gevestigd op Veldzicht en Kerkdennen en de Buurtvereniging Horst en Telgt.
 - a. Het plan houdt rekening met de problematiek op korte termijn (ruimtebehoefte vanuit Veldzicht) en de langere termijn (verandering van Kerkdennen).
 - b. Het plan is in 2024 klaar en bevat een paragraaf met de financiële consequenties voor de gemeente Ermelo.
2. Door de verhuizing van bedrijven komen deze locaties vrij en worden, met uitzondering van de locatie Veldzicht, bij voorkeur ingezet voor woningbouw. Vrijkomende ruimte op Veldzicht kan worden benut voor startups. Waarbij innovatieve concepten, al dan niet in samenspraak met het (MBO) onderwijs, een kans krijgen.
3. We gaan een projectwethouder aanwijzen die dit college van B&W als eerstverantwoordelijke wethouder integraal aanpakt.

Wat gaat dat kosten

Het opstellen van het plan mag maximaal € 250.000,00 kosten.

Programma Samen Ondernemen: Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	878,9	805,5	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research

Netto arbeidsparticipatie	%	2020	70	68,4	CBS - Arbeidsdeelname
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2021	159,1	165,1	LISA
Funciemenging	%	2021	56,1	53,3	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

bron: [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) (22 augustus 2022)

Welke Verbonden Partijen zijn betrokken bij Programma Samen Ondernemen

Bij de uitvoering van het programma Samen Ondernemen in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- [Leisurelands](#)
- [Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.](#)
- [Coöperatie Gastvrije Randmeren](#)

Programma Samen Ondernemen: Meerjarenbegroting

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2023	2024	2025	2026
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	1.022.000	1.003.000	877.000	875.000
	baten	-144.000	-141.000	-141.000	-141.000
Saldo		878.000	862.000	736.000	734.000

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten (zie onderdeel investeringen).

De raad autoriseert alle toevoegingen en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad.](#)

Beleidsbegroting: Paragrafen

De opname van de paragrafen in de begroting en de rekening is wettelijk geregeld in het BBV 2004. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting of rekening staan worden gebundeld in één overzicht, waardoor de raad voldoende inzicht krijgt. De paragrafen geven feitelijk een dwarsdoorsnede van de begroting of rekening. Ook de inhoud (opzet) van de diverse paragrafen is op hoofdlijnen geregeld in het BBV 2004 (herzien in 2016). Ermelo heeft er voor gekozen om uitsluitend de wettelijk voorgeschreven paragrafen op te nemen in de begroting.

In dit hoofdstuk zijn opgenomen de paragrafen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Paragraaf Lokale heffingen

Algemene informatie

Op grond van artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- De geraamde inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarbij de mate van kostendekkendheid inzichtelijk wordt gemaakt;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Ermelo beleid

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. Deze Financiële Verordening Ermelo is op 27 november 2019 door de raad opnieuw vastgesteld. Met name artikel

18 gaat over de lokale heffingen.

Verder is het beleid in Ermelo inzake lokale belastingen en heffingen opgenomen in de volgende nota's:

- Belastingverordeningen (jaarlijks)
- Beleidsnota Begraafplaats (2001)
- Rapport Gemeentelijke Tarieven "Van kostprijs naar tarieven" (2002)
- Nota Recreatieve Heffingen Toeristen- en Forensenbelasting (2003)
- Tariefdifferentiatie Afvalstoffenheffing
- Analyse Begraafplaatsexploitatie (2014)
- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP (2015) inclusief verlengingsnotitie ZAP (november 2020)

Daarnaast zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd uit het Hybride-akkoord 2022-2026
Zorgzaam, spaarzaam en duurzaam

- **De OZB (woningen en niet woningen) met maximaal het inflatiepercentage te laten stijgen. We streven naar minder verhoging om de inwoners te compenseren voor de (te) grote verhogingen van de afgelopen jaren.**
- **Rekeninghoudend met de reële WOZ-waardes bij het innen van de OZB.**
- **De ontwikkeling van de Toeristenbelasting, de Forensenbelasting en de OZB (woningen en niet-woningen) aan elkaar koppelen. Wijzigt de OZB met 3% dan wijzigt ook de Toeristenbelasting en de Forensenbelasting met 3%.**

De geraamde inkomsten

In de Begroting 2023 is rekening gehouden met de volgende bedragen voor leges en belastingontvangsten:

Belastingontvangsten en heffingen 2023 vs 2022

Naam heffing of leges (bedragen x € 1.000,00)	Begroting 2023	in % t.o.v het totaal	Begroting 2022	in % t.o.v. het totaal
OZB eigenaar (won)	6.411	33,28%	6.224	33,24%
OZB eigenaar (niet won)	2.063	10,71%	2.002	10,69%
OZB gebruiker (niet won)	1.729	8,98%	1.679	8,97%
Toeristenbelasting	576	2,99%	580	3,10%
Forensenbelasting	1.520	7,89%	1.389	7,42%
subtotaal alg.belastingen	12.299	63,85%	11.874	63,41%
Verbrede rioolheffing **	2.825	14,67%	2.825	15,08%
Afvalstoffenheffing **	2.401	12,46%	2.309	12,33%
Begraafrechten	410	2,13%	398	2,13%
Leges vergunningen en kabels	31	0,16%	24	0,13%
Leges omgevingsvergunningen	636	3,30%	670	3,58%
Leges welstand	66	0,34%	66	0,35%
Leges burgerzaken	474	2,46%	474	2,53%
Marktgelden	10	0,05%	10	0,05%
Leges wet Bibob	5	0,03%	5	0,03%
Leges openbare orde en veiligheid	47	0,24%	15	0,08%
Afweging woningplannen	0	0,00%	0	0,00%
Reclamebelasting	59	0,31%	57	0,30%
subtotaal heffingen en leges	6.964	36,15%	6.853	36,59%
Totaal	19.263	100,00%	18.727	100,00%

** Na aftrek van de kwijtscheldingen. De structurele raming kwijtscheldingen 2023 bedraagt € 170.000,00, waarvan € 100.000,00 rioolheffing en € 70.000,00 afvalstoffenheffing.

Beleid inzake lokale belastingen en heffingen

Landelijk Beleid

Maatstaf OZB: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven

Onderdeel van de algemene uitkering is de verdeelmaatstaf OZB. Dit betreft een negatieve correctiepost op de algemene uitkering welke wordt bepaald door de omvang van de totale WOZ-waarde in de gemeente en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde rekentarieef. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. Het is staand beleid van het Rijk om voor dat effect te corrigeren door middel van een aanpassing van deze rekentarieven. Dit rekentarieef wordt naar beneden (of naar boven) bijgesteld om de stijging (of daling) van de OZB-maatstaf als gevolg van de stijging (of daling) van de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen ongedaan te maken. De maatstaf groeit wel met de inflatie mee (prijs Nationale Bestedingen, pNB).

Op 1 januari 2023 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2022. De marktontwikkeling tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022 bij woningen wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op +13,5%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat op 1,0%. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 3,1%. Dit heeft in de Meicirculaire 2022

geleid tot nieuwe rekentarieven. Hiermee is rekening gehouden in deze begroting.

Belastingmaatregelen 2023

Onroerende Zaak Belasting woningen eigenaren

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Inflatiecompensatie	3%	pm	pm	pm
Compensatie stijging/daling WOZ-waarde wordt weer ingevoerd	-13,5%			
Totaal	-10,5%			

Belastingmaatregelen 2023:

- De OZB woningen is een algemene belasting.
- De OZB woningen wordt geheven van eigenaren.
- Voor OZB woningen-eigenaren wordt geen vrijstellingen verleend.
- Voor OZB woningen-eigenaren wordt geen kwijtschelding verleend.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een beperkte hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- Met ingang van 2023 wordt de compensatie stijging / daling WOZ-waarde in de tarieven weer ingevoerd.
- Met ingang van 2023 wordt de compensatie in de tarieven voor de WOZ-korting op de Algemene uitkering afgeschaft.
- De OZB woningen-eigenaren 2023 is gebaseerd op de WOZ-waarde per 1-1-2022.
- De geraamde opbrengst OZB wordt op basis van de WOZ-waarde per 1-1-2021 verhoogd met 3%.

Onroerende Zaak Belasting niet-woningen (eigenaar en gebruiker)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Inflatiecompensatie	3%	pm	pm	pm
Voorstel om leegstand niet-woningen verdisconteren in het eigendomstarief				
Totaal				

Belastingmaatregelen 2023:

- De OZB niet-woningen is een algemene belasting.
- De OZB niet-woningen wordt geheven van eigenaren en gebruikers.
- Voor OZB niet-woningen-eigenaren wordt geen vrijstellingen verleend.
- Voor OZB niet-woningen-eigenaren wordt geen kwijtschelding verleend.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een beperkte hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- Leegstand wordt gecompenseerd in het eigendomstarief.
- Met ingang van 2023 wordt de compensatie stijging / daling WOZ-waarde in de tarieven weer ingevoerd.
- Met ingang van 2023 wordt de compensatie in de tarieven voor de WOZ-korting op de Algemene uitkering afgeschaft.
- De percentages gelden als stijging ten opzichte van de geraamde opbrengst van vorig jaar.
- De OZB niet-woningen-eigenaren en gebruikers 2023 is gebaseerd op de WOZ-waarde per 1-1-2022.
- De geraamde opbrengst OZB wordt verhoogd met 3%.

Afvalstoffenheffing:

De kosten van afvalinzameling zijn in 2023 volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Afvalstoffen. De tarieven Afvalstoffenheffing 2023 worden verhoogd gebaseerd op de NEA-index. Bij de daadwerkelijke berekening van de tarieven Afvalstoffenheffing 2023 voor de Belastingmaatregelen 2023 wordt er naar gestreefd om:

- hiertoe de inflatiecorrectie 2023 bij zowel de afvalstoffenheffing (inkomstenkant) als de uitgavenkant afvalstoffen door te voeren
- te kijken naar het scherper ramen van de uitgavenkant afvalstoffen
- als laatste optie de voorziening Afvalstoffen in te zetten.

Belastingmaatregelen 2023:

- De Afvalstoffenheffing is een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van ophalen en verwerken van huishoudelijk afval.
- De Afvalstoffenheffing wordt geheven van gebruikers van woningen.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw, de overhead, de rentelast en de stand van de voorziening Afvalstoffenheffing.
- Met ingang van 2023 weer overgaan voor Afvalstoffenheffing tot volledige kwijtschelding. Voor Afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk. De inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.
- Voor Afvalstoffenheffing is een tegemoetkoming medisch afval mogelijk. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.
- De tarieven van de Afvalstoffenheffing 2023 blijven gelijk aan de tarieven van 2022.

Rioolheffing:

Klasse-indeling	Tarief 2023 (in €)
0 - 100 m3	195
100 - 250 m3	220
250 - 500 m3	245
500 - 1.000 m3	495

1.000 - 2.000 m3	745
2.000 - 5.000 m3	1.495
5.000 - 10.000 m3	2.245
10.000 - 25.000 m3	4.495
25.000 - 50.000 m3	8.995
50.000 m3 en meer	17.995

Belastingmaatregelen 2023:

- De Rioolheffing is een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van onder andere de inzameling en het transport van afval- en hemelwater.
- Het is een gebruikersheffing.
- De Rioolheffing is gebaseerd op het ZAP.
- De actualisatie van het huidige ZAP (verlengingsnotitie Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan) is in de raad van 25 november 2020 vastgesteld.
- Uitgangspunt is volledige kostendeckendheid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw, de overhead, de rentelast en de stand van de voorziening Egalisatie riolering.
- De Riolering is 100% kostendekkend. Voor- en nadelen verlopen budgettair neutraal door middel van de voorziening Egalisatie riolering.
- Voor Rioolheffing is kwijtschelding mogelijk. De inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Rioolheffing.
- De Rioolheffing is met ingang van 2021 gebaseerd op gewijzigde tariefschijven, waarbij er extra lagere klassen bij zijn gekomen en waarbij het tarief voor de laagste schijf is verlaagd en voor de hogere schijven sterk is toegenomen.
- De tarieven worden naar boven afgerond op vijftallen euro's (Notitie ZAP november 2020).
- De tarieven 2023 Rioolheffing worden niet nader verhoogd, verwezen wordt naar de door de raad op 25 november 2020 vastgestelde Verlengingsnotitie ZAP.
- De tarieven Rioolheffing zijn voor de jaren 2021, 2022 en 2023 vastgezet op hetzelfde niveau. Eerst met ingang van 2024 zullen de tarieven weer worden aangepast.
- Dit betekent dat voor 2023 de volgende tarieven gaan gelden:
 - 0 tot 100 m3 (incl. recreatie K2B): € 195,00
 - 100 tot 250 m3: € 220,00
 - 500 tot 1.000 m3: € 495,00
 - 1.000 tot 2.000 m3: € 745,00
 - 2.000 tot 5.000 m3: € 1.495,00
 - 5.000 tot 10.000 m3: € 2.245,00
 - 10.000 tot 25.000 m3: € 4.495,00
 - 25.000 tot 50.000 m3: € 8.995,00
 - 50.000 m3 en meer: € 17.995,00

Toeristenbelasting:

Met ingang van 2021 wordt gewerkt met een tarief voor toeristische overnachtingen in de hotelaccommodaties, airbnb en b&b's en een tarief voor overige overnachtingen.

Omschrijving	Tarief 2023 p.p.p.n
Tarief voor overnachtingen in hotel, airbnb en b&b	2,06
Tarief voor bijzondere groepen	0
Tarief voor overige overnachtingen	1,55

Belastingmaatregelen 2023:

- De Toeristenbelasting is een algemene belasting.
- De Toeristenbelasting wordt geheven op toeristische overnachtingen.
- De Toeristenbelasting is een bedrag per persoon per nacht.
- Voor Toeristenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.
- Voor Toeristenbelasting kan vrijstelling worden verleend.
- De percentages gelden als stijging ten opzichte van de tarieven van het vorige jaar.
- Koppeling aan stijging OZB en inflatie.
- Het tarief Toeristenbelasting wordt altijd naar boven afgerond op hele eurocenten.
- De aangenomen motie van 14-07-2021, waarin de tarieven 2022 voor 1 jaar zijn bevroren op het niveau van 2021, wordt structureel in de mjb doorgevoerd.
- Het tarief 2023 Toeristenbelasting wordt verhoogd met een inflatiecorrectie 2023 ter grootte van 3%.
- Dit leidt tot de volgende tarieven 2023:
 - Overnachtingen in hotel, pension, airbnb en b&b van € 2,00 naar € 2,06;
 - Bijzondere groepen van € 0,00 naar € 0,00;
 - Overige overnachtingen van € 1,50 naar €1,55.

Forensenbelasting:

Met ingang van 2019 is de heffing van de forensenbelasting gewijzigd van een vast bedrag per object naar een heffing op basis van de WOZ-waarde van het recreatieobject.

Klasse-indeling	tarief 2023
0 tot 50.000	€ 340
50.000 - 100.000	€ 515
100.000 - 200.000	€ 690
200.000 en hoger	€ 1.035

Belastingmaatregelen 2023:

- De Forensenbelasting is een Algemene belasting.
- De Forensenbelasting wordt geheven van niet-ingezetenen die op meer dan 90 dagen per jaar beschikken over een gemeubileerde woning.

- Voor Forensenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.
- De percentages gelden als stijging t.o.v. de tarieven van vorig jaar.
- De aangenomen motie van 14-07-2021, waarin de tarieven 2022 voor 1 jaar zijn bevroren op het niveau van 2021, wordt structureel in de mjb doorgevoerd.
- De klasse-indeling wijzigen in een klasse van 100.000 tot 200.000.
- Het tarief 2023 wordt verhoogd met een inflatiecorrectie ter grootte van 3%.
- Dit leidt tot de volgende tarieven 2023:
 - 0 tot 50.000 van € 330,00 naar € 340,00
 - 50.000 tot 100.000 van € 500,00 naar € 515,00
 - 100.000 tot 200.000 van € 670,00 naar € 690,00
 - 200.000 en hoger van € 1.005,00 naar € 1.035,00

Reclamebelasting:

Geen nieuwe of aangepaste voorstellen, tarief stijgt met inflatiecorrectie van 3%.

Belastingmaatregelen 2023:

- De Reclamebelasting is een Algemene belasting, maar wordt geheven in afspraak met de ondernemers.
- De Reclamebelasting is gebaseerd op de WOZ-waarde per 1 januari 2022 van het object waaraan één of meerdere reclameobjecten zijn aangebracht of geplaatst in het gebied dat in de Verordening is vastgesteld.
- De Reclamebelasting is een Algemene belasting hierdoor gekoppeld aan de stijging OZB, 3% inflatiecorrectie voor 2023.
- Het tarief 2022 is per € 1.000,00 WOZ-waarde € 0,80 *3% = € 0,83 voor 2023 met een minimum van € 300,00 en een maximum van € 600,00.
- Bijdrage aan centrummanagement wordt hiermee ook verhoogd.

Begraafrechten:

De tarieven begraafplaats 2023 worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 3%. Gelijktijdig wordt de uitgavenkant van de begraafplaats met eenzelfde bedrag verhoogd.

Belastingmaatregelen 2023:

- De Begraafrechten zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor onder andere het gebruik van de begraafplaats en diensten in verband met de begraafplaats.
- De exploitatie van de begraafplaats is niet kostendekkend, zoals de raad is besloten. Dit heeft te maken met: bespaarde rente over de voorzieningen begraafplaats wordt beschikbaar gesteld.
 - De fictieve bespaarde rente over de voorzieningen begraafplaats wordt beschikbaar gesteld.
 - De dekking van kosten uit de algemene middelen.
 - Het maximeren van € 200.000,00 aan onderhoudskosten in de tarieven. Alles boven dit bedrag komt ten laste van de algemene middelen.
- De tarieven 2023 begraafplaats worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 3%.
- Gelijktijdig wordt de uitgavenkant van de begraafplaats met eenzelfde bedrag verhoogd.
- In 2024 vindt herrekening van de begraafrechten plaats.

Marktgeden:

Geen nieuwe of aangepaste voorstellen.

Belastingmaatregelen 2023:

- De Marktgeden zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van het innemen van een standplaats en de aansluiting op de elektriciteitskasten, inclusief btw.
- De Marktgeden worden geheven van de gebruikers van de weekmarkt en standplaatshouders.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, hetgeen thans niet wordt gerealiseerd.
- De huidige tarieven zijn gebaseerd op een raadsbesluit van 27 november 2019.
- De tarieven Marktgeden 2023 worden thans niet verhoogd.
- Op basis van de nog te actualiseren Marktgedenverordening en de Marktverordening alsnog opnieuw de mate van kostendekkendheid te bepalen.

Overige leges tarieven:

De algemene lijn is volledige kostendekkend, tenzij nadrukkelijk anders is besloten. De Legesverordening wordt eens in de vier jaar volledig geactualiseerd. De eerstvolgende herziening staat gepland in de periode 2023.

Belastingmaatregelen 2023:

- De leges zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor door of vanwege de gemeente verstrekte diensten, waaronder de Nederlandse identiteitskaart.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, tenzij nadrukkelijk door de raad anders is besloten. Deze besluiten zijn genomen voor: gehandicaptenparkeerkaart, organisatiekeurmerk CBF en Kinderopvang.
- Op het niveau van de verordening mogen de leges de 100% kostendekkendheid niet overstijgen.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.
- De Legesverordening wordt eens in de vier jaar volledig geactualiseerd. De eerstvolgende herziening staat gepland in de periode 2023.
- De tarieven 2023 worden niet met een inflatiecorrectie geactualiseerd.
- Afschaffen leges urgentieverklaring.

Kostendekkendheid tarieven

Als onderdeel van de BBV 2017 is het voor de paragraaf Lokale Heffingen verplicht een overzicht op hoofdlijnen op te nemen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk gemaakt wordt:

- Hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.
- Wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen.
- Hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Voor de cijfermatige berekening van de kostendekkendheid van de heffingen wordt aangesloten bij de in de Notitie "overhead" van de commissie BBV opgenomen tabel. Deze berekening moet vervolgens worden aangevuld met een inhoudelijke toelichting over de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzen die daaraan ten grondslag liggen. Beleidskeuzen die ten grondslag liggen aan de tarieven is dat in principe een kostendekkendheid van 100% wordt nagestreefd. Voor de legesverordening is een onderzoek uitgevoerd. Voor de leges burgerzaken zijn de diverse tarieven gemaximeerd vanuit het Rijk, wat impact heeft op de kostendekkendheid. De kostendekkendheid van de marktgelden wordt nog nader onderzocht, tegelijkertijd wordt de marktverordening herzien.

De kostendekkendheid van de tarieven wordt berekend door het totaal van de netto-kosten per taakveld (exclusief omslagrente) en de toegerekende overhead, inclusief omslagrente en de toegerekende rente op basis van de visie rente toerekening af te zetten tegen de opbrengst van de heffingen per taakveld.

In onderstaande tabel is de kostendekkendheid in beeld gebracht voor het begrotingsjaar 2023 inzake de afvalstoffen, riolering, begraafplaats, bouwen, marktgelden, burgeraangelegenheden, omgevingsvergunningen alsmede openbare orde en veiligheid:

Berekening van kostendekkendheid van een heffing: (bedragen x € 1.000,00)	Afvalstoffen	Riolering	Begraafplaats	Omgevingsvergunningen	Marktgelden	Burgeraangelegenheden	Openbare orde en veiligheid
Kosten taakveld(en), excl. (omslag)rente *)	2.357	2.817	517	424	25	455	23
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-374	-1.138	-70	-66	0	-37	0
Netto kosten taakveld	1.983	1.679	447	358	25	418	23
Toe te rekenen kosten:							
Overhead incl. (omslag)rente	79	277	145	97	2	219	15
Toe te rekenen rente	5	471	5	0	0	0	0
BTW	404	498	0	0	0	0	0
Totale kosten	2.471	2.925	597	455	27	637	38
Opbrengst heffingen *)	2.471	2.925	410	691	10	474	47
Dekkingspercentage	100,0%	100,0%	68,7%	151,7%	36,7%	74,4%	123,7%

*) De kosten voor kwijtschelding maken in deze tabel onderdeel uit van de lasten. In tegenstelling tot het staatje van de opbrengsten heffingen is de kwijtschelding niet verrekend met de opbrengsten. Met andere woorden deze opbrengst is bruto.

- Voor de afvalstoffenheffing betreft dit de heffing inzake het vastrecht + verzamelcontainers, alsmede de afvalstoffenheffing variabel (Diftar).
- Voor de brede rioolheffing betreft dit de heffing bij woningen alsmede de niet-woningen.
- Voor de begraafplaats betreft dit de leges lijkbezorging, reiniging graven en instandhouding graven. De berekende kostendekkendheid betreft het gemiddelde van de tarieven.
- De berekening van de kostendekkendheid voor de omgevingsvergunningen alsmede Burgeraangelegenheden zijn gebaseerd op de uitgangspunten op de "notitie Herziening Legesverordening" (docnr. e160034349, casenr. 16e0007645) zoals door de raad vastgesteld. Inmiddels is gebleken dat de uitgangspunten zowel de toerekening van de personele formatie alsmede de overhead dermate is veranderd dat een nieuwe opzet wenselijk wordt geacht. Voor beiden geldt dat daardoor de verwachte kostendekkendheid lager zal uitkomen dan het hierboven genoemde getal.

Wij zijn bezig om op onderdelen de "notitie Herziening Legesverordening" te herzien. Reden is dat het thans niet goed mogelijk om een nauwkeurige inschatting te geven van de kostendekkendheidspercentages voor de onderdelen omgevingsvergunningen, marktgelden, burgeraangelegenheden en openbare orde en veiligheid.

Lokale lastendruk

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Voor onderstaande gegevens is gebruik gemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2022. De gegevens hebben betrekking op 2022, die van 2023 zijn nog niet bekend.

Woonlasten per gemeente

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de Riolheffing en de Afvalstoffenheffing. Een eventuele heffingskorting wordt hiervan afgetrokken. De gemeentelijke woonlasten bestaan voor huishoudens met een huurwoning uit de afvalstoffenheffing en soms rioolheffing. Eigenaar-bewoners betalen daarnaast ook OZB. In enkele gemeenten wordt van

deze bedragen een heffingskorting afgehaald.

In Ermelo bedragen voor 2022 de woonlasten voor een éénpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 1.098,00 en voor meerpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 1.183,00. Ter vergelijking in Gelderland bedraagt dit gemiddeld € 834,00 resp. € 916,00. Landelijk bedragen voor 2022 de woonlasten gemiddeld € 904,00 voor een meerpersoonshuishouden, waarbij het de hoogste lasten € 1.736,00 (Bloemendaal) bedragen en de laagste € 667,00 (Rijssen-Holten).

Kwijtschelding

Particulieren die aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen, afhankelijk van de persoonlijke financiële omstandigheden, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Geen kwijtschelding wordt verleend voor de leges.

Bij de invoering van Diftar is besloten om personen, die medisch afval hebben (bijvoorbeeld: incontinentie-, stoma of dialysemateriaal), tegemoet te komen in de afvalstoffenheffing.

Voor minima wordt 100% kwijtschelding gehanteerd.

In de jaarrekening wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen.

In de Begroting 2023-2026 is voor kwijtschelding structureel de volgende ramingen opgenomen:

Kwijtschelding (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
6603060 Kwijtscheldingen Rioolheffing	100	100	100	100
6603060 Kwijtschelding vastrecht+verz.cont.	47	47	47	47
6603060 Kwijtschelding variabel (DifTar)	23	23	23	23
Totaal opgenomen	170	170	170	170

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemene informatie

Beleid

De gemeente Ermelo wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigingen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Daarom wordt bij de meerjarenbegroting geïnventariseerd welke majeure financiële risico's de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van een risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De door ons gebruikte systematiek is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente (Naris). Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit is het weerstandsvermogen tenminste 1,00 te laten zijn. Vastgesteld in de Kadernota 2018.

Indien een risico daadwerkelijk leidt tot budgettaire gevolgen, dan zijn daarvoor in de huidige begroting in beginsel geen directe dekkingsmiddelen beschikbaar. Dit betekent dat zich bij het voordoen van een risico in eerste instantie dekking gevonden moet worden binnen andere posten van de lopende begroting. Mocht dit laatste niet mogelijk zijn, dan vormt de Algemene risicoreserve de eerste buffer om de financiële gevolgen op te vangen. Het optreden van een risico kan ook structurele financiële gevolgen met zich meebrengen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Als de berekende ratio onder de vastgestelde norm van 1,00 komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd. Deze paragraaf sluit daarom af met een beoordeling van de weerstandsratio en een advies om het weerstandsvermogen op voldoende niveau te brengen indien de weerstandsratio te laag blijkt.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandsvermogen

- Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (corsanr. 07026562; 2008)
- Raadsbrief Ratio weerstandsvermogen Programmabegroting 2012-2015 (corsanr. 11113198; raad maart 2012)
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013 (corsanr. 12079047; raad 28 februari 2013)
- Strategisch financieel beleid, onderdeel Kadernota 2018 (corsanr. e170011021; raad 6 juli 2017)

Het huidig risicomanagement wordt opnieuw geformuleerd. Daartoe zal eerst de huidige nota Reserves en Voorzieningen worden geactualiseerd (planning vierde kwartaal 2022/eerste kwartaal 2023). Ook de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement zal in dezelfde periode geactualiseerd worden.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel worden de voornaamste financiële risico's weergegeven en toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbaar en niet-kwantificeerbare risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt en de inschatting van de

financiële gevolgen.

Tabel 1: Belangrijkste kwantificeerbare financiële risico's

Omschrijving	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
De Zanderij	Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant	Geld - Er ontstaat een nadeel in de begroting.	90%	max. € 750.000	71,60%
Direct gegarandeerde geldleningen	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max. € 588.000	9,56%
Functiebeëindiging wethouder	Voortijdige functiebeëindiging van een wethouder (óf wachtgelder).	Geld - Het uitbetalen van wachtgeld, een arbeidsongeschiktheidsuitkering of een levenslang nabestaandenpensioen aan de achterblijvende partner	10%	max. € 600.000	7,98%
Staatssteun Vitale vakantieparken	Het handelen van de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken wordt als staatssteun aangemerkt.	Geld - Derden kunnen een claim neerleggen	10%	max. € 300.000	4,85%
Verbonden partijen	Bij een van de verbonden partijen treedt een of meerdere van de door de verbonden partij gesignaleerde risico's op welke niet door de verbonden partij zelf binnen haar begroting kan worden gedekt.	Geld - Met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting	10%	max. € 200.000	2,66%
Tekort Vitale vakantieparken	Er ontstaat een financieel tekort bij de ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken	Geld - Als aandeelhouder moet de gemeente een bijdrage leveren wat leidt tot een ongedekt nadeel voor de begroting	10%	max. € 100.000	1,75%
Calamiteit gesubsidieerde partijen	Bij een door de gemeente gesubsidieerde partij treedt een calamiteit op welke niet door haar binnen de eigen begroting kan worden opgevangen	Geld - met als gevolg dat de gemeente een aanvullende subsidie moet verstrekken wat leidt tot een nadeel in de gemeentebegroting	10%	max. € 100.000	1,59%
Totaal risico's				€ 2.638.000	

Tabel 2 Niet-quantificeerbare risico's

Omschrijving	Risico	Gevolgen	Toelichting
Renteloze lening WEW	De gemeente wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WEW te verstrekken	Geld - Derving rentekosten	Het is niet in te schatten voor welk bedrag de gemeente aangesproken zal worden. Wel wordt de kans hierop klein geacht omdat de eerste achternavigatie geschiedt door het Rijk.
Nadelig herverdeeleffect Algemene Uitkering		Geld - Nadeel in de begroting	De Meicirculaire 2022 laat een nadelig herverdeeleffect zien van € 153,00 / inwoner. Tot en met 2025 wordt een aanvullende suppletie-uitkering verstrekt. De situatie na 2025 is onzeker, al mogen gemeenten dit doortrekken naar 2026. De verwachting is dat in 2026 dit tot een nadeel van 2,7 miljoen leidt. Verwacht wordt dat deze aanvullende suppletie-uitkering zeker afgebouwd gaat worden. Het tempo waarin is hoogst onzeker. De gemeente houdt thans rekening met een extra nadeel van € 15,00/inwoner in 2026 en € 30,00 per inwoner in 2027. Verwacht wordt dat dit jaarlijks met € 15,00/inwoner oploopt.

SPUK uitkering btw compensatie Sport	Als gevolg van gewijzigde btw wetgeving wordt voor sport onvoldoende compensatie ontvangen	Geld - Er treedt een nadeel op in de begroting	Voor het jaar 2023 wordt het voorschotpercentage op basis van de Begroting 2023 vastgesteld medio juni 2023. De afwikkeling vindt niet plaats in het jaar 2023. Het is niet in te schatten of de gemeente in de jaarrekening een financieel nadeel ondervindt ten opzichte van de aanvraag. De regeling loopt af per 1 januari 2024. Het is nog niet bekend of de regeling wordt verlengd, aangepast of vervangen door een andere regeling.
--------------------------------------	--	--	---

In vergelijking met de Meerjarenbegroting 2022-2025 zijn de volgende risico's komen te vervallen:

- Hervreiding gemeentefonds (kans 90%, gevolg € 1.200.000,00);
- Tegenvallend dividend BNG (kans 30%, gevolg € 100.000,00);
- Gegarandeerde lening UWON, derving rentekosten (kans 10%, gevolg € 60.000,00).

Er zijn geen nieuwe risico's toegevoegd.

Enkele risico's zijn verschoven naar niet kwantificeerbare risico's:

- Nadelig herverdeeleffect algemene uitkering;
- Renteloze lening WEW;
- SPUK uitkering btw compensatie sport.

De overige risico's zijn opnieuw tegen het licht gehouden, dit heeft geleid tot de volgende aanpassingen:

- Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant (kans 90%, gevolg € 1.000.000,00). Eerder is de inschatting van het financieel gevolg verlaagd tot € 800.000,00. Inmiddels zijn er al enige onderzoekskosten gemaakt. Deze zullen worden gedekt uit de Algemene risicoreserve, waardoor het risicobedrag met deze kosten is verlaagd tot € 750.000,00.
- Een herberekening van de gewaarborgde geldleningen heeft geleid tot een aanpassing van het risico.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van het kwantificeerbare overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is gemaakt met behulp van de risicosimulatiemodel (NARIS). Het totaal van alle risico's bedraagt € 2.638.000,00. Deze risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van de risico's ad € 2.638.000,00 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Tabel 2 toont de resultaten van deze risicosimulatie. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 635.000,00 (= benodigde weerstandscapaciteit).

In de laatste kolom van de tabel staat het op basis van deze simulatie de geschatte impact per risico weergeven.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages.

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 420.000,00
75%	€ 463.000,00
80%	€ 511.000,00
85%	€ 566.000,00
90%	€ 635.000,00
95%	€ 740.000,00

Uit de tabel volgt dat 90% zeker is dat de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 635.000,00 (benodigde weerstandscapaciteit).

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Aan de middelen kan daarbij gedacht worden aan posten als:

- stelpost onvoorzien, volume-ontwikkelingen, prijsmutaties, indexeringen;
- algemene en risicoreserves;
- bepaalde bestemmingsreserves welke weliswaar niet geheel vrij van bestemming zijn, maar in geval van calamiteiten wel op korte termijn kunnen worden ingezet. Uiteraard zal een beschikking over deze reserves kunnen betekenen dat de raad in een later stadium deze reserve weer moet aanvullen, dan wel de bestemming wenst te wijzigen.

Het ratio weerstandsvermogen wordt in de meerjarenbegroting door ons in een meerjarenperspectief berekend. Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit vermogen zijn de

beklemd bestemmingsreserves buiten beschouwing gelaten. Deze beklemd bestemmingsreserves zijn ingezet ter dekking van toekomstige afschrijvingen van investeringen. De mogelijkheid om (een deel van) deze middelen alsnog aan te wenden als weerstandscapaciteit hangt af van het feit of investeringen nog gerealiseerd moeten worden en heroverweging nog mogelijk is.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit (bedragen x € 1,00)	2023	2024	2025	2026
Weerstandscapaciteit exploitatie				
stelposten	664.000	1.797.000	2.282.000	2.772.000
Subtotaal Weerstandscapaciteit exploitatie (A)	664.000	1.797.000	2.282.000	2.772.000
Weerstandscapaciteit vermogen				
Algemene reserve vrij besteedbaar	4.559.000	4.912.000	4.767.000	4.737.000
Algemene Risicoreserve	2.304.000	1.878.000	1.878.000	1.878.000
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	1.228.000	540.000	438.000	416.000
Subtotaal Weerstandscapaciteit vermogen (B)	8.091.000	7.330.000	7.083.000	7.031.000
Weerstandscapaciteit Grondexploitatie (C)	1.698.000	1.389.000	1.380.000	1.371.000
Totaal Weerstandscapaciteit (A+B+C)	10.453.000	10.516.000	10.745.000	11.174.000
Benodigde weerstandscapaciteit	635.000	635.000	635.000	635.000
Ratio weerstandsvermogen	16,46	16,56	16,92	17,60

* De Rioolheffing en de Afvalstoffenheffing maken formeel onderdeel uit van het theoretische kader waarbinnen het weerstandsvermogen berekend wordt. Aangezien zowel de Rioolheffing als de Afvalstoffenheffing van de gemeente Ermelo 100% kostendekkend zijn, blijven deze onderdelen bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing.

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaande normtabel (tabel 4) is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio weerstandsvermogen.

Tabel 4: Waarderingsklassen

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

De weerstandsratio van de gemeente Ermelo valt in waarderingsklasse A, dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen. Schommelingen van de ratio worden zowel veroorzaakt door mutaties in de aanwezige weerstandscapaciteit als ook door veranderingen in het risicoprofiel. Ten opzichte van de Meerjarenbegroting 2022-2025 is de ratio gestegen en daarmee ook de waarderingsklasse. Dit kan worden verklaard uit een combinatie van factoren:

- wijzigingen in de reservepositie, welke steeds verder afneemt;
- het vervallen van enkele risico's;
- wijzigingen in de hoogte van de risico's dan wel wijzigingen in het kans dat een risico optreedt.

Omvang Algemene risicoreserve

Bij de vaststelling van de Kadernota 2018 is bepaald dat voor de specifieke aangehouden Algemene risicoreserve geldt dat de omvang hiervan gelijk is aan factor 1 van het bedrag dat benodigd is om de risico's af te dekken met een zekerheid van 90%. Hierdoor hoeven afzonderlijke bestemmingsreserves niet langer indirect beschikbaar te blijven voor het op peil houden van het weerstandsvermogen. Overigens geldt dat bij het optreden van een of meer risico's in beginsel dekking dient te worden gevonden binnen de lopende begroting. Pas indien dit niet mogelijk blijkt kan voor incidentele dekking van het optredende nadeel aanspraak worden gedaan op de Algemene risicoreserve.

In de notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is bepaald dat de toereikendheid van het saldo van de Algemene risicoreserve jaarlijks wordt gezien bij de jaarrekening, waarbij een

afwijking wordt geaccepteerd van € 500.000,00 naar boven of naar beneden. Bij overschrijding van deze grens zal het benodigde bedrag opnieuw worden vastgesteld. Op grond van de in deze paragraaf weergegeven benodigde weerstandscapaciteit en het hiervoor genoemde behoort de hoogte van de Algemene risicoreserve. Deze is bij de thans bekende risico's meer dan voldoende.

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de provincie of gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. Solvabiliteitsratio;
4. Grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Belastingcapaciteit.

Financiële kengetallen

De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

Kengetallen	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	4,5% A	90,9% B	54,9% A	66,4% A	75,4% A	87,3% A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	4,5% A	90,9% B	56,7% A	68,2% A	77,2% A	89,1% A
Solvabiliteitsratio	42,2% B	23,2% B	30,3% B	30,3% B	30,8% B	30,1% B
Grondexploitatie	0,38% A	1,4% A	0 A	0 A	0 A	0 A
Structurele exploitatieruimte	8,33% A	1,7% A	2,4% A	2,3% A	1,7% A	1,6% A
Belastingcapaciteit	104,9% B	121,1 C	145,7% C	134,6% C	134,7% C	134,6% C

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het ratio wordt bepaald door het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en resultaat uit het overzicht van baten en lasten) uit te drukken in een percentage van het balans totaal.

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. Door het aantrekken eerdere leningen alsmede de verwachting tot het aantrekken enkele nieuwe leningen alsmede de verdere daling van het eigen vermogen verslechtert de solvabiliteitsratio.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamd) baten. Voor de berekening van dit kengetal wordt het totaal van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de begroting of rekening en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Het kengetal structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reëel evenwicht van de begroting wordt thans al onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, uitgedrukt in een percentage. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, Rioolheffing en reiningsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de Riool- en Afvalstoffenheffing

omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Onder de woonlasten worden aldus verstaan de OZB, de Rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Hoe lager dit percentage is, hoe meer vrije belastingcapaciteit een gemeente heeft. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. De cijfers voor 2022 en verder zijn derhalve nog niet bekend, deze jaren zijn doorgerekend met een geschatte indexatie van 3,0% per jaar.

Provincie Gelderland heeft in de brief 'Programmabegroting 2016-2019' van 27 januari 2016 de financiële kengetallen gecategoriseerd. De provincie geeft vervolgens een voorzichtige waarde aan deze categorieën, namelijk dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Uitkomsten

De conclusie is dat bij enkele kengetallen sprake is van een continuering verslechtering van de financiële positie. Dit bevestigt het beeld over de financiële positie van Ermelo zoals eerder geschetst.

Streefkengetallen

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de gemeenteraad in overleg met het college van b&w per kengetal een norm kan bepalen. In Ermelo heeft dat nog niet plaatsgevonden.

De samenhang van de financiële kengetallen met de verschillende onderwerpen is terug te vinden bij het onderdeel [financiële positie](#).

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene informatie

Wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, water, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen en onderwijsgebouwen worden tezamen als kapitaalgoederen aangeduid. Zij vormen het gezicht van de gemeente. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en overige gemeentelijke diensten. Ook de gemeente Ermelo heeft veel in kapitaalgoederen geïnvesteerd. Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Om het kapitaalgoed te kunnen blijven gebruiken waarvoor het bedoeld is, dient het derhalve te worden onderhouden. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goede beoordeling van de financiële positie op de korte en de langere termijn. Teneinde de raad van voldoende inzicht te voorzien, wordt het onderhoud van kapitaalgoederen – een onderwerp dat versnipperd in de begroting staat – in deze paragraaf gebundeld in een kort overzicht. Deze paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting voor het onderdeel onderhoud kapitaalgoederen. Beleidsmatige uitgangspunten, voorgenomen acties voor beheer en onderhoud en de daarmee samenhangende uitgaven komen immers in diverse programma's voor.

In het kader van de uitwerking van de amendementen van het Heroverwegingstraject 2020 is door de raad besloten (0233000079310) om € 190.000,00 te bezuinigen op het beheer van de openbare ruimte. Deze bezuiniging moet nog worden uitgewerkt. Voorshands staat deze op de stelpost bezuiniging beheer openbare ruimte geraamd. Deze stelpost is niet verwerkt in de tabellen "Wat heeft het gekost".

Nadere definitie van het begrip "onderhoud"

Voor een juist begrip van onder meer de financiële gegevens in deze paragraaf is het van belang te weten wat in deze paragraaf onder het begrip "onderhoud" wordt verstaan. Overeenkomstig de toelichting op het BBV wordt uitgegaan van regulier onderhoud (normaal en zogenaamd groot onderhoud). Dat is het plegen van preventieve dan wel correctieve maatregelen.

Vervangingsinvesteringen en de uit investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden daar uitdrukkelijk niet toe gerekend. Overige zaken voor het gebruik, niet zijnde onderhoud van een kapitaalgoed (zoals bijvoorbeeld het betrekken van energie) vallen daarmee ook buiten het aandachtsgebied van deze paragraaf.

Aandachtsgebieden

Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt, onderscheiden naar de aandachtsgebieden wegen, riolering en waterhuishouding, groen en gebouwen, kort samengevat. Per aandachtsgebied wordt aangegeven wat het beleidskader is, hoe het beheer wordt uitgevoerd en hoeveel financiële middelen daarmee zijn gemoeid. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningsniveau en de jaarlijkse lasten.

Het onderhoud van kapitaalgoederen staat verspreid over de volgende programma's/paragrafen

- Programma Samen Werken voor Ermelo;
- Programma Samen Leven in Ermelo;

- Programma Samen Wonen in Ermelo;
- Programma Samen Ondernemen in Ermelo;
- Paragraaf Bedrijfsvoering (kostenplaatsen Bedrijfsvoering en Team Wijkservice).

Aandachtsgebied: Wegen

Algemene doelstelling onderhoud wegen

De gemeente Ermelo beheert de verkeersinfrastructuur waarbij evenwicht is tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefomgeving en kosten.

Onder de categorie "wegen" wordt gerekend:

- Wegen (inclusief wegmeubilair en civieltechnische kunstwerken)
- Fietspaden
- Voetpaden
- Onverharde paden
- Openbare verlichting

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in :

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Wegenbeheersplan Ermelo 2018-2022 (Eind 2022 wordt het wegenbeheerplan geactualiseerd)	2018	ja
Mobiliteitsvisie Ermelo 2021-2030	2022	ja
Beleidsplan Bewust verlichten 2021-2025	2021	ja
Parkeerbeleidsplan	2016	ja
Beleidsnota onverharde wegen	2016	ja
Kwaliteit fietsvoorzieningen Ermelo	2013	ja
Notitie Gladheidsbestrijding	2018	ja
MOP Civiele Kunstwerken	2022	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Bij de vaststelling van het Wegenbeheersplan 2018-2022 is besloten de Ermelose wegen te onderhouden op kwaliteitsniveau B. Voor het centrumgebied wordt kwaliteitsniveau A gehanteerd. In het Wegenbeheersplan staan beleidskaders en nieuwe speerpunten met betrekking tot duurzaamheid, innovatie en klimaatbestendigheid. In het kader van de uitwerking van de amendementen van het Heroverwegingstraject 2020 is door de raad besloten (0233000079310) om € 190.000,00 te bezuinigen op het beheer van de openbare ruimte. Deze bezuiniging moet nog worden uitgewerkt. Voorshands staat deze op de stelpost bezuiniging beheer openbare ruimte geraamd. Deze bezuiniging zal ook het beheer van de wegen raken. Eind 2022 wordt het wegenbeheerplan geactualiseerd.

De gemeente Ermelo ambieert een kwalitatief goede en veilige woon- en leefomgeving als vitale, groene en zorgzame gemeente. Een goed functionerende openbare verlichting maakt daar onderdeel van uit. In het beleidsplan Bewust Verlichten 2021-2025 wordt beschreven op welke wijze de gemeente de komende jaren uitvoering wil geven aan het duurzaam, bewust en gericht verlichten van de openbare ruimte.

De beleidsuitgangspunten zijn vervolgens vertaald naar een beheerplan. In dit beheerplan staan de huidige technische staat van het areaal, de beheersuitgangspunten en de benodigde onderhoudsmaatregelen ten behoeve van een goede instandhouding van het huidige areaal in de planperiode 2021-2025 (en een blik op de verdere toekomst) vermeld. Uitgangspunt voor het beheerplan is het handhaven van het huidige onderhoudsniveau.

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken	Begroting	Meerjarenbegroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verkeer	79	134	32	44	32	94
Groot Onderhoud	892	877	877	877	877	877
Regulier Onderhoud	173	269	274	274	274	274
Schoon- en berijdbaar houden	240	254	254	254	254	254
Wegmeubilair	26	32	40	40	40	40
Openbare Verlichting	24	75	75	89	69	69
Waterlossingen	12	17	17	17	17	17
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Wegen	1.446	1.658	1.569	1.595	1.563	1.625

Aandachtsgebied: Riolering en waterhuishouding**Algemene doelstelling onderhoud riolering en waterhuishouding**

De gemeente Ermelo zorgt voor het in stand houden van een kwalitatief goede voorziening voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater, welke bijdraagt aan een goede en duurzame bescherming van bodem en (oppervlakte)water ten behoeve van een leefbaar Ermelo.

Onder de categorie "riolering en waterhuishouding" wordt gerekend:

- Voorziening voor het afvalwatertransport en de verwerking/zuivering van afvalwater;
- Overige waterhuishouding.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP). Actualisatie in 2023 in relatie met omgevingswet.	2015	nee
Verlengingsnotitie Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan	2020	ja
BasisRioleringsPlan (BRP) (In 2023 wordt een nieuw BRP opgesteld onder de naam SSW (Systeemoverzicht Stedelijk Water))	2012	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Als gemeente hebben we de wettelijke zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Het waterschap heeft plichten voor het zuiveren van het afvalwater. Samen met de gemeenten Harderwijk, Putten en het waterschap zijn de rioleringsplannen gebundeld in het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP).

Voor het stedelijk afvalwater is overeengekomen om de wettelijke verplichtingen als uitgangspunt te nemen. Duurzaamheid is daarbij een aandachtspunt. Voor de belangrijke relatie tussen de waterketen en het watersysteem wordt de draagkracht van het oppervlakte water centraal gesteld, waarop gezuiverd rioolwater en ongezuiverde riool-overstortingen wordt geloosd. Bij extreme regenval is het voorkomen van wateroverlast belangrijker dan de draagkracht.

Voor het hemelwater is het de belangrijkste opgave om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Dit doen we door aanpassingen van onze systemen en meer gebruik te maken van de openbare ruimte voor opvang en afvoer van hemelwater.

Voor de periode van 2020 t/m 2023 is een verlengingsnotitie van het huidige Zap opgesteld.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2023) zal de verplichting voor het opstellen van een ZAP (voorheen GRP) komen te vervallen en worden geïncorporeerd in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Samen met de gemeente Harderwijk is in 2012 een Basisrioleringsplan (BRP) opgesteld. De looptijd van dit plan is 10 jaar. Als opvolger van het BRP zal in 2023 een nieuw BRP worden opgesteld echter dan onder de naam SSW (Systeemoverzicht Stedelijk Water).

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting			
			2023	2024	2025	2026
Specifieke GRP/ZAP-Maatregelen	81	47	47	47	47	47
Onderhoud afval-, hemel- en grondwater	432	544	513	413	413	413
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Riolering en Waterhuishouding	513	591	560	460	460	460

Aandachtsgebied: Groen**Algemene doelstelling onderhoud groen**

De gemeente Ermelo beheert de groene voorzieningen in de openbare ruimte. Deze leveren een positieve bijdrage aan een groen Ermelo, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Onder de categorie "groen" wordt gerekend:

- Stedelijk groen (inclusief speelvoorzieningen)
- Landschap
- Begraafplaatsen
- Bossen
- Heide
- Natuurterreinen (inclusief Leemputten)
- Cultuurhistorische/archeologische elementen (onder andere grafheuvels en Romeins Marskamp)

Beleids- en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Natuurterreinen:		

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Lange termijnvisie bossen Ermelo (maakt onderdeel uit van de Groenvisie)	2017	ja
Faunabeleidsnota (maakt onderdeel uit van de in 2017 opgesteld Groenvisie)	2017	ja
Heidevisie gemeente Ermelo (In 2021 is gestart met het opstellen van een nieuwe heidevisie en heidebeheerplan, de verwachting is dat deze eind 2022 zal worden vastgesteld.)	2011	nee
<i>Speelruimte:</i>		
Speelruimte in Ermelo deel 1 (In 2022 wordt een nieuw speelruimteplan opgesteld)	2012	ja
<i>Begraafplaatsen:</i>		
Visie Begraafplaats	2012	ja
Notitie Opties kosten en baten	2014	ja
Analyse Begraafplaatsexploitatie	2014	ja
Evaluatie exploitatie Algemene begraafplaats Koningsvaren	2018	ja
<i>Landschap:</i>		
LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP)	2011	ja
Beheersplan landschapselementen 2018-2028 (betreft kleine bosjes, houtwallen e.d.)	2019	ja
<i>Stedelijk Groen:</i>		
Groenvisie gemeente Ermelo 2017-2027	2017	ja
<i>Flora & Fauna:</i>		
Dierenwelzijnsbeleid 2018-2028	2019	ja
<i>Groenbeheerplannen:</i>		
0-Uitgangspunten groenbeheerplannen	2019	ja
1-Beheerplan stedelijk groen	2019	ja
2-Beheerplan bomen	2019	ja
3-Beheerplan landschap	2019	ja
4-Beheerplan bossen	2019	ja
5-Beheerplan leemputten bij Staverden	2019	ja
6-Beheerplan flora en fauna	2019	ja
7-Beheerplan begraafplaats	2020	ja
Beheerplan heideterreinen (2011-2021) (In 2021 is gestart met het opstellen van een nieuwe heidevisie en heidebeheerplan, de verwachting is dat deze eind 2022 zal worden vastgesteld.)	2011	nee

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Stedelijk Groen

In 2017 is een nieuwe groenvisie ontwikkeld en vastgesteld (december 2017), als vervanging van de groenstructuurvisie 2004. In 2019 zijn de Groenbeheerplannen vastgesteld en is hiervoor budget in de begroting opgenomen, ook voor het vervangen van (versleten) groen.

Het beheer en onderhoud van het groen in de openbare buitenruimte wordt zowel in eigen beheer als door derden uitgevoerd.

De uit te voeren reguliere werkzaamheden zijn voor een groot deel beschreven in het bestek omgevingsbeheer onderhoud openbare ruimte (2017-2020). In 2022 gaat een nieuw bestek gelden.

Het snoeionderhoud aan alle bomen wordt op basis van een raambestek uitgevoerd.

De gemeente beschikt over een volledig nieuw geïntegreerd beheersysteem voor groen-, wegen- en rioolbeheer (Gisib). Dit beheersysteem is geheel gekoppeld aan de nieuwe BGT

(Basisregistratie Grootchalige Topografie) van Ermelo. De uitbouw van data (schouwgegevens en beheergegevens) binnen Gisib blijft de komende tijd aandacht vragen. De groenstructuur is inmiddels ook in Gisib vastgelegd.

De nieuwe groenvisie gaat in op de 6 waarden van het groen: identiteit, gezondheid, biodiversiteit, klimaat & duurzaamheid, participatie & leefbaarheid en economie. De groenvisie geldt voor de volgende deelgebieden: stedelijk gebied (groen in de bebouwde kom), bomen, flora & fauna, buitengebied (landschap), natuurterreinen, waaronder de Leemputten bij Staverden. en de bossen.

Het beheer en onderhoud van dit groen is belangrijk en is met name gericht op instandhouding. Vanaf 2019 wordt het stedelijk groen in het centrum op "A"-niveau onderhouden en de rest op "B"-niveau. Voor 2023 en volgende jaren wordt een heroverweging verwacht van de uit te voeren onderhoudsmaatregelen. In het kader van de uitwerking van de amendementen van het Heroverwegingstraject 2020 is namelijk door de raad besloten (02330000079310) om € 190.000,00 te bezuinigen op het beheer van de openbare ruimte. Deze bezuiniging moet nog worden uitgewerkt. Voorshands staat deze op de stelpost bezuiniging beheer openbare ruimte geraamd.

Begraafplaatsen

In 2020 is een nieuw beheerplan opgesteld op basis waarvan het beheer en onderhoud ingevuld is. Voor de begraafplaats geldt kwaliteitsniveau "A".

Speelvoorzieningen

Het onderhoud van speelplaatsen en speeltoestellen is gebaseerd op het speelruimteplan

"Speelruimte in Ermelo deel 1". Het gaat hierbij om cyclisch onderhoud en structurele vervanging, herinrichten van bestaande speelvoorzieningen en aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen in nieuwe woongebieden. Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de aspecten schoon, heel en veilig. In 2022 zal gestart worden met de opstelling van een nieuw beleidsplan of visie .

Landschap

Het beheer van de buitengebieden is vastgelegd in het Landschap Ontwikkelings Plan (LOP). De doelstelling van het LOP is om met behulp van een consequente uitvoering van beleid de kwaliteit van het landschap te verbeteren. In 2019 is een beheerplan Landschap opgesteld. De visie op het landschap is voor een belangrijk deel opgenomen in de nieuwe omgevingsvisie die in 2021 is opgesteld en in januari 2022 door de raad wordt vastgesteld.

Bossen

In de gemeentebossen wordt in het beheer gebruik gemaakt van natuurlijke processen, bijvoorbeeld natuurlijke verjonging (naast plantwerk op beperkte schaal). Door een extensievere wijze van beheer en onderhoud, waarbij bijvoorbeeld tak- en top hout en dode bomen in het bos achterblijven, is het uiterlijk van de bossen langzaam veranderd. Op langere termijn wordt daardoor de structuur van het bos gevarieerder en aantrekkelijker voor de natuur en de recreant. In 2018 is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan voor onze grotere boscomplexentotaal circa 650 ha), deze is in 2019 vastgesteld. De basis voor dat plan wordt gevormd door Europees en rijksbeleid, alsmede provinciaal en eigen gemeentelijk beleid (onder andere de lange termijnvisie voor de bossen zoals geformuleerd in de inmiddels vastgestelde Groenvisie). Ook de beginselen van het Forest Stewardship Council (FSC) zijn er in meegenomen. Het beheerplan schetst de kaders waarbinnen het beheer moet worden gevoerd (onder andere ten aanzien van houtoogst en natuur en verjonging vanwege de continuïteit).

Heide

Voor het beheer van de heidevelden (in totaal ± 1.000 ha) ligt de nadruk op een relatief intensief cyclisch patroonbeheer (maaien, kleinschalig plaggen), gecombineerd met procesbeheer (extensieve begrazing). Het uitgangspunt is dat de heide daadwerkelijk heide blijft en qua structuur en soortenrijkdom verder ontwikkeld wordt. Mede als gevolg van een doelstelling in het kader van een ontvangen SNL-subsidie om bepaalde dier- en plantensoorten te behouden, zijn hiertoe specifieke beheermaatregelen getroffen (in de vorm van maaien, kleinschalig plaggen, begrazing met schapen of koeien en het verwijderen van boompjes). Door calamiteiten in de laatste jaren (strengere late vorst, droogte en plagen van heidehaantje) alsmede door overmaat aan stikstof in de van nature schrale heidebodems (met als gevolg verzuring en vrijkomen van o.a. zware metalen) moet het heidebeheer op met name de Groevenbeekse heide tegen het licht worden gehouden. Wellicht zijn onorthodoxe maatregelen vereist, zoals bekalking met steenmeel en branden. Ondertussen wordt voor het heidebeheer steeds meer samenwerking met de gemeenschap gezocht in de vorm van de inzet van vrijwilligers. Hiervoor wordt o.a. samengewerkt in een pilot met een app. In 2021 is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan voor de heideterreinen. De maatregelen die hierin opgenomen worden en op geld zijn gezet zijn o.a. een vertaling van de Natura-2000 doelstellingen. De uitvoering hiervan zal starten in 2022. De heidevisie wordt geactualiseerd.

Natuurterreinen

Voor het staatsnatuurmonument De Leemputten (totaal ca. 30 ha) is het afzonderlijk Beheerplan De Leemputten 2018-2028 opgesteld (vastgesteld in 2019). Het is een gebied met een bijzondere wettelijke status waarvoor een specifiek beheerregime geldt.

Het beheren van bossen, heidevelden, overige natuurterreinen en fauna is geen exacte wetenschap. Het heeft alles te maken met leven, met organische processen. Alles wat we plannen of bedenken valt of staat met o.a. klimatologische omstandigheden. De jaren 2018, 2019 en 2020 waren extreem droog en warm. Door deze extremen is de houtoogst aanzienlijk lager dan gebruikelijk en staat het bos er matig bij. Er sterven steeds meer bomen, ook boomsoorten die eerder nooit problemen opleverden. Op de heide zijn kale plekken te bespeuren en er verdwijnen planten- en diersoorten. De stikstofproblematiek maakt het er niet beter op.

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Meerjarenbegroting			
			2023	2024	2025	2026
Begraafplaats	115	151	149	149	149	149
Openbaar Groen	760	919	904	891	894	891
Speelvoorzieningen	29	29	29	29	29	29
Bossen, heide en natuurterreinen	239	182	184	204	184	186
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Groen	1.143	1.281	1.266	1.273	1.256	1.255

Aandachtsgebied: Gebouwen

Algemene doelstelling onderhoud gebouwen

De gemeente Ermelo wil een doelmatig, duurzaam en adequaat beheer van de gemeentelijke gebouwen alsmede enkele private en semi-publieke gebouwen en accommodaties teneinde de toegankelijkheid en veiligheid van die gebouwen en accommodaties te garanderen. De gemeente streeft daarbij naar toegankelijkheid van alle gebouwen ook en juist voor burgers met een beperking, conform de visie "Ermelo, Onbelemmerd en Zorgzaam" en de daarmee samenhangende BTB-gedachte.

Onder de categorie "gebouwen" wordt gerekend:

- Gebouwen (inclusief daarbij behorende terreinen)
- Installaties
- Monumentenzorg
- Buitensportaccommodaties

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed 2021-2030	2020	ja
Een nieuw meerjarenonderhoudsplan voor de sportaccommodaties en private accommodaties wordt in 2022 opgesteld. Dit gaat nog langs de gemeenteraad om formeel te worden vastgesteld.	2017	nee
Strategisch Beleidskader Gemeentelijke Vastgoedportefeuille	2019	ja
Uitwerking Accommodatiebeleid	2022	ja

Door de Commissie BBV is in januari 2020 de notitie Materiële Vaste Activa uitgebracht. De notitie gaat over het activeren, waarderen, onderhouden en afschrijven van investeringen/kapitaalgoederen.

Ten aanzien van het vormen van voorzieningen voor het onderhoud van kapitaalgoederen is het volgende in de notitie opgenomen:

Lasten van groot onderhoud kunnen alleen dan ten laste van een gevormde voorziening worden gebracht indien er een **recent** beheerplan van het kapitaalgoed aanwezig is. Onder **recent** wordt een beheerplan verstaan van **maximaal vijf jaar oud** ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Deze vijf jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn waar **gemotiveerd** van kan worden afgeweken. Een **gemotiveerde** afwijking houdt in dat deze **motivatie is geautoriseerd door de raad** en verantwoord is in de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' van de begroting en de jaarstukken.

In de motivatie moet tevens worden aangegeven welke maatregelen er worden genomen om achterstallig onderhoud te voorkomen

Op 20 oktober 2020 is het college akkoord gegaan met het advies actualisatie MJOP's voor gemeentelijk vastgoed, corsanr e200040600.

In dit advies is het volgende opgenomen:

"De objecten Gemeentehuis, Gemeentewerf, Dialoog, Stationsstraat 118, Pinel en Plaza zijn niet meegenomen vanwege actuele ontwikkelingen en/of een renovatie. Voor deze objecten gelden voorlopig de budgetten uit de oude MJOP's. Voor de strategische aankoop Dokter Holtropstraat 169 is in overleg met Meerinzicht een forfaitair bedrag opgenomen gezien de verwachte beperkte tijd in exploitatie. Voor de Parasol geldt dat deze op termijn gesloopt zal worden dus ook daar is een forfaitair bedrag opgenomen."

In de 2e Bestuursrapportage 2022, door de raad vastgesteld op 15 juni 2022, is dit voorstel budgettair verwerkt. Tevens is hierin een link opgenomen naar het advies.

Ten aanzien van de meerjaren onderhoudsvoorzieningen zijn er naar aanleiding van het collegebesluit (21e0002995) de onderhoudsvoorzieningen voor Wethouder Balvers en Calluna opgeheven. Onderhoud voor beide objecten zal niet meer door de gemeente worden uitgevoerd, maar gaat mee in de bijdrage aan Interactie. Op basis van de financiële verordening 2020 Ermelo kan enkel de raad hiertoe besluiten, vanwege het autorisatieniveau m.b.t. reserves en voorzieningen. Het doel van deze voorzieningen is komen te vervallen.

Tevens zijn de onderhoudsvoorzieningen voor gemeentehuis, gemeentewerf, brandweergarage, dienstgebouw begraafplaats, pakhuis, Pinel/Plaza, private accommodaties en de Dialoog in 2022 doorgelicht Er is gekeken in hoeverre het nog noodzakelijk is om per object een aparte onderhoudsvoorziening te hanteren. (e210050724)

Er is besloten om de onderhoudsvoorzieningen samen te voegen en/of op te laten heffen. In de 2^e Bestuursrapportage 2022 is de samenvoeging van de onderhoudsvoorzieningen verwerkt.

Er zijn 3 nieuwe voorzieningen MJOP in het leven geroepen te weten: Patrijzenhof, Patrijzenhof sanitaire units en hertenkamp. Deze zijn door de raad ingesteld door de 2e en 4e bestuursrapportage 2022.

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Voor nagenoeg alle gemeentelijke en tevens een aantal private en semi-publieke gebouwen wordt één keer in de 3 á 4 jaar een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor het voortgezet, bijzonder en openbaar onderwijs vindt in eigen beheer plaats door het schoolbestuur. De verantwoordelijkheid voor de daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud ligt bij de scholen zelf. Ieder jaar wordt namens de gemeente een inspectie verricht of geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de (gemeentelijke) gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. De jaarlijkse kosten van

onderhoud en groot onderhoud zijn op basis van het meerjarenonderhoudsplan in de programmabegroting verwerkt.

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken Begroting		Meerjarenbegroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gemeentewerf **	31	31				
Gemeentehuis **	92	84				
Gebouwen/Columbarium Begraafplaats **	14	15	2	1	1	1
Muziektent	7	5	11	5	5	5
Toren Oude Kerk	16	8	14	11	11	11
Gebouwen onderwijs	2	10	10	10	10	10
Gebouwen sport		111				
Private accommodaties	68	68	68	68	68	68
Gebouw Dialoog **		30				
Diverse tijdelijk in bezit zijnde gebouwen		14	22	16	16	16
Brandweerkazerne **	39	39				
Gebouwen algemeen	22	58	26	26	26	41
Het Pakhuis **	20	20				
Pinel Plaza **	35	35				
Hertenkamp			17	4	4	4
Patrijzenhof			6	18	13	13
Sanitaire units			38	7	7	7
Gemeentelijke Gebouwen			253	253	253	253
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Gebouwen	346	528	467	419	414	429

**deze onderhoudsvoorzieningen zijn samengevoegd in de Onderhoudsvoorziening Gemeentelijke Gebouwen

Paragraaf Financiering

Algemene informatie

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor kan de gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aantrekken. Om investeringen in de gemeente mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente bij de uitoefening van haar publieke taak.

Opname van deze paragraaf in de begroting vloeit voort uit artikel 9, lid 2 en 13 van het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)", dat per 1 januari 2004 van kracht is geworden. Dit is uitgewerkt in de Financiële Verordening Ermelo, artikel 19 Financiering.

Bestaande notities / regelgeving

De basis van het huidige financieringsbeleid ligt in de volgende stukken vast:

- Het Financieringsstatuut van oktober 2011;
- De nota "Rentebestand 2012" van december 2011;
- De nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" van januari 2013;
- De Financiële verordening, artikel 212 van november 2019.

De gemeente heeft de regels ter beperking van het renterisico, het koersrisico, het intern liquiditeitsrisico en het kredietrisico beschreven in het financieringsstatuut. De nota "Rentebestand 2012" en de nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" geven richting aan de inzet van reserves en voorzieningen bij de financiering, de administratieve verwerking van investeringen en de invloed hiervan op de rentelasten en de wijze waarop het renterisico kan worden beperkt.

Renterisico

Doelstellingen

De doelstellingen van het renterisicobeheer zijn:

- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger of dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau, c.q. het in de begroting geraamde niveau.
- Het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten binnen de in het financieringsbeleid vastgestelde richtlijnen en limieten.

Richtlijnen en limieten renterisicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft de wettelijke kaders voor de

treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Nieuwe leningen en of uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Op dat moment heeft de gemeente meer geld op de bankrekeningen staan dan strikt noodzakelijk is. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de Gemeentewet verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de vigerende Verordening financiën, die verder is uitgewerkt in het Treasurystatuut.

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen - de interne financieringsmiddelen - en met extern aangetrokken geldleningen. De gemeente rekent geen rente over de reserves en voorzieningen.

De totale gemeentelijke financieringskosten bestaan uit de externe rentelasten over de opgenomen geldleningen.

De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het taakveld treasury worden toegerekend aan de gemeentelijke taakvelden riolering, afvalstoffen en begraafplaats.

Rentepercentages

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE). Jaarlijks worden op basis van deze BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend.

Door de stijgende externe marktrente wordt voor diverse rentepercentages welke van toepassing zijn voor de Meerjarenbegroting 2023-2026 **afgeweken** van de uitgangspunten zoals verwoord in de **Kadernota 2023**. Dit leidt tot de volgende rentepercentages te hanteren vanaf 2023:

1. Rentevisie lange termijn rente bij het aantrekken van gelden: een rentepercentage van 2,50%.
2. Rentevisie korte termijn rente bij aantrekken van gelden: het rentepercentage voor het aantrekken van geld met een looptijd korter dan 1 jaar wordt vastgesteld op 1,00%.
3. Rentevisie bij het uitzetten van gelden: voor lopende beleggingscontracten wordt het per contract geldende rentepercentage gehanteerd. Voor beleggingen door middel van schatkistbankieren wordt een rentepercentage van 0,00% in 2023 gehanteerd. Voor overige beleggingen wordt eveneens een rentepercentage van 0,00% gehanteerd. Voor het uitlenen van gelden wordt een marktconform tarief met opslag gehanteerd.
4. Rente-omslag percentage: bij het opstellen van de Meerjarenbegroting 2023-2026 wordt op basis van de begrote toe te rekenen rente en de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari 2023 het renteomslagpercentage berekend.
5. Rentepercentage nieuwe investeringskredieten: het rentepercentage voor nieuwe investeringskredieten wordt vastgesteld op 1,75%.

Dit is mede gebaseerd op dat de gemeente een tweetal leningen in het jaar 2020 heeft aan kunnen trekken tegen zeer gunstige rentetarieven.

Investerings

De ontwikkeling van de investeringen en de ontwikkeling van de financieringsmiddelen zijn belangrijk om de ontwikkeling van het financieringstekort te kunnen bepalen. De investeringen in vaste activa en voorraden worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. Het financieringstekort is het verschil tussen het bedrag van de verwachte boekwaarde van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Door de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille met die van het financieringstekort te combineren ontstaat inzicht in de ontwikkeling van de totale leningenpositie van de gemeente. Dit is belangrijk om de renterisico's te kunnen bepalen en beheersen.

De voorgenomen investeringen, in onder meer het sportcentrum Zanderij, Kerkdennen, De Dialoog, onderwijshuisvesting, verkeer en vervoer, riolering en de Grondexploitatie zijn van grote invloed op de liquiditeitspositie en daarmee op de langlopende geldleningen. Op basis van de liquiditeitsprognose (peildatum 01-04-2022) is er een lening aangetrokken van € 40.000.000,00. Met de rente van deze lening is al wel rekening gehouden in de Meerjarenbegroting 2023-2026.

Ontwikkeling leningenpositie

Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van de publieke taak. We spreken van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort en besluit of bij marktfalen overheidsingrijpen noodzakelijk is. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een motivering van de overwegingen voor dit overheidsingrijpen vereist. De gemeenteraad en de toezichthouder, de Provincie Gelderland, moeten dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging

voor de gemeenteraad hierbij is of de te ondersteunen activiteiten direct of indirect van belang zijn voor de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende overheidspartij is om deze activiteiten te ondersteunen.

Wij verwachten dat onze portefeuille van langlopende geldleningen begin 2023 een zestal leningen bevat. Een in 2003 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 10.000.000,00 (rente 4,415%), in 2004 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 6.000.000,00 (rente 4,325%), in 2004 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 5.000.000,00 (rente 3,820%), in 2019 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 15.000.000,00 (rente 0,278%), in 2020 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 20.000.000,00 (rente 0,015%) en in 2022 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 40.000.000,00 (rente 2,591%). Per 1 januari 2023 bedraagt de totale (verwachte) restschuld € 70.100.000,00.

	Instelling	Rentepercentage	Oorspronkelijk leningbedrag (x € 1,00)	Bedrag per 1 januari 2023 (x € 1,00)	Datum laatste aflossing
1a	BNG	4,415	5.000.000	250.000	1 juli 2023
1b	BNG	4,415	5.000.000	250.000	1 juli 2023
2	BNG	4,325	6.000.000	600.000	1 april 2024
3	BNG	3,820	5.000.000	500.000	15 december 2024
4	BNG	0,278	15.000.000	10.500.000	4 april 2029
5	NWB	0,015	20.000.000	18.000.000	2 november 2040
6	NWB	2,591	40.000.000	40.000.000	1 juli 2042
	Totaal		96.000.000	70.100.000	

Het renterisico van de huidige leningen is laag/nihil omdat gekozen is voor het afsluiten van leningen met een vast rentepercentage en een jaarlijks gelijke aflossing gedurende de gehele looptijd. In 2023 wordt aan aflossing € 5.550.000,00 en aan rente € 1.132.000,00 betaald.

Renterisiconorm

Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel de gemeente in elk jaar risico loopt ten aanzien van de rente van dat jaar. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen.

Bij de berekening van het renterisico over de totale schuld worden zowel renterisico's die samenhangen met de korte als de lange schuld betrokken en wordt naast de herfinanciering ook eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte meegenomen. Dit resulteert in het bedrag dat blootstaat aan risico's van een rentestijging. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de voorliggende begroting.

Het toezicht op de renterisiconorm vindt plaats door de provincie. Het renterisico mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf).

Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij in 2023, naar verwachting, onder de renterisiconorm blijven. Tevens verwachten wij voor de jaren 2024 tot en met 2026 onder de renterisiconorm te blijven.

Renterisiconorm (bedragen x € 1,00)		2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	0	0	0	
2	Aflossingen	5.550.000	5.050.000	4.500.000	4.500.000
	Aflossing nieuw leningen*)	0	0	0	0
3	Renterisico (1+2)	5.550.000	5.050.000	4.500.000	4.500.000
4	Renterisiconorm	17.645.000	17.852.000	18.219.000	17.639.000
5a (4 > 3)	Ruimte onder risiconorm	12.095.000	12.802.000	13.719.000	13.139.000
5b (3 > 4)	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal jaar	88.223.000	89.258.000	91.095.000	88.194.000
4b	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4 = 4a x 4b	Renterisiconorm	17.645.000	17.852.000	18.219.000	17.639.000

Rentetoerekening

Werkwijze bij kostendekkende tarieven

Tot op heden wordt enkel rente toegerekend aan die producten waar een tarief tegenover staat, zoals riolering, afvalstoffen en begraaftplaats tegen historische rentepercentages. In overstemming met het BBV 2017 wordt vanaf 2018 ook aan deze producten rente toegerekend op basis van het bij de begroting vastgestelde renteomslag percentage.

Voor de berekening van kostendekkende tarieven op de producten riolering, afvalstoffen en begraaftplaats wordt eveneens vanaf 2018 uitgegaan van de extra comptabele rentetoerekening

op basis van huidige historische rentepercentages voor de lopende objecten en voor nieuwe objecten van het op het moment van investeren geldende rentepercentage voor de rentevisie voor de lange termijn.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties. De in de loop van de jaren gestegen financieringsbehoefte heeft geleid tot een toename van de rentelasten.

Voor de grondexploitatie zijn in deze meerjarenbegroting geen grote complexen meer, derhalve wordt ook geen rente toegerekend.

Per saldo is voor het eerst sprake van een negatief renteresultaat op het taakveld Treasury. Dit komt omdat met name doordat in 2022 een extra lening van € 40.000.000,00 is aangetrokken. Voorts dalen de rentebaten als gevolg van de (aflopende) hoge renteopbrengst op een deposito bij de Rabobank met ingang van 2025.

Renteschema o.b.v. MJB 2023-2026 (bedragen x € 1,00)			2023	2024	2025	2026
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.135.000	1.004.000	938.000	900.000
b.	De externe rentebaten	Af:	-221.000	-192.000	-38.000	-38.000
	Saldo rentelasten en rentebaten		914.000	812.000	900.000	862.000
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	Af:	0	0	0	0
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	Af:	0	0	0	0
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	Bij:	0	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		914.000	812.000	900.000	862.000
d1.	Rente over eigen vermogen	Bij:	0	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen	Bij:	0	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		914.000	812.000	900.000	862.000
e1.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	Af:	-481.000	-560.000	-580.000	-551.000
e2.	Toerekening rente aan begraafplaats (vergoeding)	Af:	21.000	21.000	21.000	21.000
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		454.000	273.000	341.000	322.000

Koersrisico

Doelstelling

De doelstelling van het koersrisicobeheer is:

"Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen"

Richtlijnen en limieten

De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd.

De richtlijnen en limieten van het koersrisicobeheer zijn voor Ermelo:

- Uitzettingen vinden plaats in producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van de looptijd intact is of in producten met vastrentende waarden.
- Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitsplanning.

Beleggingen

De verkoop van de aandelen NUON heeft destijds in 2009 een grote kasstroom met zich meegebracht. Eind september 2009 is daarvan een bedrag van € 12.000.000,00 langdurig belegd bij de Rabobank in drie gelijke deposito's met een looptijd van respectievelijk 5, 10 en 15 jaar. Met deze belegging is destijds het primaire doel om het weggefallen dividend van de NUON te

compenseren bereikt. Inmiddels resteert nog slechts één deposito. Per 1 januari 2023 hebben wij de volgende belegging uitstaan:

- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2024), tegen 4,363%.

Op het moment dat de bovenstaande belegging vrijvalt zal ook deze in de schatkist ondergebracht worden dan wel beschikbaar zijn voor het doen van betalingen.

Het rendement op overtollige liquide middelen is nihil. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van schatkistbankieren eind 2013 in combinatie met de lage rentestand. In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden vanaf eind 2013 verplicht worden om deel te nemen aan schatkistbankieren. Wij ontvangen momenteel geen rente over ons saldo bij de schatkist. Beleggingen van vóór 4 juni 2012 worden gerespecteerd en kunnen normaal aflopen. Oude contracten hoeven dus niet opengebroken te worden.

Deelnemingen

Voor onze huidige deelnemingen, niet zijnde beleggingen, verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Kredietrisico

Doelstelling

De doelstelling van het kredietrisicobeheer is:

"Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie als gevolg van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen van de tegenpartij (onder meer als gevolg van insolventie)".

Richtlijnen

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente risicobeperkende maatregelen en voert een bepaalde mate van kredietrisicobeheer.

De gemeente Ermelo hanteert de volgende richtlijnen en limieten inzake het kredietrisicobeheer:

- Indien twijfel bestaat over de kredietwaardigheid van een niet publiekrechtelijk lichaam wordt, voordat een dienst geleverd wordt, een kredietwaardigheidsonderzoek uitgevoerd en worden waar nodig voldoende zekerheidsmaatregelen getroffen.
- Uitzettingen vinden enkel plaats onder de voorwaarden van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden.
- Vorderingen (fiscale en niet-fiscale) worden actief en volgens vaste termijnen ingevorderd. Vorderingen waar een succesvolle invordering uitblijft, worden overgedragen aan een deurwaarder.

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente Ermelo heeft garanties afgegeven ten behoeve van enkele organisaties voor de betaling van rente en aflossing in geval deze instellingen de betalingsverplichting niet meer kunnen nakomen. De garanties vertonen een dalend verloop doordat op de gegarandeerde leningen jaarlijks wordt afgelost door de geldnemers. Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen

- directe garantie (100% risico voor de gemeente) d.w.z. garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen;
- indirecte garantie (beperkt risico voor de gemeente) d.w.z. de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen.

Garanties voor rechtspersonen (directie garantie)

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

Het totaalbedrag van de directe garanties bedraagt per 1 januari 2022 € 591.000,00 (bron: Jaarstukken 2021 gemeente Ermelo).

Achtervang waarborgfondsen (indirecte garantie)

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen. Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de particuliere woningbezitter niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Ermelose achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

In het geval dat het WSW een afgegeven garantie niet kan nakomen, wordt een beroep gedaan op de aan het Waarborgfonds deelnemende gemeenten en het Rijk. Het risico daarop wordt door ons als gering ingeschat. Immers de indirecte garantie kent een getrapte zekerheid. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de middelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van het rijk en de gemeenten. De garantie krijgt in dat geval zijn beslag door verstrekking van een renteloze lening aan het WSW waarmee rente en aflossing aan de financiële instelling betaald worden. Ermelo loopt dus feitelijk enkel risico over het bedrag aan rentederving van de renteloze lening aan het WSW. Ermelo is het geld van de lening dan dus niet kwijt. Het is daarom ook niet reëel om te veronderstellen dat Ermelo aangesproken wordt op het volledige bedrag waarvoor Ermelo garant staat. uit

de Liquiditeitsprognose 2022-2027 van de NHG blijkt dat NHG thans voor de jaren van de liquiditeitsprognose geen aanspraken verwacht op de achtervangfunctie. In het kader van sociale woningbouw staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant voor leningen van Uwoon en de Vestia Groep (oud Stichting Gereformeerde Bouwcorporatie Bejaarden). Het totale gegarandeerde bedrag per 1 januari 2022 voor deze twee instellingen bedraagt € 98.519.000,00 (bron: Jaarstukken 2021 gemeente Ermelo). De gemeente ontvangt geen prognose, maar een overzicht achteraf.

Intern liquiditeitsrisico

Doelstelling

De doelstelling van het intern liquiditeitsbeheer is:
"Het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognose en meerjareninvesteringsplanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen".

Richtlijnen

De gemeente Ermelo hanteert de volgende richtlijnen en limieten inzake het intern liquiditeitsrisico:

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar financieringsactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitsplanning (looptijd tot één jaar), alsmede op een vierjarige liquiditeitsplanning die aansluit op het meerjaren investeringsplan.

Liquiditeitsprognose

Voor de jaren 2022 tot en met 2026 is een liquiditeitsprognose opgesteld. Uit de liquiditeitsprognose blijkt dat naar verwachting voorlopig geen nieuwe leningen aangetrokken gaan worden. De overige investeringen zijn voor deze jaren op te vangen met de reguliere ontvangsten en beschikbare gelden. Indien noodzakelijk zullen wij, binnen de grenzen van de kasgeldlimiet, vlottende middelen (rekening courant krediet bij de BNG en kasgeld) gebruiken ter dekking van onze financieringsbehoefte. Het ligt overigens in de verwachting dat aan het eind van deze begrotingsperiode daarnaast mogelijk nog een kleinere lening moet worden aangetrokken. Het bedrag en het tijdstip daarvan is op dit moment nog onzeker en hangt van veel factoren af.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet heeft betrekking op de korte financiering met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar. Het toezicht op de kasgeldlimiet vindt plaats door de provincie. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden.

De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke (voorliggende) Begroting 2023. Voor onze gemeente bedraagt de kasgeldlimiet voor het jaar 2023 € 7.500.000,00 (begrotingstotaal € 88.223.000,00 * 8,5%). Wordt de kasgeldlimiet langdurig overschreden dan dient een gemeente haar vlottende schuld om te zetten in een vaste schuld. Wij verwachten voor de jaren 2023 tot en met 2026 binnen de kasgeldlimiet te blijven.

Schatkistbankieren en drempelbedrag

Eind 2013 is (verplicht) schatkistbankieren van kracht geworden. Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of uitzetten bij medeoverheden. De gemeente Ermelo heeft direct daarop alle vrij besteedbare middelen in de schatkist ondergebracht. Ermelo houdt enkel de gelden uit bestaande beleggingscontracten (zie het onderdeel "Beleggingen") buiten de schatkist aan. Op het moment dat deze beleggingen vrijvallen, worden zij ook in de schatkist ondergebracht.

Om te voorkomen dat onverwachte ontvangsten en uitgestelde betalingen direct leiden tot onrechtmatigheid mag er bij gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanwezig zijn. Het is toegestaan een deel van de overtollige gelden op een dag buiten de schatkist aan te houden om niet acuut in liquiditeitsnood te zitten bij (spoed)betalingen. Dit bedrag staat gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000,00. Uitgaande van een begrotingstotaal 2023 van € 88.223.000,00 bedraagt het drempelbedrag voor 2023 € 1.765.000,00. Ermelo houdt een lager bedrag dan het drempelbedrag buiten de schatkist aangezien de ervaringen hebben geleerd dat het volledige drempelbedrag niet benut wordt en tevens dat gelden in de schatkist dezelfde dag teruggeboekt zijn. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 verwachten wij het drempelbedrag niet te zullen overschrijden.

Negatieve rente BNG

Vanaf 1 juli 2021 brengt BNG Bank negatieve creditrente in rekening over tegoeden in Rekening Courant. Vanaf 0,5 mln tot 2,5 mln wordt het 1-maands Euribor-tarief in rekening gebracht. Vanaf 2,5 mln geldt de standaard creditrente, tenzij met u een ander tarief is overeengekomen. BNG Bank behoudt zich voor om drempelbedragen en tarieven te wijzigen wanneer veranderende marktomstandigheden hiertoe aanleiding geven. De verwachting is dat dit gelet op de marktontwikkelingen binnenkort wordt gewijzigd, echter bij tijde van dit schrijven is nog geen nadere informatie bekend.

Bij de dagelijkse afroaming van de gelden (het overboeken naar de rekening voor Schatkistbankieren) probeert de gemeente hier zo goed mogelijk rekening mee te houden om te voorkomen dat negatieve rente betaald moet worden over het openstaande saldo.

Paragraaf bedrijfsvoering

De gemeente Ermelo realiseert en levert een scala van producten en diensten. Daarvoor is een goede bedrijfsvoering van belang. Meerinzicht is onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor de bedrijfsvoering voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. In deze paragraaf duiden wij de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering voor de gemeente Ermelo.

Netwerkorganisatie Ermelo

De samenleving verandert. Rollen veranderen. Informatie verspreidt zich sneller, inwoners zijn mondiger en er komen steeds meer initiatieven vanuit diezelfde inwoners, die zich in netwerken verenigen en van daaruit ook opereren. De gemeente Ermelo wil zich aanpassen aan deze veranderende samenleving, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Door onze gemeentelijke organisatie te ontwikkelen naar een netwerkorganisatie werken we toe naar een organisatie die open en wendbaar is en zich aanpast aan deze veranderende samenleving. Voor een beter Ermelo, dat gericht is op het leveren van uitstekende dienstverlening aan ons bestuur, inwoners en bedrijven. Waarbij Ermelo zich blijft onderscheiden als een gemeente waar het beter wonen, werken en verblijven is. Een filmpje over het verhaal van onze organisatieontwikkeling vindt u [hier](#).

De afgelopen vier jaar is door middel van het programma organisatieontwikkeling gewerkt aan de implementatie van de Ermelose manier van werken in onze netwerkorganisatie. Het programma is begin 2023 afgerond en krijgt op een andere wijze vorm. Immers, het ontwikkelen van een organisatie is nooit 'af' en verdient de continue aandacht.

In 2023 zal met name de uitvoering van opgavegericht werken, samen met college en raad, ten uitvoer worden gebracht. Voor de medewerkers van onze organisatie zal rolontwikkeling zijn beslag gaan krijgen.

Ontwikkelingen

In deze paragraaf staan wij stil bij een aantal landelijke ontwikkelingen die van grote invloed zijn op de (inzet van onze) capaciteit van de organisatie van Ermelo. Uiteraard daarbij ondersteund door onze uitvoeringsorganisatie Meerinzicht.

Corona

Na ruim 2 jaar is Corona nog steeds een factor waar de organisatie mee te maken heeft. Niet alleen omdat medewerkers ziek zijn of zelfs langdurig de gevolgen van de ziekte Corona ondervinden, maar ook omdat de medewerkers, als gevolg van de inzet voor de uitvoering van de Coronamaatregelen, niet aan hun dagelijkse (beleids)werk toekomen. Deze gevolgen zullen ook in 2023 en 2024 nog zichtbaar zijn.

Vluchtelingen

Bovenop de gevolgen van de Coronacrisis, zoals hierboven beschreven, wordt onze organisatie ook in 2023 ingezet in het kader van de vluchtelingencrisis. Deze crisis heeft zich in 2022 uitgebreid naar een versnelde taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Ook dit zal betekenen dat prioriteiten gesteld moeten worden aan de werkzaamheden van onze medewerkers waardoor reguliere taken sterk in het gedrang komen of niet kunnen worden opgepakt.

Langlopende dossiers

Het college is met ondersteuning vanuit de organisatie voortvarend aan de slag met de afrondende besluitvorming over de langlopende dossiers. Het vraagt veel (juridische) inzet van onze organisatie en Meerinzicht. Deze inzet wordt ook in 2023 verwacht waardoor prioriteiten moeten worden gesteld in het oppakken van (juridische) werkzaamheden.

Werkdruk

Eind 2020 heeft een tevredenheidsonderzoek plaatsgevonden onder de medewerkers van Ermelo. De hoge werkdruk vormt hierin een significant aandachtspunt. Ook in vergelijking met de drie partnerorganisaties (Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht) waar dit onderzoek tegelijkertijd is uitgevoerd, wijkt Ermelo sterk af in negatieve zin. Circa de helft van de medewerkers is van mening dat er onvoldoende personeel in de organisatie beschikbaar is. (Ruim) een derde geeft aan onvoldoende invloed te hebben op de werkdruk en ervaart de mate van overwerken als niet acceptabel. (Ruim) een kwart kan het werk thuis niet goed van zich afzetten en ervaart de werkdruk als te hoog. Circa een vijfde zegt gezondheidsklachten te ervaren door het werk en is van mening dat er onvoldoende personeel beschikbaar is op de afdeling/in het team. We hebben deze signalen serieus genomen en hebben de knelpunten geïnventariseerd. Het is één van de redenen waarom in de Begroting 2022-2025 een voorstel voor structurele formatie-uitbreiding is opgenomen. Door de raad is in november 2022 besloten om deze middelen voor formatie-uitbreiding voor 2 jaar vrij te geven.

Door verschillende interventies, waaronder HR-gesprekken en het opstellen van individuele jaarplannen, is getracht de werkdruk te verminderen. Het medewerkerstevredenheidsonderzoek in 2023 zal moeten laten zien in hoeverre dat gelukt is.

Arbeidsmarkt

Sinds 2018 maken wij een beweging van het inhuren van externe medewerkers naar het aannemen van vaste medewerkers. Hiermee borgen wij de kwaliteit van het werk, het geeft rust in de organisatie en in de manier van aansturing. Daarnaast is ons principe dat structureel werk opgepakt moet worden door vaste krachten. Overigens is inhuur ook onnodig duur. Tot slot is de raad altijd zeer kritisch op het inhuren van medewerkers, gelet op de daaropvolgende

overschrijdingen van het bedrijfsvoeringsbudget. Door deze manier van werken (van inhuur naar vast) hebben er de afgelopen jaren geen overschrijdingen meer plaatsgevonden in het kader van personeel in de jaarrekeningen.

Echter; de arbeidsmarkt is sterk veranderd. De spanning op de arbeidsmarkt loopt nog steeds op en wordt momenteel landelijk 'zeer krap' genoemd, zeker in het openbaar bestuur. Als werkgever merken wij deze spanning ook. Het is zeer lastig, ondanks de inzet van externe recruitmentbureaus en het uitvoeren van een actueel arbeidsmarktbeleid, om medewerkers te vinden voor onze vacatures. Het werk moet wel doorgang vinden waardoor inhuur dan de enige mogelijkheid is. Als gevolg van de spanning op de arbeidsmarkt zijn ook de inhuurtarieven sterk verhoogd, soms zelfs verdubbeld. Wij waarschuwen dan ook dat het naar alle waarschijnlijk onmogelijk wordt om binnen onze personeelsbudgetten te blijven in 2023.

Ook de organisaties waarmee wij zeer nauw samenwerken hebben met deze trend te maken. Daarom werken wij samen als EHZM (Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht) om talent binnen te halen en te blijven binden aan onze organisaties. Wij willen in gezamenlijkheid als EHZM een positie innemen richting de arbeidsmarkt en de voordelen van onze samenwerking aan sollicitanten laten zien. Daarbij past ook een gezamenlijk visie op het leren en ontwikkelen van onze medewerkers en een gezamenlijke academie waar opleidingen worden aangeboden aan onze medewerkers. Ook een gezamenlijke visie op hybride werken in onze gemeentehuizen als gevolg van de Coronaperiode past in onze visie als modern werkgever. Tot slot werken wij samen aan een boeiend traineeprogramma waarmee wij jonge talenten in onze organisaties binnenhalen en laten doorstromen naar vaste functies.

Kwetsbaarheid

Een van de redenen van de oprichting van onze uitvoeringsorganisatie Meerinzicht is het verminderen van de kwetsbaarheid op het gebied van bedrijfsvoering geweest. De huidige (beleids)functies in de organisatie van Ermelo hebben deze kwetsbaarheid nog steeds. Het overgrote deel van onze functies zijn eenmansfuncties. Dat betekent dat bij ziekte, vakantie of aanstaande pensionering geen directe collega het werk over kan nemen. Onze personeelsbudgetten hebben momenteel onvoldoende financiële flexibiliteit om deze kwetsbaarheden adequaat op te vangen. Mede gelet op de krapte op de arbeidsmarkt actualiseren wij in 2023 het personeels- en inhuurbeleid van de gemeente.

Rechtmatigheidsverklaring

Tot en met het boekjaar 2022 geeft de controlerend extern accountant een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening en een oordeel over de rechtmatigheid van de baten en lasten, zoals opgenomen in de gemeentelijke jaarrekening. Inmiddels is duidelijk dat met ingang van boekjaar 2023 elke gemeente zelf een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen in de jaarrekening. In deze verantwoording worden ook de niet rechtmatige posten boven een ondergrens vermeld. Vervolgens beschrijft het college in de bedrijfsvoeringsparagraaf hoe zij deze onrechtmatigheden in de toekomst wil voorkomen. De controlerend extern accountant toetst dan of de rechtmatigheidsverantwoording van het college van b&w (dus ook het overzicht van onrechtmatigheden) juist en volledig is.

Het is (en was eigenlijk altijd al) de verantwoordelijkheid van het college van b&w om aan te tonen dat zij rechtmatig heeft geopereerd. Het verschil met vorige jaren zit er met name in dat het college van b&w meer systematisch onderzoek moet doen op het rechtmatigheidsaspect en dat de "bewering" dat rechtmatig is gehandeld, nog beter moet worden gestaafd door vastleggingen. Dit stelt extra eisen aan de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controle. De VNG heeft ook geadviseerd de tijd in de aanloop naar de invoering hiervan te gebruiken als "proefjaar".

Dit advies is bij de opzet van het interne controleplan 2021 opgevolgd. Door het uitstel tot 2023 zal ook 2022 als "proefjaar" worden gebruikt. Hierbij wordt zoveel mogelijk in EHZM-verband gezamenlijk opgetrokken.

De opzet om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording is besproken met de nieuwe externe accountant en die heeft deze opzet als "degelijk" bestempeld. In de loop van 2022 zal naar verwachting aan de hand van de praktijk in overleg met de accountant nog een verdere "finetuning" plaatsvinden.

Bezwaar- en beroep Ermelo

Tegen besluiten, die het gemeentebestuur neemt, staat in veel gevallen de mogelijkheid van bezwaar open. De ingediende bezwaren worden behandeld door de onafhankelijke commissie voor bezwaarschriften. Voordat het tot behandeling van een bezwaar komt wordt eerst bezien of met behulp van (pre)mediation tot een oplossing gekomen kan worden. Is dat niet het geval, dan hoort de commissie belanghebbenden én het besluitvormend orgaan en brengt nadien advies uit over het ingediende bezwaar. Het bestuursorgaan neemt vervolgens een besluit op het ingediende bezwaar. Nadien staat vervolgens in veel gevallen beroep open op de rechter. De commissie voor bezwaarschriften brengt jaarlijks een jaarverslag uit over haar werkzaamheden en doet zo nodig aanbevelingen aan het gemeentebestuur. Momenteel worden de voorbereidingen gestart voor 1 gemeenschappelijke commissie voor bezwaarschriften voor de drie gemeenten en Meerinzicht. Per 1 juli 2022 is 1 gemeenschappelijke commissie ingesteld.

Meerinzicht

Op het gebied van bedrijfsvoering werken wij samen met Harderwijk en Zeewolde in de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht. Steeds meer processen en systemen worden voor de vier organisaties gestandaardiseerd en geharmoniseerd om zowel enerzijds zo efficiënt mogelijk te werken als om een goede kwaliteit te kunnen blijven waarborgen. Meerinzicht ondersteunt de drie gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde dus op het gebied van bedrijfsvoering. Daarnaast voert Meerinzicht de uitvoeringstaken op het gebied van het sociaal domein uit. Het domein Sociaal van Meerinzicht wordt hierbij ook ondersteund door het domein Bedrijfsvoering van Meerinzicht.

Hierboven zijn al een aantal bedrijfsvoeringsonderwerpen benoemd, waarbij Meerinzicht een ondersteunende rol speelt.

De volgende onderwerpen spelen onder meer (zonder uitputtend te zijn):

Realisatie hybride werken

Tijdens de Coronacrisis was het uitgangspunt om zoveel mogelijk thuis te werken. Vanuit Meerinzicht is dit thuiswerken gefaciliteerd. Omdat het thuiswerken zich ook bewezen heeft, zijn we op zoek naar een goed evenwicht tussen op kantoor werken en thuiswerken (hybride werken). De werkgroep 'het nieuwe werken' heeft een toolkit opgeleverd waarmee leidinggevenden in gesprek met hun team kunnen gaan over de gewenste combinatie van thuis en op kantoor werken. Daarbij is er voor gekozen om geen regels op te leggen. Teams kunnen – ondersteund door een aantal geformuleerde uitgangspunten – vergaand zelf bepalen hoe zij hun werk en de samenwerking willen inrichten. Of dit alles past binnen de kantoorconcepten van de drie gemeentehuizen wordt in de tweede helft van 2022 vastgesteld (via de netwerkdirectie EHZM).

Arbeidsmarkt

Hierboven is al signaleerd dat de arbeidsmarkt onder spanning staat. Vanuit Meerinzicht (team HRM) willen we eraan bijdragen dat EHZM (Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht) op de korte en lange termijn kan beschikken over voldoende en passend personeel.

Dit doen we aan de hand van vier thema's die in de netwerkdirectie zijn vastgesteld:

1. Arbeidsmarktcommunicatie en moderne methoden van werving en selectie.
2. Het voorspelbaar maken van de van de wervings vraag (strategische personeelsplanning).
3. Doorgroeiopaden binnen EZHM en flexibele inzet van medewerker.
4. Talentprogramma's (waaronder een traineeprogramma).

Privacy en AVG

In de eerste helft van 2022 is er veel aandacht geweest voor bewustwording in de organisatie.

We zijn gestart met themabijeenkomsten waarin het gesprek met de medewerker wordt aangegaan over de onderwerpen privacy & informatieveiligheid. Dit zal in de rest van 2022 verder geïntensiveerd worden. Er is een privacy beleid ontwikkeld, waarmee een harmonisatie van beleid binnen EHZM is gerealiseerd.

Wet open overheid (Woo)

De Woo is op 1 mei 2022 in werking is getreden. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur. Deze wet regelt de passieve en actieve openbaarmaking. Op grond van deze wet worden overheidsorganisaties verplicht om documenten actief (uit eigen beweging en niet alleen op verzoek) openbaar te maken. Deze verplichting wordt gefaseerd ingevoerd voor verschillende categorieën van documenten. Het overkoepelende thema bij deze wet is het bewustzijn van de openbaarheid en publicatie van informatie en de verbetering van opslag en ontsluiting van informatie. Meerinzicht heeft hierin een belangrijke ondersteunende rol.

Gezamenlijke bezwaarschriftencommissie

Op het gebied van de behandeling van bezwaarschriften zijn de processen verder geharmoniseerd. Ook is er op 1 juli 2022 door de gemeentebesturen van Ermelo, Harderwijk en Zeewolde en het bestuur van Meerinzicht 1 gezamenlijke bezwaarschriftencommissie voor de drie gemeenten en Meerinzicht ingesteld. Het secretariaat van het team Juridische Zaken van Meerinzicht ondersteunt deze commissie.

Omdat bedrijfsvoering het sociaal domein ook ondersteund, kunnen twee belangrijke ontwikkelingen ook niet onbenoemd blijven:

Oekraïne crisis

De toestroom van mensen uit de Oekraïne heeft geleid tot extra werkzaamheden. De uitbetaling van het leefgeld valt onder de verantwoordelijkheid van Meerinzicht. De gemeente Zeewolde organiseert daarvoor een deel van de werkzaamheden zelf. Voor Ermelo en Harderwijk worden de werkzaamheden volledig uitgevoerd door Meerinzicht. Inmiddels zijn twee routes ingericht. Het 'noodgeld': iemand komt net binnen en heeft geen bankrekening. En het 'leefgeld': er is inmiddels een bankrekening. Er is ook sprake van een hoge mate van wijzigingen die verwerkt moeten worden. Denk aan verhuizingen en werk. Voorts draagt Meerinzicht bij aan de opvang van en zorg voor vluchtelingen op de gemeentelijke locaties. De uitvoering van deze taken vraagt extra capaciteit bij Meerinzicht, het Rijk heeft extra middelen voor de uitvoering door gemeenten beschikbaar gesteld.

Energietoeslag

De hoeveelheid aanvragen energietoeslag is groot. Meerinzicht behandelt deze aanvragen voor Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Ook dit is een nieuwe regeling, waarvoor de administratie goed moet worden ingericht. Deze nieuwe taak en de hoeveelheid aanvragen legt een groot beslag op de capaciteit bij Meerinzicht, hiervoor zijn vanuit het Rijk extra middelen voor de uitvoering beschikbaar gesteld. In de tweede helft van dit jaar kunnen we vaststellen of deze middelen toereikend zijn of extra budget vragen.

Vastgesteld beleid voor dit programma

- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2008)
- Inkoopbeleid Versie: 8.1 (2018)
- Actieplan Gemeente Ermelo Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (2019)
- Veranderplan organisatieontwikkeling (2021)
- Notitie HRM-gesprekken (2020)
- Begroting 2023-2026 Meerinzicht

Omschrijving	Meerjarenbegroting			
	2023	2024	2025	2026
Lasten	24.153.000	23.486.000	23.330.000	23.383.000
Toegerekend aan exploitatie	-24.153.000	-23.486.000	-23.330.000	-23.383.000
Saldo	0	0	0	0

Paragraaf Verbonden Partijen

Algemene informatie

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke (naamloze en besloten vennootschap, stichting, vereniging en coöperatie) of publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regeling) organisaties waarin de gemeente een belang heeft. Dit moet een bestuurlijk én financieel belang zijn.

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting en rekening aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Het is dus niet de bedoeling van de wet om over alle partijen, waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, in deze paragraaf te informeren. Het wettelijk criterium is gelegd bij die partijen waar de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang in heeft. Een "bestuurlijk belang" betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Met "financieel belang" wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn indien de verbonden partij failliet gaat, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Onder "financiële informatie" staat soms in de kolommen Begroting 2022 en Begroting 2023 bij de regels Eigen vermogen, Vreemd vermogen en Resultaat n.v.t. In de meeste begrotingen van de verbonden partijen worden deze gegevens nog niet opgenomen of is er sprake van dat het positieve of negatieve resultaat ten gunste of laste komt van de deelnemende gemeenten.

Het belang van deze paragraaf schuilt in het bijzonder in het feit dat een aantal van de verbonden partijen beleid uitvoert dat in principe ook door de gemeente zelf uitgevoerd kan worden. De gemeenteraad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag, namelijk of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Het ligt voor de hand dat lokale overheden profijt hebben bij het uitbesteden van bepaalde taken. Zo beschikken verbonden partijen over de juiste kennis, deskundigheid en specialisatie om dergelijke taken effectief en efficiënt uit te voeren. Dit bevordert de kwaliteit van de uitbestede taken, waardoor kosten vaak kunnen worden vermindert. Uiteraard dient de lokale overheid die een deel van haar taken uitbesteedt erop te kunnen vertrouwen dat de betreffende verbonden partij deze activiteiten goed en zorgvuldig beheerst. Immers, de betreffende lokale overheid blijft verantwoordelijk voor de taak die een verbonden partij uitoefent. Samenwerking met een verbonden partij kan de volgende voordelen opleveren:

- Risicospreiding: (financiële) risico's worden met andere partijen gedeeld;
- Efficiëntievoordeel: door samenwerking met bijvoorbeeld andere lokale overheden;
- Kennisvoordeel: de lokale overheid kan gebruik maken van kennis waarover zij zelf niet beschikt;
- Continuïteit: door meer schaalgroten te creëren, is de organisatie niet afhankelijk van de kennis van individuen;
- Katalysatorfunctie: activiteiten kunnen versneld op gang worden gebracht door samenwerking met publieke of private organisaties;
- Bestuurlijke kracht en effectiviteit: door samenwerking ontstaat een sterkere bestuurlijke kracht en grotere effectiviteit.

Inzicht is daarbij nodig in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen. Deze vraag kan óf bij het desbetreffende raadsprogramma worden gesteld óf in het kader van de paragraaf Verbonden partijen. Gekozen is om dit te doen in deze paragraaf.

Het rekenkamer onderzoeksrapport Verbonden Partijen is maart 2017 verschenen. Op basis daarvan is de [Notitie Verbonden Partijen](#) geactualiseerd, waarbij ook aandacht is gegeven aan de rol en positie van de raad en bestuur ten aanzien van verbonden partijen.

Verder wordt in deze paragraaf ieder jaar een beeld gegeven van onder andere te verwachten dividenden en andere belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van de genoemde verbonden partijen.

Door het college wordt ieder kwartaal een raadsbrief over verbonden partijen aan de raad verzonden.

Naam verbonden partij	Gevestigd
Gemeenschappelijke regeling	
GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)	Apeldoorn
Meerinzicht (MIZ)	Ermelo
OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)	Harderwijk
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	Elburg

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	Apeldoorn
Vennootschappen (% belang)	
Interactie	Ermelo
Alliander N.V.	Arnhem
Afvalsturing Friesland N.V.	Leeuwarden
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)	Den Haag
Leisurelands	Arnhem
Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.	Arnhem
Vitens N.V.	Arnhem
Inclusief groep N.V.	Nunspeet
Coöperatie	
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Harderwijk

GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)

Verbonden partij:	GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld (kantoorlocatie)
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. S. Hamstra
Contactambtenaar:	Mevrouw P.A. Beelen-Mostert
Openbaar belang:	<p>De GGD faciliteert gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid, Wet Kinderopvang, Wet Veiligheidsregio's en op basis van autonome gemeentelijke taken, maar verzorgt ook taken in opdracht van derden zoals Rijk, politie en burgers.</p> <p>De GGD NOG werkt op basis van een Gemeenschappelijke regeling voor 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland. De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's. Het dagelijks en algemeen bestuur is samengesteld uit een afvaardiging van de 22 gemeenten. De dagelijkse leiding is in handen van directeur mevrouw J. Baardman.</p> <p>Wettelijke GGD taken die voor de gemeenten worden uitgevoerd (A-taken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerntaken Wet publieke gezondheid - Infectieziektebestrijding - Medische milieukunde - Technische hygiënezorg - Psychosociale hulp bij rampen - Beleidsadvisering Jeugdgezondheidszorg - Onderzoek gezondheidssituatie bevolking - Beleidsadvisering - Preventieprogramma's en gezondheidsbevordering - Preventieve ouderengezondheidszorg - Toezicht kinderopvang op basis van de Wet kinderopvang - GGD taak in de Wet veiligheidsregio's <p>Wettelijke gemeentelijke taken vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling (B1) of op basis van subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomsten (B2).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar (B1 taak) - Kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015 (B2 taak) - Preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet (B2 taak) - Lijkschouw op basis van de Wet op de Lijkbezorging (B2 taak) - Rijksvaccinatieprogramma 4-19 jaar (B1-taak) <p>Autonome gemeentelijke taken (C-taken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - (Extra) onderzoek door Academische Werkplaats AGORA. (samenwerking GGD NOG en Wageningen University & Research Centre - (Extra) Onderzoek en advies door Evaluatiebureau Publieke Gezondheid GGD NOG <p>De GGD voert ook externe taken uit in opdracht van derden zoals Rijk, politie of burgers (D-taken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arrestantenzorg - Reizigersvaccinatie - Vergunningen tattooshops - Publieke gezondheidszorg asielzoekers - Aanvullende seksuele gezondheidszorg
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (A en B1 taken). Subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomst (B2, C en D taken).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Leven in Ermelo: Spoorpunt Inclusieve samenleving

Ontwikkelingen:	De bestuursagenda 2019-2023 van de GGDNOG wordt in 2022 herijkt met input van de gemeenteraden (zienswijze). De bestuursagenda is het koersdocument van de GGDNOG voor de komende jaren. De coronacrisis heeft extra duidelijk gemaakt, dat investeren in (voorzienbare) gezondheidsrisico's van belang is. Recent is een kerntakendiscussie GGDNOG afgerond om te komen tot een GGDNOG Robuust en zijn afspraken gemaakt over uitvoering aan 7 aandachtpunten die hieruit voortgekomen zijn. Het kabinet heeft een strategie aan de Tweede Kamer voorgelegd over de lange termijn aanpak COVID-19. Hoofddlijnen van deze strategie zijn: zicht houden op het virus, maatschappij-brede preventie, optimalisatie van de zorgketen en voorspelbaarheid bij mogelijke interventies. Een van de maatregelen is oprichting van een Landelijk Functionaliteit Infectieziektebestrijding (FLI). Op peildatum 7 juli is de stand van zaken, dat nog een concrete opdracht voor de GGDén geformuleerd wordt door het Kabinet vanuit deze strategie. De GGDNOG werkt aan plannen om de basiscapaciteit te behouden en snel te kunnen opschalen. Het kabinet zet ook in op gezonde leefstijl met voldoende beweging en gezonde voeding. De verwachting is dat hier in het najaar 2022 meer duidelijkheid over komt. De GGD heeft een belangrijke rol bij het indammen van coronabestrijding, ook onder Oekraïense vluchtelingen. Als onderdeel van de regietaak van de veiligheidsregio's ligt de coördinatie van de medische zorg bij de veiligheidsregio's (GHOR) onder leiding van de directeur publieke gezondheid. De Tweede Kamer heeft het actiepunt zelfmoordpreventie op de agenda staan n.a.v. een wetsvoorstel om het voorkomen van suïcide als wettelijke taak op te nemen van de landelijke en lokale overheid in de Wet publieke gezondheid. Dit is op dit moment nog niet geformaliseerd. Op 21 mei 2022 is de Regeling apenpokken in werking getreden. De apenpokken is als A-infectieziekte aangemerkt in de zin van de Wet publieke gezondheid. Er zijn voorbereidingen gaande deze regeling te incorporeren in de Wet publieke gezondheid. De Forensische Geneeskunde wordt toekomstbestendig georganiseerd in de regio Oost (vijf GGDén in Gelderland en Overijssel) op de schaal van de politie-eenheid Oost Nederland. Er is gekozen voor een model van centrum-GGD. De GGDNOG is bereid hierbij de rol van centrum-GGD op zich te nemen in het voorjaar van 2023 als overeenstemming bereikt wordt over randvoorwaarden komend jaar. Schaarste aan Forensisch Geneeskundige deskundigheid zorgt voor versnelling tot bovenregionale samenwerking met een centrale meldkamer voor regio Oost.		
Risico:	De meerkosten door COVID zijn door het Rijk opgevangen. Daarnaast spelen kostenverhogingen (indexering) en personeelstekort een rol- ook bij de GGD. Door anders te werken en te organiseren worden deze risico's zoveel mogelijk beperkt. Er is sprake van risicoverhogende omstandigheden door de combinatie van ontwikkelingen op dit vlak. De GGD hanteert een vastgestelde methodiek voor het kwantificeren van de risico's die onderdeel uitmaakt van de begrotingscyclus.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	€2.970.000,00	€2.500.000,00	€2.205.000,00
Vreemd vermogen	€7.036.000,00	€2.500.000,00	€2.335.000,00
Resultaat	€69.000,00	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage	€403.000,00	€444.124,00	€517.094,00
Realisatie bijdrage	€424.043,00	n.n.b.	n.n.b.

Meerinzicht (MIZ)

Verbonden partij:	Meerinzicht (MIZ)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Ermelo, Postbus 300 3850 AH
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.C. Weidema
Contactambtenaar:	Mw.mr. A.H. van der Maat-Bosma
Openbaar belang:	Meerinzicht is een samenwerkingsverband op het gebied van uitvoeringstaken op het gebied van de bedrijfsvoering en het Sociaal Domein voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. de bedrijfsvoering: - Informatisering en automatisering - Personeel en organisatie (hrm) - Facilitaire zaken/documentaire informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop - Belastingen, daaronder begrepen de heffing en invordering - Financiën & administratie - Juridische zaken - Communicatie - Geo-informatie Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. het Sociaal Domein: - Participatiewet - Wmo - Jeugdwet - Leerlingwezen - Sociale recherche - Inkomensondersteuning
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	Meerinzicht, domein Bedrijfsvoering, faciliteert de bronorganisaties Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, maar ook het domein Sociaal, door advisering, uitvoering, beheer en administratie ten aanzien van genoemde bedrijfsvoeringstaken. Daarnaast voert Meerinzicht, domein Sociaal het door het gemeentebestuur vastgestelde beleid uit op de genoemde taakvelden behorend tot het Sociaal Domein. De beleidsbepaling en -vaststelling is en blijft op beide domeinen voorbehouden aan het gemeentebestuur.
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Werken voor Ermelo: Spoorpunt Netwerkgemeente Programma Samen Leven in Ermelo: Spoorpunt Inclusieve samenleving

Ontwikkelingen:	In 2022 ondersteunt Meerinzicht onze gemeente op het gebied van bedrijfsvoering en de uitvoering sociaal domein. Meer specifiek zal de aandacht in 2022 gericht zijn op de realisatie van het hybride werken en de invoering van de Wet open overheid. Ook in het kader van de Oekraïne-crisis zal de inzet van Meerinzicht worden gevraagd. Voor meer informatie over de inzet van Meerinzicht wordt verder verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.		
Risico:	<ul style="list-style-type: none"> - Belangrijk is dat verbonden partijen in het algemeen, deze in het bijzonder, dicht bij de brongemeenten gehouden worden. Daardoor wordt het risico van "te ver op afstand geraken" voorkomen. - Het vormt mede de borging van de lokale autonomie ten aanzien van de beleidsbepaling en vaststelling door de brongemeenten. - Nieuw beleid leidt deels tot verhoging van programmakosten bij de brongemeenten en deels tot verhoging van de uitvoeringskosten bij Meerinzicht. - Autonome ontwikkelingen zullen invloed hebben op de hoogte van de overgedragen budgetten, dit geldt met name voor de gevolgen van CAO-ontwikkelingen, inflatiecorrectie en automatiseringskosten (met name licentiekosten die gekoppeld zijn aan inwonertal). - Omdat Meerinzicht geen reserves en voorzieningen mag aanhouden, leidt elke besluit met financiële gevolgen tot een begrotingswijziging. 		
Financiële informatie	De programmagelden voor het Sociaal Domein maken geen onderdeel uit van de begroting Meerinzicht, maar zijn opgenomen in de begroting van de gemeente Ermelo zelf. Dit borgt het budgetrecht van de gemeenteraad.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€32.660.000,00	€5.600.000,00	€5.600.000,00
Resultaat	€0,00	€0,00	€0,00
Begrote bijdrage	€10.824.000,00	€11.497.000,00	€12.209.000,00
Realisatie bijdrage	€11.181.000,00	n.n.b.	n.n.b.

OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)

Verbonden partij:	OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.R. van Veen
Contactambtenaar:	De heer M. Hekman
Openbaar belang:	De ODNV is opgericht in oktober 2012 en is formeel van start gegaan per 1 april 2013. De ODNV voert in samenwerking met de andere uitvoeringsdiensten in opdracht van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek en Putten en de provincie Gelderland een deel van de taken vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering uit op het gebied van de fysieke leefomgeving in het kader van het omgevingsrecht.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	Omgevingsdienst Noord Veluwe (ODNV) voert voor de gemeente Ermelo adviestaken uit op het gebied van bodem, geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit, bedrijven en ruimtelijke ontwikkelingen.
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Werken voor Ermelo: Spoorpunt Netwerkgemeente
Ontwikkelingen:	<p>De ODNV is een belangrijke netwerkpartner voor de gemeente Ermelo, zij voert voor de gemeente Ermelo, in het kader van pakket 3 (dit is het afgesproken pakket wat de gemeente Ermelo jaarlijks bij de ODNV afneemt), adviestaken uit op het gebied van bodem, geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit, bedrijven en ruimtelijke ontwikkelingen.</p> <p>Over de omgevingsdiensten vindt op dit moment landelijk een discussie plaats. Het algemeen heersende beeld, gevoed door de conclusies van de Adviescommissie VTH (stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving) door commissie-Van Aartsen (uitgebracht in maart 2021), is dat de positie van omgevingsdiensten niet stevig genoeg is voor de rol van de omgevingsdiensten. De Commissie is van oordeel dat het VTH-stelsel niet functioneert en niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoeling van de commissie Mans 'De tijd is rijp' (advies van de commissie Mans, het Onderzoeksteam herziening handavingsstelsel VROM-regelgeving). Daarbij richt ze zich op de omgevingsdiensten.</p> <p>Het afgelopen jaar zijn er gesprekken op bestuurlijk niveau gevoerd over intensievere samenwerking tussen de ODNV en de Omgevingsdienst Veluwe-IJssel (OVJI), waarbij vanuit de ODNV wordt ingezet op een fusie tussen de beide omgevingsdiensten. Inmiddels is een voorgenomen besluit tot fusie genomen in het algemeen bestuur. Op 6 oktober 2022 vindt besluitvorming over de bekrachtiging van dit besluit plaats. De fusie zal moeten leiden tot een meer robuuste omgevingsdienst.</p> <p>In 2021 bleek ODNV als organisatie kwetsbaar. Er was sprake van een combinatie van coronaeffecten, hoog en langdurig ziekteverzuim, vertrekkende medewerkers, wat betreft adviestaken een groter aantal dan afgesproken en verwacht werkaanbod vanuit de partners. Hierdoor ontstond een structureel te hoge werkdruk en een vermindering van de kwaliteit van dienstverlening. ODNV was niet in staat om de knelpunten zelf tijdig op te lossen. Er blijkt sprake van een al langer durende overbelasting van de organisatie en medewerkers. Om deze reden heeft de gemeente Ermelo het verwachte aantal benodigde adviezen onlangs verhoogd en blijft het in nauw contact met de ODNV m.b.t. mogelijke overschrijdingen.</p>
Risico:	<ul style="list-style-type: none"> - Een fusie tussen ODNV en OVJI hoeft niet gelijk te staan aan de robuuste omgevingsdienst zoals beschreven in de commissie van Aartsen. Om deze reden heeft de gemeente Ermelo aangegeven dat er te eenzijdig is ingezet op een fusie en dat het verstandig is om de landelijke ontwikkelingen af te wachten alvorens over te gaan tot een fusie. - Ook vervanging als gevolg van langdurig ziekteverzuim vormt een risico. Het totaal van de risico's bedraagt € 178.000,00. Het aandeel van Ermelo in de risico's bedraagt € 8.109,00

<u>Financiële informatie</u>	In relatie tot de (voorbereiding op de) fusie en het versterken van de kwetsbare organisatie van de ODNV wordt in Q3 2022 twee begrotingswijzigingen voorgelegd aan de gemeentebesturen.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen *)	€784.530,00	-	-
Vreemd vermogen	€879.708,00	€785.582,00	€854.063,00
Resultaat	€462.093,00	n.n.b.	€0,00
Begrote bijdrage na wijz	€857.000,00	€899.584,00	€950.561,00
Realisatie bijdrage	€453.000,00	n.n.b.	n.n.b.

*) Het ODNV vermeldt in haar begroting niet het geprognosticeerde Eigen Vermogen

Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe

Verbonden partij:	Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe		
<u>Algemene informatie</u>			
Vestigingsplaats en adres:	Elburg, Postbus 70 8080 AB		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.C. Weidema		
Contactambtenaar:	De heer ing. E.G.H. Grotenhuis		
Openbaar belang:	De streekarchivaris beheert de naar de archiefbewaarpplaatsen van de deelnemende gemeenten Elburg (centrumgemeente), Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek overgebrachte archiefbescheiden en houdt toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden.		
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Werken voor Ermelo: Spierpunt Netwerkgemeente		
Ontwikkelingen:	De gemeenschappelijke regeling zal in de komende periode omgevormd worden naar een Bedrijfsvoerings GR. Daarnaast wordt er op bestuurlijk en ambtelijk niveau gesproken over de aansluiting van Epe, Hattem en Heerde bij het Streekarchivariaat. Tenslotte zullen in de komende periode de mogelijkheden voor centralisatie worden verkend. Beide ontwikkelingen beogen de robuustheid en beschikbaarheid te vergroten en tegelijkertijd de structurele kosten voor de deelnemers positief te beïnvloeden.		
Risico:	Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de gemeentelijke bijdrage zal moeten worden verhoogd.		
<u>Financiële informatie</u>	De mee en tegenvallers worden met de bijdragen van de gemeenten verrekend, waardoor het resultaat altijd op nul uitkomt.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	€165.000,00	€180.808,00	€232.353,00
Realisatie bijdrage	€165.551,00	n.n.b.	n.n.b.

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Verbonden partij:	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)		
<u>Algemene informatie</u>			
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Europaweg 79 7336 AK		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje		
Contactambtenaar:	De heer H.C. Kleijer		
Openbaar belang:	Ermelo valt onder de Veiligheidsregio Noord-en Oost Gelderland voor de onderdelen brandweer, geneeskundige hulp in de Regio (GHOR) en crisisbeheersing. De VNOG is verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweerzorg in Ermelo. Tevens wordt binnen de VNOG door de afdeling crisisbeheersing ondersteunend opgetreden ten aanzien van de gemeentelijke processen (bevolkingszorg) die op regionaal niveau uniform worden gegeven.		
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Werken voor Ermelo: Spierpunt Netwerkgemeente en Openbare orde en veiligheid		

Ontwikkelingen:	De gemeenschappelijke regeling geldt vanaf 1 januari 2017. Er is door alle partijen actief gewerkt aan een gedragen gemeenschappelijke regeling die voldoet aan de verhoudingen van de VNOG en de huidige geldende wetgeving. In 2020 is het nieuwe Regionaal Risicoprofiel en het Regionaal Beleidsplan vastgesteld. In 2021 is er een gewijzigde gemeenschappelijke regeling vastgesteld. Op 15 januari 2020 heeft het algemeen bestuur van de VNOG een Toekomstvisie vastgesteld, inclusief Opdrachten die in de periode 2020-2026 moeten worden uitgevoerd om de Toekomstvisie te realiseren. De Toekomstvisie beschrijft wat voor soort veiligheidsregio de VNOG op termijn dient te zijn en wat er nodig is om de organisatie toekomstbestendig te maken. Er is daarbij gekeken naar demografische en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op hedendaagse en toekomstige veiligheidsrisico's van de regio. Het bestuur wil een gezonde financiële basis en betrokken medewerkers, opdat er een solide veiligheidsregio is voor de lange termijn. De opdrachten uit de Toekomstvisie zijn opgenomen in het Regionaal Beleidsplan 2021-2024 en het Regionaal Risicoprofiel 2021-2024. De activiteiten voor de implementatie van de Toekomstvisie voor het jaar 2021 zijn (op hoofdlijnen) opgenomen bij de betreffende programma's in deze begroting. De meerjarige financiële doorrekening van de Toekomstvisie in het meerjarenbeeld opgenomen. Door inzet van de VNOG in het kader van de coronacrisis hebben een aantal onderwerpen vertraging opgelopen. In 2021 en 2022 zijn deze onderwerpen alsnog opgepakt.		
Risico:	De VNOG heeft financiële tekorten. De gemeenteraad wordt frequent geïnformeerd over de stand van zaken en de te zetten stappen.		
<u>Financiële informatie</u>			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	€14.545.854,00	€8.776.000,00	€12.325.000,00
Vreemd vermogen	€42.339.826,00	€48.954.000,00	€48.954.000,00
Resultaat	€4.929.382,00	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage na wijz	€1.571.693,00	€1.617.000,00	€1.617.000,00
Realisatie bijdrage	€1.571.689,80	n.n.b.	n.n.b.

Interactie

Verbonden partij:	Interactie		
<u>Algemene informatie</u>			
Vestigingsplaats en adres:	Ermelo, Herderlaan 51 3851 BC		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje		
Contactambtenaar:	De heer W. van der Schaaf		
Openbaar belang:	De gemeente Ermelo is 100% aandeelhouder van Interactie. De gemeente is verantwoordelijk voor het sportbeleid binnen Ermelo. Een AvA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) en de RvC (Raad van Commissarissen) houdt toezicht op de directie en het management van Interactie. De RvC krijgt in deze governancestructuur ook een belangrijke rol waarbij naast toezicht ook de werkgeversrol, advies- en ambassadeursfunctie een rol speelt. Gemeente Ermelo en de RvC geven de opdracht tot uitvoer van het sportbeleid en Interactie verzorgt het beheer van accommodaties en maakt sport & bewegen voor alle inwoners van Ermelo mogelijk.		
Aard:	Aandelenbezit; gemeentelijk sportbedrijf		
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Leven in Ermelo: Spoorpunt Sport en Bewegen		
Ontwikkelingen:	Het gemeentelijk sportbedrijf InterActie B.V. beheert en exploiteert het gemeentelijk vastgoed en draagt (deels) zorg voor de uitvoering van het gemeentelijk sport- en cultuurbeleid. (inclusief het cultureel centrum de Dialoog). Daarnaast is het gemeentelijk sportbedrijf ook verantwoordelijk om uitvoering te geven aan het sport- en preventieakkoord voor wat betreft het gedeelte welke betrekking heeft op sport.		
Risico:	De gemeente is risicodragend bij tegenvallende beheer en exploitatie van het gemeentelijk sportbedrijf Interactie.		
<u>Financiële informatie</u>	Er is op dit moment nog geen Begroting 2023 van Interactie ontvangen.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022 *)	Begroting 2023
Eigen vermogen (incl. resultaat)	€98.910,00	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€1.758.920,00	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat (na belastingen)	(€60.386,00)	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage na wijz	€3.131.000,00	€3.131.000,00	€3.208.000,00
Realisatie bijdrage	€3.131.000,00	n.n.b.	n.n.b.

*) De definitieve exploitatiebijdrage 2022 is aan verandering onderhevig en dient nog te worden vastgesteld met een collegebesluit

Alliander N.V.

Verbonden partij:	Alliander N.V.
<u>Algemene informatie</u>	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Groningsingel 1 6835 EA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer

Openbaar belang:	Alliander is de elektriciteitsnetwerkbeheerder. De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 53 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland. Het elektriciteitsnetwerk dient in overheidshanden te blijven om zeker te stellen dat het elektra geleverd wordt.		
Aard:	Aandelenbezit: 357.178 stuks (0,26% belang).		
Beleidsinformatie	Alliander is in 2009 ontstaan na de juridische splitsing van NV NUON in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van het netwerkbedrijf in publieke handen dienen te blijven. Ermelo kan als kleine aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Daarom wordt beleidsmatig en organisatorisch samengewerkt met de andere kleine(re) aandeelhouders via het NUVAL-platform (NUON, Vitens, Alliander). Het financiële belang voor Ermelo bestaat uit de dividenduitkering.		
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samenwerken voor Ermelo: Spierpunt Netwerkgemeente		
Ontwikkelingen:	De energietransitie en het Klimaatakkoord heeft enorme impact op Alliander als netbeheerder. De komende jaren moet de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken worden verdubbeld. Dit vergt grootschalige investeringen in de netten. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Eind 2021 heeft Ermelo ingeschreven op een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 600 miljoen. Voor Ermelo betekent dit een bedrag van € 1.566.628,00. Deze lening wordt in 2 stappen omgezet naar aandelen. De eerste stap volgt in 2025, de tweede stap in 2028.		
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen (excl. Resultaat)	4.470 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	5.730 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat (na belastingen)	242 mln.	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	€300.000,00	€246.000,00	€246.000,00
Realisatie bijdrage (dividend)	€296.615,64	n.n.b.	n.n.b.

Afvalsturing Friesland N.V.

Verbonden partij:	Afvalsturing Friesland N.V.		
Algemene informatie	De aandelen van de Afvalsturing Friesland worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Appingedam en Delfzijl, regio Noord Veluwe (Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten) en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam en Vlaardingen).		
Vestigingsplaats en adres:	Leeuwarden, Hidaalgoweg 5 8938 BA		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.R. van Veen		
Contactambtenaar:	de heer H. Prins gemeente Oldebroek		
Openbaar belang:	Afvall op een professionele, innovatieve en duurzame manier in te zamelen en te verwerken. Als aandeelhouder heeft de gemeente Ermelo zeggenschap in de algemene vergadering van aandeelhouders. Een collegelid van de gemeente Oldebroek vertegenwoordigd de SNV gemeenten hierin.		
Aard:	Aandelenbezit: de gemeente Ermelo bezit 45 aandelen van € 450 nominaal.		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Wonen in Ermelo: Spierpunt Duurzaamheid onderdeel Afvalbeleid		
Ontwikkelingen:			
Risico:	De belangrijkste risico's voor de vennootschap liggen in de technische beschikbaarheid van de kapitaalintensive installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energiemarkt. Langdurige stilstand, onvoldoende beschikbaarheid van afval of dalende energieprijzen kunnen een belangrijke impact hebben op het resultaat van de afvalsturing Friesland.		
Financiële informatie	Het financiële belang is de dividenduitkering. De gemeente Ermelo bezit 45 aandelen van € 450 nominaal. De boekwaarde per 31 december 2018 per aandeel was € 12.575.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	€61.055.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen (geconsolideerd)	€132.770.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€5.176.000,00	€4.194.000,00	€4.194.000,00
Begrote bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)

Verbonden partij:	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Den Haag, Koninginnegracht 2 2514 AA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.C. Weidema
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer

Openbaar belang:	Alle aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.		
Aard:	Aandelenbezit: 75.075 stuks (0,13% belang).		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samenwerken voor Ermelo: Spoorpunt Financiën		
Ontwikkelingen:	Financieel staat BNG Bank er gezond voor. DE BNG heeft over het eerste halfjaar van 2022 een renteresultaat gerealiseerd van € 220 miljoen en boekten over deze periode een nettowinst van EUR 206 miljoen. De voornaamste redenen voor de hogere nettowinst (eerste halfjaar 2021: € 187 miljoen) een daling van de kredietvoorzieningen en een hoger resultaat financiële transacties.		
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	5.062 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	143,988 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	221 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage jaar t	€214.000,00	€214.000,00	€214.000,00
Realisatie bijdrage jaar t-1	€95.345,00	n.n.b.	n.n.b.

Het dividend wordt telkens over het voorafgaande jaar uitgekeerd.
De gemeente Ermelo raamt het dividend over het "jaar t" in het jaar "t+1"

Leisurelands

Verbonden partij:	Leisurelands		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Kermisland 110 6825 JC		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.R. van Veen		
Contactambtenaar:	Mevrouw N. van Wijk		
Openbaar belang:	Leisurelands richt zich op het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Het thema Duurzaam Recreëren is hierbij het fundament. Leisurelands voorziet in een breed scala aan recreatieve mogelijkheden, zowel op publiek terrein (bijvoorbeeld dagrecreatieterreinen) als ook op privaat terrein (bijvoorbeeld projectontwikkeling/beheer). Bij dit alles is aandacht voor de samenhang met de natuur en het "lokale erfgoed".		
Aard:	Aandelenbezit		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Ondernemen in Ermelo: Spoorpunt Toerisme en Recreatie		
Ontwikkelingen:	De gemeente Ermelo is aandeelhouder van Leisurelands. De overige aandeelhouders zijn gemeenten op de Veluwe, het Rijk van Nijmegen, Achterhoek en Liemers. De aandelen zijn "om niet" ontvangen en op de balans geactiveerd voor € 4.250,00. Leisurelands en de gemeente Ermelo een intentieovereenkomst gesloten over de kaders en randvoorwaarden voor de toekomstige ontwikkelingen in het recreatiegebied Strand Horst. Een belangrijke vervolgstap in de samenwerking om een kwaliteitsimpuls te realiseren op Strand Horst.		
Risico:	Als maatschappelijke onderneming opereert Leisurelands op het snijvlak van het publieke en private domein. Binnen het vennootschapsrecht kan de gemeente Ermelo als aandeelhouder beperkt tot geen invloed uitoefenen op het door de directie gevoerde beleid.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022 *)	Begroting 2023 *)
Eigen vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Resultaat		n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage		n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage		n.v.t.	n.v.t.

*) Leisurelands verspreiden de begrotingen niet. Dit is alleen voor intern gebruik

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.

Verbonden partij:	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken B.V.		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats:	Ede, Bergstraat 4 6711 DD Ede		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.R. van Veen		
Contactambtenaar:	mevrouw D. van Voorst		
Openbaar belang:	De Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door 10 gemeenten (Apeldoorn, Ede, Barneveld, Putten, Epe, Harderwijk, Elburg, Oldebroek, Heerde en Ermelo) en de provincie Gelderland (de zogenaamde publieke aandeelhouders). Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de versterking en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.		

Aard:	Aandelenbezit: 3.057 stuks (6,79% belang).		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Ondernemen in Ermelo: Spoorpunt Vitale vakantieparken		
Ontwikkelingen:	<p>In 2013 is het programma Vitale Vakantieparken Veluwe gestart. In het programma werken 11 gemeenten en de provincie Gelderland samen aan de versterking en verdere ontwikkeling van de verblijfsrecreatie. Er wordt intensief samengewerkt met de recreatieondernemers zelf, de veiligheidspartners, belangenorganisaties e.a. De eerste jaren stonden in het teken van inzicht krijgen en begrijpen van de heersende problematiek en het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak. De gemeentes zijn zelf aan zet voor hun lokale beleid en aanpak. Ermelo draait hiervoor het lokale programma vitale vakantieparken sinds 2015. De komende jaren staan meer in het teken van de uitvoering. De afgelopen jaren is gebleken dat vanuit de commerciële markt onvoldoende wordt geïnvesteerd in het opknappen van de verouderde vakantieparken. Om het gezamenlijk doel van het programma Vitale Vakantieparken toch te bewerkstelligen, is besloten tot de oprichting van de Besloten Vennootschap 'Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken' (de OMVV) waarbij de provincie en de gemeenten gezamenlijk aandeelhouders zijn. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.</p> <p>De OMVV is begin 2019 formeel in werking getreden en bestaat uit een fonds en een ontwikkelbedrijf. Het ontwikkelbedrijf kan projecten uitvoeren als verwerving, investeren in vastgoed, beheer en verkoop in relatie tot vakantieparken. Het fonds stelt geld (garanties, leningen, bijdragen) beschikbaar voor projecten om parken te revitaliseren of omvormen. De provincie bezit de helft van de aandelen en de gemeenten de andere helft van de aandelen. Basis voor de verdeling van aandelen over de gemeenten is de verdeelsleutel die ook is gehanteerd in het bestuursakkoord Vitale Vakantieparken van april 2017 (voor Ermelo is dit percentage 6,79%).</p> <p>De Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten van de provincie Gelderland hebben ingestemd met het voorstel om het benodigde startkapitaal (€ 4 miljoen) voor de OMVV beschikbaar te stellen. Vooralsnog zullen de deelnemende gemeenten geen geld inleggen. De provincie heeft besloten nogmaals € 4 miljoen beschikbaar te stellen. Daarnaast wordt gezocht naar andere mogelijkheden om de OMVV de komende jaren te financieren.</p>		
Risico:	<p>Het bedrag van € 3.115,00 ten behoeve van het aandelenkapitaal is gedekt uit het budget van het lokale programma Vitale Vakantieparken in Ermelo.</p> <p>Het financiële risico is geschat op € 62.300,00 voor de gemeente Ermelo. Als aandeelhouder van de ontwikkelingsmaatschappij loopt de gemeente het risico om een bijdrage te moeten leveren aan een financieel tekort van de ontwikkelingsmaatschappij. Een reële schatting hierbij is dat er uitgegaan wordt van een tekort van 25% van de 4 miljoen. Deze 1 miljoen euro dient door alle aandeelhouders betaald te worden. Ermelo is voor 6,23% aandeelhouder. Dit betekent dat Ermelo in het ergste geval € 62.300,00 dient te betalen. Dit bedrag wordt opgenomen in het financiële risicoprofiel van de gemeente om zodoende bij de bepaling van het weerstandsvermogen ook rekening te houden met deze gebeurtenis.</p> <p>Op projectbasis kan er vanuit de gemeente nog apart een bijdrage worden verlangd ten behoeve van de inzet van de OMVV. De inzet van de OMVV bij een project wordt zoveel mogelijk betaald vanuit de projecten zelf. De betrokken ondernemer(s), gemeente en eventueel andere partijen betalen de kosten van de inzet van OMVV. Hiermee wordt het financieel risico en de plankosten voor de OMVV beperkt. In hoeverre de gemeente en/of ondernemer een bijdrage moeten leveren is afhankelijk van het project. Indien de gemeente een bijdrage dient te leveren wordt hiervoor separaat budget aangevraagd.</p>		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen (excl. Resultaat)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat (na belastingen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage		€35.133,00	€35.133,00
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Vitens N.V.

Verbonden partij:	Vitens N.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Meander 1101 6825 MJ
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer
Openbaar belang:	Vitens is een naamloze vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door gemeenten (44 gemeenten in de provincie Gelderland) en provincies (de zogenaamde publieke aandeelhouders) in haar verzorgingsgebied. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de openbare drinkwatervoorziening is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 24.035 stuks (0,41% belang).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Werken voor Ermelo: Spoorpunt Netwerkgemeente

Ontwikkelingen:	Tijdens de aandeelhoudersvergadering is de jaarrekening 2021 door de aandeelhouders goedgekeurd. Het resultaat over 2021 bedroeg 19,4 miljoen euro (2020: 23,9 miljoen euro). De drinkwateromzet was in 2021 356,7 miljoen euro (2020: € 353,7 miljoen). De solvabiliteit is met 30,2% licht gestegen (2020: 29,4%). De gemiddelde drinkwaterprijs (kleinverbruik) was € 1,02 in 2021 (2020: € 1,00). Het aantal medewerkers is in 2021 toegenomen tot 1.527 (meting 31 december 2021, in 2020: 1.443). Het rapportcijfer van klanten uit de service tevredenheidsindex is met een 8,3 op peil en gelijk aan 2020. Vitens keert dit jaar geen dividend uit aan haar aandeelhouders: gemeenten en provincies in Noord-, Midden- en Oost-Nederland.		
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen. De aanhoudende droogte heeft momenteel geen directe impact op de drinkwatervoorziening door Vitens. Er is voldoende grondwater beschikbaar voor het oppompen van de hoeveelheid die nodig is voor de dagelijkse drinkwatervoorziening. In de toekomst wil Vitens een dreigend drinkwatertekort voorkomen door samen met andere betrokkenen in te zetten op verschillende sporen		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen (incl. Resultaat)	557,1 mln.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	1.340,1 mln.	n.b.	n.b.
Resultaat (na belastingen)	23,9 mln.	n.b.	n.b.
Begrote bijdrage (dividend *)	€0,00	€0,00	€0,00
Realisatie bijdrage (dividend)	€0,00	n.b.	n.b.

*) Pas vanaf de begroting 2023 is voor Vitens een dividendraming opgenomen van € 30.000,00

Inclusief Groep N.V.

Verbonden partij:	Inclusief Groep N.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Nunspeet, Industrieweg 47 8071 CS
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje
Contactambtenaar:	Mevrouw V.E. Schouten
Openbaar belang:	<p>Inclusief Groep voert de WSW uit en in opdracht van Meerinzicht de re-integratie en draagt bij aan een inclusieve arbeidsmarkt. De Inclusief Groep is een hybride organisatie met een meervoudige opdracht vanuit 7 gemeenten;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het uitvoeren van een maatschappelijke opdrachten; 2. Het betekenisvol ondernemen als werkgever en als arbeidsmarkttoeleider en; 3. Het genereren van sociaal, maatschappelijk en economisch rendement. <p>De essentie van Inclusief Groep is: Werken leer je door te werken. Als Werk- en Leerbedrijf realiseert Inclusief Groep re-integratie trajecten en werkplekken voor mensen die begeleiding nodig hebben voordat ze naar een reguliere werkgever kunnen gaan.</p> <p>Inclusief Groep vindt het belangrijk dat mensen écht aan het werk gaan, op de werkplek met elkaar en van elkaar leren. Mensen met allerlei verschillende achtergronden en met verschillende leerdoelen werken samen. Inclusief Groep is onlosmakelijk verbonden met de subregio FactorWerk Noord Veluwe en de arbeidsmarktregio FactorWerk. Zij werken daarin nauw samen met UWV, gemeenten, onderwijs, zorg, werkgevers- en werknemersorganisaties en het lokale bedrijfsleven.</p> <p>De governance bestaat uit 7 aandeelhouders. Dit zijn de wethouders van de gemeenten Nijkerk, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Elburg en Oldebroek.</p>
Aard:	Naamloze Vennootschap: de gemeente Ermelo is voor 16,2% aandeelhouder van de Inclusief Groep N.V.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Leven voor Ermelo: Spoorpunt Inclusieve Samenleving
Ontwikkelingen:	<p>De Inclusief Groep staat als sociaal werkbedrijf midden in de samenleving en ervaart een aantal lokale en regionale ontwikkelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn ontwikkelingen die zowel een groeiende als dempende werking hebben op het aantal werkzoekenden. Groeiende factoren zijn de inflatie en het aflopen van uitstel van betaling van de Belastingdienst voor ondernemers. Dempende factoren zijn de afschaffing van de coronamaatregelen en de groei van de economie na de coronacrisis. Inclusief Groep krijgt meer opdrachten aangeboden dan dat zij personele capaciteit hebben. Dit heeft een dempende werking op de omzet. - Momenteel is er sprake van veel openstaande vacatures. De werkzoekenden en de vraag naar arbeid matchen niet met elkaar. De werkzoekenden hebben intensief en continu begeleiding nodig en vooral het MKB, de meeste afnemers, kan dit vaak niet bieden.

Risico:	<p>Politiek: De Inclusief Groep is grotendeels afhankelijk van overheidssubsidie, maar neemt ook private opdrachten aan.</p> <p>Financieel: De rijksvergoeding is al jaren alleen dekkend voor de SW-geïndiceerden, maar niet voor de mensen met een doelgroepindicatie. De meerjarenbegroting van Inclusief Groep laat vooralsnog geen positief resultaat zien, maar heeft vooralsnog voldoende eigen vermogen om verliezen en risico's op te vangen.</p> <p>Economie: In tijden van laagconjunctuur wordt Inclusief Groep soms gezien als oneerlijke concurrent met een bevoorrechte positie bij het verkrijgen van opdrachten, ontvangen van subsidies/overheidsmiddelen. Dit fenomeen speelt minder een rol in hoogconjunctuur en arbeidstekorten. Wel hoeven opdrachten aan Inclusief Groep niet aanbesteed te worden, omdat het hier een overheids-N.V. betreft.</p> <p>Expertise: Inclusief Groep heeft als sociaal werkbedrijf veel know-how in huis, ten aanzien van mensen die begeleiding nodig hebben, om bij een reguliere werkgever aan het werk te gaan.</p>		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	€10.225.000,00	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	€8.696.000,00	n.b.	n.b.
Resultaat	€ 1.259.000 -/-	€ 1.046.000 -/-	€ 1.046.000 -/-
Begrote bijdrage	€0,00	€2.764.000,00	€2.764.000,00
Realisatie bijdrage	€0,00	n.n.b.	n.n.b.
Ermelo heeft een borgtocht afgegeven in een lening met een hoofdsom van € 2,5 mln. Het aandeel van Ermelo daarin bedraagt € 357.250,00			

Coöperatie Gastvrije Randmeren

Verbonden partij:	Coöperatie Gastvrije Randmeren		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Havendam 58 3841 AA		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder dhr. H.R. van Veen		
Contactambtenaar:	Mevrouw N. van Wijk		
Openbaar belang:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Putten en Zeewolde) die als doel heeft de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.		
Aard:	Coöperatie		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt (oud collegeprogramma):	Programma Samen Ondernemen in Ermelo: Spoorpunt Toerisme en Recreatie		
Ontwikkelingen:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is op 21 november 2013 opgericht. De coöperatie heeft de werkzaamheden van het Natuur- en Recreatieschap Veluwerandmeren overgenomen. Het schap is op 19 juni 2014 opgeheven. Naast het beheren en onderhouden van recreatieve voorzieningen en het promoten van het gebied, coördineert de coöperatie ook de uitvoering van de laatste projecten uit het Integrale Inrichtingsplan Veluwerandmeren, kortweg IIVR. Het gaat hierbij om inrichtingsmaatregelen, maatregelen die de vaarmogelijkheden voor de recreatievaart vergroten en natuurprojecten. Specifiek voor de gemeente Ermelo zijn het projecten Activiteitenterrein Horst en groene kruispunt Nuldernauw. Het eigen vermogen bestaat voor het grootste deel uit voormalig IIVR budget.		
Risico:	n.v.t.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen	€13.273.658,00	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	€731.134,00	n.b.	n.b.
Resultaat	€0,00	n.b.	n.b.
Begrote bijdrage	€25.000,00	€17.152,00	€17.477,00
Realisatie bijdrage	€20.124,72	n.n.b.	n.n.b.

Paragraaf Grondbeleid

Algemene informatie

Onder de paragraaf Grondbeleid vallen de ontwikkeling en het beheer van diverse complexen binnen de grondexploitatie, grond- en opstallenbeheer en vastgoedinformatie.

Doelstellingen

Actieve/passieve grondpolitiek

Op basis van de Nota grondbeleid 2021, door uw raad bekrachtigd op 9 februari 2022, hanteert Ermelo de volgende uitgangspunten ten aanzien van het realiseren van ontwikkellocaties en -projecten benoemd in de Structuurvisie:

Streven naar actief grondbeleid, als:

- Zich kansen voordoen om een locatie te verwerven die geschikt is voor sociale koop- of

huurwoningen.

- Zich kansen voordoen om een strategische positie te verwerven in een gebied waar op de langere termijn een ruimtelijke herstructurering te voorzien is.
- Een positieve impuls kan worden gegeven aan de gewenste ruimtelijke herstructurering van een gebied.
- De beoogde ruimtelijke ontwikkeling daarom vraagt.

In beginsel kiest de gemeente voor facilitair grondbeleid als:

- De grondexploitatie van een locatie als risicovol moet worden aangemerkt.
- De ontwikkeling niet door de gemeente behoeft te worden geïnitieerd en qua regie kan worden volstaan met het stellen van locatie-eisen.

Structuurvisie Ermelo 2025

Ermelo gaat uit van een voornamelijk ondersteunende rol van de gemeente. Voor veel opgaven zal de gemeente niet de initiatiefnemer of de ontwikkelende partij zijn. De gemeente voert in eerste aanleg geen actief grondbeleid en wil juist bedrijven, burgers en organisaties ruimte geven om initiatieven te ontplooiën.

Grondbeheer en vastgoedinformatie

Gronden en opstallen bestemd voor de openbare dienst en/of van niet strategisch belang voor ontwikkellocaties worden gerekend tot de algemene dienst. Dergelijke grond wordt zo mogelijk marktconform in particulier eigendom overgedragen, wanneer deze niet benodigd is voor de inrichting van een wijk of straat en ook om andere redenen niet in gemeentelijk bezit dient te blijven.

Gronden en opstallen van strategisch belang voor ontwikkellocaties worden geactiveerd als "Materiële vaste activa" en te zijner tijd bij raadsbesluit, inhoudende de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatieopzet, ondergebracht in een grondexploitatiecomplex.

Relatie met het raadsprogramma Samen Wonen in Ermelo

Grondaankopen worden gedaan ten behoeve van de aanleg, reconstructie en herinrichting van wegen, aanleg van fietspaden en parkeren. Daarnaast zijn/worden er grondaankopen en -verkopen gedaan ten behoeve van de ontwikkellocaties, zoals Veldzicht Noord fase 4. Indien de gemeente zelf een grondpositie heeft, wordt een ontwikkelvisie opgesteld en de haalbaarheid van een nieuwe ontwikkeling onderzocht. Bij door derden te ontwikkelen locaties treedt de gemeente faciliterend en voorwaardenstellend op.

Prestaties

Te leveren prestaties 2023

Actieve grondpolitiek

Minimaal jaarlijks worden de exploitatieopzetten van de in uitvoering genomen complexen geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie van de exploitatieopzetten voor de complexen Het Trefpunt en Veldzicht Noord 4e fase staat gepland voor het najaar van 2022. Deze cyclus herhaalt zich in het najaar van 2023. Mede door het aangescherpte toezicht door de accountant bij de controle van de jaarstukken en de provincie zal de actualisatie zo veel mogelijk aansluiten op het opstellingstraject van de Jaarstukken.

Wat gaat het kosten

De activiteiten binnen de grondexploitatie hebben een bedrijfsmatig karakter. De grondexploitatie dient daarom over het geheel genomen tenminste kostendekkend te zijn. Uitgangspunt is dat complexen minimaal budgettair neutraal zijn. Indien dit niet mogelijk is, wordt een verliesgevend complex gedekt door (een) winstgevend(e) complex(en). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de reserve Grondexploitatie.

Onderstaand worden enkele belangrijke financiële aspecten aangaande grondexploitatie aangegeven.

Actieve grondpolitiek

Kosten en opbrengsten worden middels exploitatieopzetten per complex in beeld gebracht. Voor de toe te rekenen kosten wordt op basis van de 'notitie grondexploitatie 2016' aangesloten op de kostensoortelijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Naast kosten derden zijn met de betreffende projecten ook personele en financieringskosten gemoeid. De personele lasten worden op basis van te verwachten urenbestedingen toegerekend aan de betreffende complexen. Op begrotingsbasis komt dit in 2022 overeen met 0,89 fte.

Reserves Grondexploitatie

De reserves Grondexploitatie bepalen in belangrijke mate het directe weerstandsvermogen van de grondexploitatie. De reserve Grondexploitatie, die voornamelijk moet dienen als werkkapitaal voor strategische en anticiperende grondverwerving.

Tevens is er in de Nota Grondbeleid regels vastgesteld voor bestemmingsreserve Grondexploitatie.

- Met ingang van boekjaar 2019 geldt voor de bestemmingsreserve een plafond van € 2 miljoen.
- Wordt dat bedrag bij de Jaarstukken overschreden, dan wordt het meerdere in het kader van het afromen van reserves en voorzieningen bij de Jaarstukken ten gunste gebracht van de Algemene reserve (vrij besteedbaar).

Parameters gemeentelijke grondexploitaties:

- Rente: 0,28%
- Discontovoet: 2,0 %
- Kostenstijging: 2,25 %
- Opbrengstenstijging woningbouw: 2,5 %
- Opbrengstenstijging bedrijfsterrein: 2,0%

Exploitatiesaldo gemeentelijke grondexploitaties

Complex	Laatst vastgestelde exploitatieopzet	Verwacht exploitatiesaldo 01-01-2023 (op eindwaarde waarde)	Getroffen voorziening	Bijstelling exploitatieopzet verwacht
Het Trefpunt	31 maart 2022	€ 14.349.000	n.v.t.	eind 2022
Veldzicht Noord 4e fase	31 maart 2022	€ 407.000	n.v.t.	eind 2022

Winstnemingen

Voor de complex "Het Trefpunt" in de exploitatieopzet een winstneming geraamd.

Complex	Gerealiseerd winst t/m 2021	Nog te realiseren winst	Totaal
Het Trefpunt	€ 12.208.000	€ 2.141.000	€ 14.349.000
Veldzicht Noord 4e fase	€ 140.000	€ 267.000	€ 407.000
Totaal	€ 12.348.000	€ 2.408.000	€ 14.756.000

De nog te realiseren winstnemingen staan gepland voor de periode van 2022 tot en met 2023. Bij het opstellen van de Jaarstukken wordt jaarlijks de winstneming bepaald. De winstnemingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Risicomanagement

Bij risico's moet gedacht worden aan risico's van algemene aard en specifieke projectgebonden risico's. De kwantificering van de risico's vindt ten minste één maal per jaar plaats (bij de Jaarstukken) of zo nodig tussentijds (bij de Bestuursrapportages).

Risico's van algemene aard

De categorie van algemene aard laat zich vertalen in economische risico's zoals de marktsituatie voor woningbouw en bedrijventerreinen en renteontwikkelingen. Vooral complexen met een lange looptijd kunnen deze risico's in zich hebben. De onzekere situatie op economisch gebied van de afgelopen jaren door de schulden crisis van Europese landen en de onrust op de financiële markten wereldwijd ligt achter ons. De economie groeit en het aantal transacties op de vastgoedmarkt is gestegen en stabiel. Wel zijn er signalen waarneembaar uit de markt dat er grenzen zijn aan de groei. Gezien de marktontwikkelingen is het denkbaar dat de percentages voor opbrengsten- en kostenstijging m.i.v. begrotingsjaar 2023 behoedzamer moeten worden ingezet, hetgeen kan leiden tot daling van de verwachte exploitatieresultaten.

Specifieke projectgebonden risico's

Bij specifieke projectgebonden risico's gaat het om bodemsaneringen (bijvoorbeeld asbest), (bestemmingsplan-) procedures en dergelijke, maar ook om risico's verbonden aan inhoudelijke posities die belanghebbenden bij een project innemen. Deze risico's worden bij de opstelling/herziening van de exploitatieopzetten per project zo goed mogelijk ingeschat en financieel vertaald. Dit neemt niet weg dat altijd een bepaald risico blijft bestaan. De eventueel aan de orde zijnde risico's zijn in de notitie bijstelling grondexploitaties 2022 (e220002289) per project kwalitatief beschreven.

Weerstandsvermogen grondexploitatie

De beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie bestaat uit de reserves Grondexploitatie, nog te realiseren winstnemingen van het complex Het Trefpunt en saldo van de verwachte exploitatieresultaten van Veldzicht Noord 4e fase.

Onderverdeling weerstandscapaciteit	Weerstandscapaciteit
Geraamde winstnemingen	€ 2.408.000
Reserves grondexploitatie (bestemmingsreserve grondexploitatie)	€ 2.000.000
Totale weerstandscapaciteit naar peil 1 januari 2022	€ 4.408.000

Er is op het moment geen sprake van concrete financiële risico's in de lopende complexen. Hierdoor bedraagt de hiervoor benodigde weerstandscapaciteit in feite € 0,00. Dit leidt tot de conclusie dat de weerstandscapaciteit van de grondexploitatie uitstekend is.

Actualiteit exploitatieopzetten

Als onderdeel van het beheersbaar houden van risico's worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien. Bij deze actualisatie wordt zo veel mogelijk aangesloten op het opstellingstraject van de Jaarstukken. Als er aanleiding voor is, vindt daarnaast tussentijdse herziening van de exploitatieopzetten plaats.

Op 1 januari 2022 zijn de complexen Het Trefpunt en Veldzicht Noord 4e fase in exploitatie.

Financiële Begroting 2023-2026

Budgettaire uitkomst

Financieel perspectief

Uitgangspunt is de Meerjarenbegroting 2022-2025 aangevuld met alle nadien door de raad vastgestelde bestuursrapportages 2021/2022 en de

Het financieel perspectief ziet er als volgt uit:

Overzicht verwacht budgettair perspectief

- = voordeel

Omschrijving	Meerjarenbegroting 2023-2026					Toelichting
	Begroting	(Bedragen x € 1.000,00)				
	2022	2023	2024	2025	2026	
A. Budgettaire uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025:						
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	-1.464V	-678V	1.251N	2.113N	2.113N	
Budgettaire gevolgen 5e Bestuursrapportage 2021	0	0	0	0	0	Raadsbesluit 24 november 2021
Budgettaire gevolgen 6e Bestuursrapportage 2021	0	0	0	0	0	Raadsbesluit d.d. 22 december 2021
Budgettaire uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	-1.464V	-678V	1.251N	2.113N	2.113N	Budgettaire positie door de raad vastgesteld
B. Budgettaire gevolgen Bestuursrapportages 2022:						
Budgettaire gevolgen 1e Bestuursrapportage 2022	216N	-23V	-443V	-444V	-444V	Raadsbesluit 18 mei 2022
Budgettaire gevolgen 2e Bestuursrapportage 2022	161N	108N	58N	53N	53N	Raadsbesluit 1 juni 2022
Budgettaire gevolgen 3e Bestuursrapportage 2022	-88V	397N	145N	33N	33N	Raadsbesluit 6 juli 2022
Uitkomst na 3e Bestuursrapportage 2022	-1.175V	-196V	1.011N	1.755N	1.755N	Budgettaire positie door de raad vastgesteld
C. Hybride-akkoord 2022-2026						
Bestaand beleid						
Mutaties bestaand beleid (inschatting: volgt nog uit Kadernota 2023):						
Financieel technische uitgangspunten		578N	858N	852N	872N	Inflatiecorrectie van 3% en 3,6% loonsomraming gebaseerd o.b.v. meicirculaire loonvoet sector overheid
Loonsomraming 2023		136N	75N	83N	96N	
Belastingparagraaf 2023:						
* OZB woningen eigenaren		-187V	-187V	-187V	-187V	Inflatiecorrectie van 3%
* OZB niet woningen eigenaren en gebruikers		-111V	-111V	-111V	-111V	Inflatiecorrectie van 3%
* Toeristenbelasting: structureel vertalen motie bevrozing tarieven 2022 op niveau 2021		59N	59N	59N	59N	De aangenomen motie van 14-07-2021, waarin de tarieven 2022 voor 1 jaar zijn bevroren op het niveau van 2021, wordt structureel in de mjb doorgevoerd.
* Toeristenbelasting		4N	4N	4N	4N	Inflatiecorrectie van 3%
* Forensenbelasting: structureel vertalen motie bevrozing tarieven 2022 op niveau 2021		167N	167N	167N	167N	De aangenomen motie van 14-07-2021, waarin de tarieven 2022 voor 1 jaar zijn bevroren op het niveau van 2021, wordt structureel in de mjb doorgevoerd.
* Forensenbelasting		-131V	-131V	-131V	-131V	Inflatiecorrectie van 3%
* Reclamebelasting 2023 (per saldo)		0	0	0	0	
* Afvalstoffenheffing 2023 (per saldo)		0	0	0	0	
* Rioolheffing 2023		0	0	0	0	
* Legesverordening 2023		0	0	0	0	
* Begraafrechten 2023 (per saldo)		0	0	0	0	
* Marktgeden 2023		0	0	0	0	
Te bezuinigen bestaand beleid						
Sociaal Domein	805N	1.500N	1.926N	1.926N	1.926N	Verwijderen uit begroting niet gerealiseerde taakstelling
Onderhoudsniveau openbare ruimte	190N	190N	190N	190N	190N	Verwijderen uit begroting niet gerealiseerde taakstelling
Nieuw beleid coalitieakkoord						
* Planontwikkeling Kerkdennen en bedrijventerrein		125N	125N			
* Advisering financiën		75N	75N			
* Toekomstige kapitaallasten onderwijshuisvesting		0	750N	1.000N	1.200N	Raming toekomstige kapitaallasten inzake onderwijshuisvestingsinvesteringen na boekjaar 2026
* Nieuw beleid volgens Kadernota:						

Nieuw beleid : juridisch (wettelijke) verplichtingen:							
Preventie en uitvoering acties ondermijning		15 N	15 N	15 N	15 N		
Organisatie informatiebeveiliging		28 N	56 N	56 N	56 N		
uitwisseling van gegevens		28 N	28 N	28 N	28 N		
Juridische kwaliteitszorg		50 N	50 N	50 N	50 N		
Onderwijshuisvesting aanvullend krediet gymlokaal 's Heerenloo					15 N	15 N	
Onderwijshuisvesting nieuwbouw Klokbeker en Augustinusschool							Met ingang van 2027 kapitaallasten ter grootte van € 635.000,00.
Nieuw beleid: bestuurlijke verplichtingen / afspraken:							
ICT dienstverlening in een digitale samenleving		28 N	28 N	28 N	28 N		
Gebiedregisseur EHZ (t/m 2026)		40 N	40 N	40 N	40 N		
Exploitatiebijdrage Interactie inzake de Dialoog vanaf 2023 (besluit college 07 12 2021)		49 N	49 N	49 N	49 N		
Aanpak laaggeletterdheid		20 N					
D: Raadsbesluiten en collegebesluiten 2022 uit Kadernota 2023							
Sportpark FC Horst: aanleg parkeerterrein en kunstgrasveld			69 N	69 N	69 N		Raadsbesluit 23 februari 2022
Huur trotters verkiezingen		35 N	35 N	35 N	35 N		Collegebesluit d.d. 22 december 2021
Zienswijze uitgangspuntennota GGDNOG 2023:							Raadsbesluit 23 februari 2022
* Incidentele lasten		20 N	13 N	9 N			
* structurele lasten		12 N	12 N	12 N	12 N		
Huurvergoeding Enckerkamp 16 (Drie Kansen) aan Stichting Educare	20 N						Collegebesluit d.d. 8 november 2021 - Meenemen in 4e berap
Bijdrage Maatschappelijke zorg		101 N	101 N	101 N	101 N		Collegebesluit d.d. 15 februari 2022
Nieuwbouw De Dialoog: BTW-problematiek:							Collegebesluit d.d. 3 mei 2022/ Raadsbesluit 6 juli
* structurele lasten			31 N	31 N	31 N		
* dekking uit vrijval kapitaallasten 2023 en 2024 Markt 2.0 i.v.m. verschuiving krediet			-31 V	-31 V	-31 V		
Uitbreiding / renovatie Groevenbeek College:							Collegebesluit d.d. 10 mei 2022 / Raadsbesluit 6 juli
* Kapitaallasten renovatie							Met ingang van 2027 kapitaallasten ter grootte van € 491
* Al beschikbaar in begroting voor renovatie (latere realisatie)			-165 V	-165 V	-165 V		
* Kapitaallasten uitbreiding / nieuwbouw					350 N		
* Tijdelijke huisvesting Augustinusschool		16 N	16 N	16 N	16 N		Collegebesluit d.d. 19 april 2022 / Raadsbesluit 29 juni
MJB 2023-2026 ODNV:							Collegebesluit 10 mei 2022 / Raadsbesluit 15 juni
* structurele lasten		38 N	38 N	38 N	38 N		
* dekking uit stelpost indexering GR-en		-38 V	-38 V	-38 V	-38 V		
MJB 2023-2026 Meerinzicht		302 N	243 N	243 N	276 N		Collegebesluit 12 april 2022 / Raadsbesluit 15 juni
Kadernota 2023-2036 VNOG:							Collegebesluit 1 maart 2022 / Raadsbesluit 15 juni
* structurele lasten	16 N	58 N	58 N	58 N	58 N		
* dekking uit stelpost indexering GR-en	-16 V	-58 V	-58 V	-58 V	-58 V		
Uitkomst na Hybride-akkoord 2022-2026	-160 V	2.953 N	5.401 N	6.208 N	6.815 N		
E: Meicirculaire 2022 Gemeentefonds:							
* Netto budgettair effect meicirculaire	-1.636 V	-4.701 V	-5.976 V	-6.976 V	-2.586 V		
* Sparen voor herverdeling van af 2026					405 N		Zowel in 2026 als in 2027 € 15,00 per inwoner. Dit leidt tot een extra nadeel van € 405.000,00 met ingang van 2027.
* Stelpost extra apart zetten voor loon- en prijsontwikkelingen 2024 en 2025			472 N	945 N	945 N		Stelpost i.v.m. huidige marktontw. o.a. prijsstijgingen
* Stelpost voor 15% onderuitputting rijksuitgaven (2024-2025)		0	434 N	600 N			Stelpost i.v.m. huidige marktontw. o.a. prijsstijgingen
F. Ondersteuning Raad / Griffie:							
* Salariskosten Griffie		30 N	30 N	30 N	30 N		Besluit Werkgeverscie d.d. 28 juni 2022: Uitbreiding formatie met 0,45 fte enerschikking formatieplaatsen
* Inhuur Griffie		10 N	10 N	10 N	10 N		Besluit Werkgeverscie d.d. 28 juni 2022: Ophoging inhuur budget van € 17.000,00 naar € 27.000,00 t.b.v. ad hoc communicatieadvies
* Werkbudget Raad					20 N		Budget afscheid raad en installatie / inwerken nieuwe raad 2026 met € 20.000,00 bijramen op basis van werkelijke kosten 2022

* Werkbudget Raad		10 N	10 N	10 N	10 N	Kosten politieke avonden: gezamenlijke maaltijden weer opstarten na oplevering nieuwe raadszaal en De Dialoog. Op basis van nieuwe offerte De Dialoog is budgetbenodigd van € 20.000,00, waarvan € 16.000,00 voor maaltijden en € 4.000,00 voor koffie en thee. Thans is al begroot € 10.000,00.
* Lokale rekenkamer		1 N	1 N	1 N	1 N	Budget is thans € 26.000,00. Afspraak is € 1,00 per inwoner. Dus budget ophogen met € 1.000,00.
G. Overige budgettaire aanpassingen MJB 2023-2026 regulier vervaardigingsproces						
Sportpark EFC: aanleg kunstgrasveld:						
* structurele kapitaallasten			48 N	48 N	48 N	Collegebesluit d.d. 12 juli 2022: aangehouden / collegebesluit d.d. 26 juli 2022: aangehouden
* dekking uit stelpost sport			-48 V	-48 V	-48 V	Dekking binnen begroting Stelpost Sport (besluit PHO Financiën 15 augustus 2022)
Aangetrokken vaste geldlening en overige leningen		1.315 N	1.087 N	1.033 N	995 N	Collegebesluit d.d. 21 juni 2022 --> Rente verwerking geldlening € 40 mln. (2,591%) In de begroting was rekening gehouden met een rentepercentage van 0,25%
EHZM academie		62 N	36 N	36 N	36 N	Op basis van Netwerkdirectiebesluit d.d. 29 juni 2022
Afschaffen leges urgentieverklaring		3 N	3 N	3 N	3 N	Collegebesluit d.d. 12 juli 2022
Meubilair SWE		3 N	3 N	3 N	3 N	Collegebesluit d.d. 7 juli 2022
Ontwikkeling Patrijzenhof		0	0	0	0	Collegebesluit d.d. 5 juli 2022 Dekking binnen exploitatie Patrijzenhof en stelpost Volumeontwikkelingen
Fietsknooppuntennetwerk		0	0	0	0	Collegebesluit d.d. 29 juni 2022 Dekking binnen het budget voor Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie
AV middelen		12 N	12 N	-24 V	-24 V	Betreft raadszaal. Beschikbare krediet in 2024 wordt deels naar 2022 verschoven en deels naar 2027
Bijdrage de Flegel		0	0	0	0	Collegebesluit d.d. 12 juli 2022 Dekking uit stelpost Prijsmutaties en stelpost Volumeontwikkelingen
Formatie-uitbreiding vergunningaanvragen APV / bijzondere wetten		0	0	0	0	Collegebesluit d.d. 18 augustus 2022 Betreft evenementen, Drank- en Horecawet, Marktverordening en overige bijzondere wetten
Sportveld Dindoa			10 N			Collegebesluit d.d. 9 augustus 2022 Naar voren halen krediet € 98 van 2024 naar 2023
Vijvers De Maat		0	0	0	0	Collegebesluit d.d. 26 juli 2022 Dekking uit stelpost volume/prijs ontwikkeling
Huurcompensatiebeleid Cultuur		78 N	78 N	78 N	78 N	Collegebesluit d.d. 29 maart 2022 / komt nog nieuw CV / betreft incidentele huurders
ODNV concept begrotingswijziging formatie		141 N	141 N	141 N	141 N	Collegebesluit d.d. 16 augustus 2022
Prognose zorgkosten sociaal Domein		632 N	486 N	282 N	168 N	Programmageden Jeugdwet, Participatiewet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning Overige budget aanpassing Programma Samenleven: Basismobiliteit, Eigen bijdrage Hulp bij het Huishouden en Wet Sociale Werkvoorziening. Het nadeel in 2027 loopt terug naar € 60.
Indexering / vaststelling subsidieplafonds		-11 V	-11 V	-11 V	-11 V	Indexatie subsidies 3% is gedekt vanuit de stelpost Indexaties subsidies
Opname stelpost Marktontwikkelingen investeringen		0	200 N	300 N	400 N	Stelpost i.v.m. huidige marktontw. o.a. prijsstijgingen. Met ingang van 2027 een extra nadeel van € 100.
Fiets, wandelpaden en openb. Ruimte, naamgeving		8 N	8 N	8 N	8 N	Collegebesluit d.d. 31 mei 2022
Afstemming MJB Ermelo met MJB MIZ		174 N	174 N	174 N	174 N	Correctie verwerking MJB 2023-2026 MIZ inzake trainees
Overige budgettaire aanpassingen		28 N	-88 V	-43 V	57 N	Diverse kleine aanpassingen
Verschil kapitaallasten		-3 V	318 N	-38 V	-116 V	Actualisatie kapitaallasten
Doorbelasting kosten aan de Grondexploitatie		4 N	4 N	4 N	4 N	
Budgettaire uitkomst Septembercirculaire 2021 / Meircirculaire 2021					-408 V	
Afstemming kostendekkende producten riolering / afvalstoffen		144 N	184 N	154 N	166 N	
Sub-totaal Financieel perspectief Meerjarenbegroting 2023-2026 Ermelo	-1.796 V	893 N	3.027 N	2.928 N	7.324 N	Dus totaal te bezuinigen
H: In de MJB opgenomen taakstelling / bezuinigen						In de MJB 2023-2026 opgenomen taakstellingen: nog te realiseren

* Reëel begroten / nieuwe bezuinigingsdoelstellingen			-500V	-2.000V	-3.500V	-5.000V	Komt uit het Hybride-akkoord 2022-2026
* Realisering taakstelling Sociaal Domein	-805V		-1.500V	-1.926V	-1.926V	-1.926V	Komt uit de bestaande meerjarenbegroting
* Incidentele posten bestaand beleid			-250V	-275V			Komt uit het Hybride-akkoord 2022-2026
* Versobering subsidiebeleid, niet zijnde Sociaal Domein (toegroeieregeling)			-50V	-100V	-100V	-100V	Komt uit het Hybride-akkoord 2022-2026
* Realiseren taakstelling openbare ruimte (grijs / groen)	-190V		-190V	-190V	-190V	-190V	Komt uit de bestaande meerjarenbegroting
* Besparing: van vier naar drie wethouders (o,8 fte)			-83V	-83V	-83V	-83V	Komt uit het Hybride-akkoord 2022-2026
* Stoppen Maatschappelijk Raadsprogramma Ermelo			-50V	-50V	-50V	-50V	Komt uit het Hybride-akkoord 2022-2026
Financieel perspectief na Meerjarenbegroting 2023-2026 Ermelo	-2.791V		-1.730V	-1.597V	-2.921V	-25V	

Budgetrecht raad

Autorisatie kredieten en budgetten

De raad heeft het budgetrecht. Dit betekent dat de raad alle budgetten, alle individuele investeringskredieten en de reserves en voorzieningen autoriseert (= beschikbaar stelt).

In principe autoriseert de raad de budgetten op programmaniveau, maar het is mogelijk om dit op een lager niveau te doen. Dit is bijvoorbeeld in Ermelo gebeurd voor de Grondexploitatie.

De raad heeft de mogelijkheid om budgetten, kredieten, ed. wel te alloceren (toe te wijzen), maar nog niet vrij te geven (te autoriseren). Dit betekent dat de budgetten, kredieten, ed. wel worden opgenomen in de begroting, maar dat het college van B&W door middel van een afzonderlijk raadsvoorstel de raad moet vragen om de desbetreffende budgetten, kredieten, ed. vrij te geven. Totdat de raad een budget of krediet vrijgeeft kan het college van B&W feitelijk de uitvoering niet ter hand nemen.

In de begrotingsstukken wordt jaarlijks aangegeven om welke budgetten, kredieten en reserves/voorzieningen het gaat.

In dit hoofdstuk van de Meerjarenbegroting 2023-2026 laten wij zien welke budgetten, kredieten, ed. thans nog niet door de raad zijn vrijgegeven.

Overzicht van nog niet vrij gegeven kredieten en budgetten

- = voordeel

Omschrijving (bedragen x 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026					Toelichting	Status vrijgeven door de raad
	2022	2023	2024	2025	2026			
<u>Programma Samen Werken voor Ermelo:</u>								
N.v.t.								
<u>Programma Samen Leven in Ermelo:</u>								
Sportpark EFC: aanleg kunstgrasveld		0	48 N	48 N	48 N	Krediet € 545 in 2023. Dekking komt uit stelpost sport.	Nog niet vrijgegeven	
Sportcentrum de Zanderij		0	83 N	83 N	83 N	€ 100 voor de ontsluiting en toerit in 2023. € 1.215 voor het parkeerterrein in 2023. Komt uit kadernota 2018.	Nog niet vrijgegeven	
<u>Programma Samen Wonen in Ermelo:</u>								
N.v.t.								
<u>Programma Samen Ondernemen in Ermelo:</u>								
Markt 2.0		0	0	62 N	62 N	Krediet is nog 3,3 miljoen. Conform raadsbesluit december 2021.	Nog niet vrijgegeven	

Overzicht van baten en lasten

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Rekening 2021	Begroting 2022 (na wijzigingen)	Meerjarenbegroting 2023-2026			
Programma's				2023	2024	2025	2026
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	5.771	6.832	6.610	6.470	6.478	6.538
	baten	-1.105	-763	-645	-629	-629	-629
	saldo	4.666	6.069	5.965	5.841	5.849	5.909
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	48.277	49.382	43.556	44.328	43.774	44.007
	baten	-10.002	-8.855	-7.159	-7.291	-7.460	-7.544
	saldo	38.275	40.527	36.397	37.037	36.314	36.463
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	19.449	22.628	18.964	18.660	18.772	18.832
	baten	-12.136	-12.318	-9.344	-9.162	-9.304	-9.304
	saldo	7.313	10.310	9.620	9.498	9.468	9.528
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	827	961	1.022	1.003	877	875
	baten	-136	-143	-144	-141	-141	-141
	saldo	691	818	878	862	736	734

Subtotaal programma's	lasten	74.324	79.803	70.152	70.461	69.901	70.252
	baten	-23.379	-22.079	-17.292	-17.223	-17.534	-17.618
	saldo	50.945	57.724	52.860	53.238	52.367	52.634
Algemene Dekkingsmiddelen:							
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	lasten	338	361	367	367	367	367
	baten	-12.473	-12.984	-12.393	-12.393	-12.393	-12.393
	saldo	-12.135	-12.623	-12.026	-12.026	-12.026	-12.026
- Algemene uitkering	lasten	0	2.406	0	0	0	0
	baten	-52.845	-54.569	-53.443	-55.473	-57.390	-54.463
	saldo	-52.845	-52.163	-53.443	-55.473	-57.390	-54.463
- Dividend	lasten	5	1	1	1	1	1
	baten	-384	-493	-490	-490	-490	-490
	saldo	-379	-492	-489	-489	-489	-489
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	150	163	1.176	1.032	966	928
	baten	-450	-562	-703	-753	-619	-600
	saldo	-300	-399	473	279	347	328
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	37	2.141	2.001	3.154	5.617	2.202
	baten	-998	-1.019	-1.019	-1.019	-1.019	-1.019
	saldo	-961	1.122	982	2.135	4.598	1.183
Overhead	lasten	12.728	13.498	13.610	13.226	13.038	13.067
	baten	-249	-303	-227	-209	-209	-209
	saldo	12.479	13.195	13.383	13.017	12.829	12.858
Vennootschapsbelasting	lasten	6	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	6	0	0	0	0	0
Onvoorzien	lasten	0	27	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	27	27	27	27	27
Totaal saldo van baten en lasten	lasten	87.588	98.400	87.334	88.268	89.917	86.844
	baten	-90.778	-92.009	-85.567	-87.560	-89.654	-86.792
	saldo	-3.190	6.391	1.767	708	263	52
Mutaties reserves:							
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	5.522	4.085	731	82	20	-8
	baten	-7.484	-10.077	-1.411	-302	-61	-33
	saldo	-1.962	-5.992	-680	-220	-41	-41
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	0	172	0	750	1.000	1.200
	baten	-7	-250	-163	-613	-597	-586
	saldo	-7	-78	-163	137	403	614
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	1.360	1.178	158	158	158	158
	baten	-3.697	-1.499	-1.082	-783	-783	-783
	saldo	-2.337	-321	-924	-625	-625	-1.000
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	0	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	lasten	6.882	5.435	889	990	1.178	1.350
	baten	-11.188	-11.826	-2.656	-1.698	-1.441	-1.402
	saldo	-4.306	-6.391	-1.767	-708	-263	-52
Resultaat	Saldo	-7.496	0	0	0	0	0
		V					

Incidentele lasten en baten (bedragen x € 1.000,00)		2023	2024	2025	2026
Incidentele lasten en baten	lasten	2.214	1.211	588	524
	baten	-1.608	-721	-421	-421
	saldo	606	490	167	103
Stelpost Incidenteel onvoorzien	lasten	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0
	saldo	27	27	27	27
Totaal Incidentele lasten en baten	saldo	633	517	194	130
Structurele lasten en baten	lasten	85.982	88.020	90.480	87.643
	baten	-86.615	-88.537	-90.674	-87.773
Totaal Structurele lasten en baten	saldo	-633	-517	-194	-130
Meerjarenbegroting 2023 - 2026 totaal	lasten	88.223	89.258	91.095	88.194
	baten	-88.223	-89.258	-91.095	-88.194
Totaal Meerjarenbegroting 2023 - 2026	saldo	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven waaruit de structurele begrotingssaldo wordt afgeleid.

Dit saldo geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Volgens de gemeentewet ziet de gemeenteraad erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. Met het begrip 'structureel evenwicht' wordt bedoeld dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De term 'reëel' heeft betrekking op de mate van realiteit van de meerjarenramingen.

Door de provincies is in september 2021 een nieuwe handreiking beschikbaar gesteld voor het maken van een onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Het gaat hier **niet** om nieuwe regelgeving maar om een verduidelijking van de bestaande regelgeving. Op basis van deze handreiking en het nog stringenter toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel is ten opzichte van eerdere jaren een groter deel van de lasten als structureel aangemerkt.

Conclusie:

Dit betekent dat in alle begrotingsjaren de structurele lasten volledig worden gedekt door structurele baten, dit is inclusief de taakstellingen.

Financieel kengetal: Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reëel evenwicht van de begroting wordt thans al onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Hoe positiever (hoger) het percentage, hoe groter de structurele exploitatieruimte is.

Kengetal	2023	2024	2025	2026
Structurele exploitatieruimte	2,40%	2,30%	1,70%	1,60%

De incidentele lasten en baten zijn opgenomen als totalen, voor gedetailleerde informatie zijn onderstaande overzichten beschikbaar:

[- Detailoverzicht incidentele baten en lasten](#)

[- Handreiking Provincie](#)

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Programma Samen Werken voor Ermelo (bedragen x € 1.000,00)	2023	2024	2025	2026
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	-47.027	-48.072	-48.046	-48.046
Uitkomst Meerjarenbegroting 2023-2026	-46.895	-47.397	-46.518	-46.725
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	132	675	1.528	1.321

Verklaring saldo (vanaf € 10.000):	2023	2024	2025	2026	Toelichting / Herkomst
Aandeel kostenplaatsen	141	36	40	40	MJB 2023-2026
Algemene uitkering	-5.947	-7.709	-8.752	-5.825	MJB 2023-2026
Belastingen	-201	-201	-201	-201	MJB 2023-2026, inflatiecorrectie 3%
Stelposten	3.738	5.608	7.610	4.195	MJB 2023-2026 waaronder de diverse taakstellingen
Hogere rentekosten	1.329	1.111	1.055	1.036	MJB 2023-2026
Reserves en voorzieningen	110	829	1.017	1.267	MJB 2023-2026
Overhead	940	779	736	765	MJB 2023-2026
Overige posten	22	222	23	44	MJB 2023-2026
Totaal verklaring saldo	132	675	1.528	1.321	

Programma Samen Leven in Ermelo (bedragen x € 1.000,00)	2023	2024	2025	2026
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	37.297	38.291	38.327	38.327
Uitkomst Meerjarenbegroting 2023-2026	36.397	37.037	36.314	36.463
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	-900	-1.254	-2.013	-1.864

Verklaring saldo (vanaf € 10.000):	2023	2024	2025	2026	Toelichting / Herkomst
Aandeel kostenplaatsen	131	95	95	97	MJB 2023-2026
Kapitaallasten	76	331	-9	303	MJB 2023-2026
<i>Onderwijs:</i>					
Huisvesting speciaal onderwijs	339	99			3e berap 2022
Leerlingen-, gym/zwem- en jeugdvervoer	266	266	266	266	MJB 2023-2026
Onderwijsachterstandenbeleid	35	35	35	35	MJB 2023-2026
<i>Cultuur:</i>					
Cultuurbeleid	97	97	97	97	MJB 2023-2026
Kunstbeleid	32	32	32	32	MJB 2023-2026
Bibliotheek	23	23	23	23	MJB 2023-2026
Oudheidskamer	-15	-15	-15	-15	MJB 2023-2026
Sociaal cultureel werk	-35	-35	-35	-35	MJB 2023-2026
<i>Sport:</i>					
Interactie - Sport	42	42	42	42	MJB 2023-2026
Interactie - Sport		-46	-46	-46	MJB 2023-2026
Stelpost Sport		-48	-48	-48	MJB 2023-2026
Huuropbrengsten Sportaccommodaties	-12	-9	-9	-9	MJB 2023-2026
Interactie - Dialoog	22	22	22	22	MJB 2023-2026
<i>Samenleving:</i>					
Jeugdbeleid	16	16	16	16	MJB 2023-2026
Peuterspeelzalen	-98	-98	-98	-98	MJB 2023-2026
Kinderopvang	20				Kadernota
Stichting Welzijn & Ondersteuning	14	14	14	14	MJB 2023-2026
Jeugdgezondheidszorg	46	39	35	26	MJB 2023-2026 / Kadernota
Algemeen maatschappelijk werk	120	120	120	120	MJB 2023-2026 / Kadernota
<i>WMO:</i>					
Woonvoorzieningen	30	30	30	30	MJB 2023-2026
Vervoersvoorzieningen	-68	-68	-68	-68	MJB 2023-2026
Hulp bij huishouden	365	365	365	365	MJB 2023-2026
Eigen bijdrage	95	95	95	95	MJB 2023-2026
MIZ domein sociaal	46	32	28	28	MJB 2023-2026
<i>Inkomensondersteuning & participatie</i>					
Regeling Opvang Asielzoekers	90	90	90	90	MJB 2023-2026
Beleid inkomensondersteuning	141	98	88	88	MJB 2023-2026
Uitkeringen levensonderhoud	182	68	-101	-185	MJB 2023-2026

Vaste activa									
<i>Materiele en financiële vaste activa</i>	71.075	20.647	91.722	20.699	112.421	9.707	122.128	10.633	132.762
<i>Beleggingen langer dan een jaar</i>	4.003		4.003		4.003	-4.000	3	0	3
Totaal vaste activa	75.078	20.647	95.725	20.699	116.424	5.707	122.131	10.633	132.765
Vlottende activa									
<i>Grondexploitatie</i>	345	-617	-272	272					
<i>Beleggingen korter dan een jaar</i>	31.505	-22.974	8.531		8.531		8.531		8.531
<i>Liquide middelen</i>	404	40.204	40.608	-26.681	13.927	-11.577	2.349	-9.988	-7.639
<i>Voorraden, Overige vorderingen en Overlopende activa</i>	3.680		3.680		3.680		3.680		3.680
Totaal vlottende activa	35.934	16.613	52.547	-26.409	26.138	-11.577	14.560	-9.988	4.572
Totaal generaal	111.012	37.260	148.272	-5.710	142.562	-5.870	136.692	645	137.337
PASSIVA									
Vaste passiva									
Eigen vermogen									
<i>Vrije reserves</i>	4.476	2.388	6.864	2.718	9.582	-1.206	8.376	-163	8.213
<i>Beklemde reserves</i>	34.886	-1.241	33.645	-1.694	31.951	-563	31.388	-233	31.155
<i>Reserves Grondexploitatie</i>									
<i>Rekeningsaldo 2020</i>	7.496	-4.705	2.791	-1.061	1.730	-133	1.597	1.324	2.921
Totaal Eigen vermogen	46.858	-3.559	43.299	-37	43.262	-1.902	41.360	928	42.288
Vreemd vermogen									
<i>Voorzieningen</i>	14.610	1.313	15.923	415	16.338	415	16.753	250	17.003
<i>Leningen langer dan een jaar</i>	33.614	36.487	70.101	-5.550	64.551	-5.050	59.501	-4.500	55.001
Totaal Vreemd vermogen	48.224	37.800	86.024	-5.135	80.889	-4.635	76.254	-4.250	72.004
Totaal vaste passiva	95.082	34.241	129.323	-5.172	124.151	-6.537	117.614	-3.322	114.292
Vlottende passiva									
<i>Leningen korter dan een jaar</i>	2.620		2.620		2.620		2.620		2.620
<i>Overige schulden en Overlopende passiva</i>	13.310	3.019	16.329	-538	15.790	667	16.458	3.967	20.425
Totaal vlottende passiva	15.930	3.019	18.949	-538	18.410	667	19.078	3.967	23.045
Totaal generaal	111.012	37.260	148.272	-5.710	142.562	-5.870	136.692	645	137.337

EMU-begroting

Toelichting

In de Europese Unie presenteren de lidstaten hun begrotingen en rekeningen allemaal met eenzelfde definitie van het begrotingsaldo, het EMU-saldo. Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de overheid op transactiebasis (kasstromen). Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, is een aantal jaren geleden in het zogenaamde Stabiiliteits- en Groeipact afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% BBP mag bedragen.

Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector, zijn naast het Rijk en de sociale fondsen sinds 2006 ook gemeenten verplicht te rapporteren op het EMU-saldo. Tot op heden had het EMU-saldo bij de begroting betrekking op het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. In het nieuwe BBV is dit met ingang van de Begroting 2017 aangepast. Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in de Programmabegroting. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, de financieringsbehoefte en de financiële positie van de gemeente. Tevens wordt de geprognosticeerde balans gebruikt voor de berekening van de financiële kengetallen (zie de [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)).

Het EMU-saldo wordt volgens een voorgeschreven schema berekend. Uit de berekening van het EMU saldo voor de jaren 2022-2026 volgt het volgende beeld:

Bedragen (x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025	2026
EMU Saldo	-15.942	-18.742	-10.475	-10.281	-6.369

Een minteken betekent een EMU-tekort, een plusteken betekent een EMU-overschot

Dit betekent dat op **kasbasis** de gemeente Ermelo over de jaren 2022 tot en met 2026 een EMU saldo tekort heeft. Deze tekorten worden met name veroorzaakt door de diverse grote investeringen die gepland staan. Wij accepteren dit EMU-tekort over deze periode.

EMU-referentiewaarde gemeente Ermelo

In de regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU-saldo is het collectieve aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo voor de jaren 2019 tot en met 2022 bepaald alsmede de uitsplitsing daarvan per bestuurslaag. Om provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het ministerie van BZK in lijn met de Wet Hof individuele EMU-referentiewaarden.

De individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft. Het aandeel in openbare lichamen is het deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen dat aan de betreffende deelnemende individuele decentrale overheid wordt toegerekend. Een deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen maakt dus onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemende decentrale overheden.

In de Septembercirculaire 2021 is de individuele referentiewaarde voor Ermelo gepubliceerd, het Rijk gaat voor Ermelo uit van een EMU overschot van € 3.063.000,00. Gelet op alle grote investeringswerken kan de gemeente niet voldoen aan deze referentiewaarde, dit heeft overigens geen consequenties. De verwachting is wel dat de gemeente op langere termijn hier wel aan gaat voldoen, omdat dan deze grote investeringswerken achter de rug zijn.

Taakstellingen in de begroting

Overzicht taakstellingen

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de thans nog te realiseren taakstellingen.

Meerjarenbegroting 2023-2026.

In deze Meerjarenbegroting 2023-2026 zijn de volgende taakstellingen opgenomen.

Tabel 1 Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026
Reëel begroten / nieuwe bezuinigingsdoelstellingen		500	2.000	3.500	5.000
Realisering taakstelling Sociaal Domein	805	1.500	1.926	1.926	1.926
Incidentele posten bestaand beleid		250	275		
Versobering subsidiebeleid, niet zijnde Sociaal Domein (toegroeiregeling)		50	100	100	100
Realiseren taakstelling openbare ruimte (grijs / groen)	190	190	190	190	190
Besparing: van vier naar drie wethouders (0,8 fte)		83	83	83	83
Stoppen Maatschappelijk Raadsprogramma Ermelo		50	50	50	50
Totaal bezuinigingsmaatregelen	995	2.623	4.624	5.849	7.349

Toelichting op tabel 1 nog te realiseren bezuinigingen en taakstellingen:

De taakstelling Sociaal Domein evenals openbare ruimte komen voort uit de bestaande meerjarenbegroting. De overige taakstellingen zijn afkomstig vanuit het Hybride-akkoord gemeente Ermelo 2022-2026.

Reserves en Voorzieningen

Algemene informatie

In dit hoofdstuk vindt u informatie met betrekking tot de reservepositie van Ermelo.

De reservepositie van Ermelo bestaat uit het totaal van alle reserves en voorzieningen. De reservepositie is opgebouwd uit algemene reserves, (beklemde) bestemmingsreserves en voorzieningen. Reserves vallen onder het eigen vermogen van een gemeente. Voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen.

Ermelo kent sinds jaar en dag een ruime reservepositie. Nog versterkt door de NUON-gelden (2009-2015). Wel zijn er in de afgelopen jaren tal van besluiten door de raad genomen om de reserves in te zetten als dekkingsmiddel (al dan niet in het kader van de ombuigings- en bezuinigingstrajecten en/of ter realisatie van nieuwe voorzieningen). Zo is in de Kadernota 2018 opgenomen het Strategisch Financieel Beleid, waarin de reservepositie is herijkt. Gevolg van dit alles is dat een behoorlijk deel van de huidige reservepositie thans vastligt en dat de reservepositie dus de komende jaren langzaam maar zeker gaat afnemen. Wel staan daar dan (nieuwe) voorzieningen in Ermelo tegenover.

Beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen vallen onder het budgetrecht van de raad. Dit betekent dat instellen, wijzigen, afnemen, opheffen, toevoegen en beschikken altijd door de raad geautoriseerd moet worden. Dit kan gebeuren bij de jaarlijkse programmabegroting en/of de tussentijdse begrotingswijzigingen (bestuursrapportages) en/of de jaarlijkse jaarstukken.

Het beleid in Ermelo is vastgelegd in de Financiële Verordening gemeente Ermelo (door de raad vastgesteld op 27 november 2019). In artikel 12 staat: "Het college biedt aan de raad tenminste eens in de vier jaar een (bijgestelde) nota "reserves en Voorzieningen" aan. De nota bepaalt daarnaast het doel, de vorming en de besteding van reserves en voorzieningen, een en ander in relatie tot het weerstandsvermogen. De raad stelt deze nota vast. Bij de kadernota wordt jaarlijks de actualiteit van de nota getoetst."

De Nota Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is oorspronkelijk op 28 februari 2013 door de raad vastgesteld. Daarbij is destijds een herstructurering van de reserves en voorzieningen gerealiseerd en is het beleid van Ermelo inzake de reserves en voorzieningen opnieuw vastgelegd.

In 2016 is de BBV herzien. Daarmee is ook wettelijk geregeld dat gemeenten niet langer investeringen ineens mogen afschrijven. In Ermelo was het afschrijven ineens van investeringen gebruikelijk. De afschrijving ineens werd dan gedekt uit de diverse reserves. Door de nieuwe wetgeving moeten alle investeringen weer gewoon afgeschreven worden. Deze jaarlijkse afschrijving wordt vervolgens gedekt uit de reserves. Hiervoor zijn nieuwe bekleemde bestemmingsreserves in het leven geroepen. In de 5e Bestuursrapportage 2016 is de raad hiermee akkoord gegaan. Dit heeft geleid tot verschuivingen binnen de totale reservepositie.

Bij het opstellen van zowel de Kadernota 2018 (inclusief het Strategisch Financieel Beleid) als de Kadernota 2019 is de reservepositie herijkt en zijn diverse voorstellen geformuleerd over de reserves en voorzieningen. De gevolgen hiervan en van de BBV-wijziging zijn verwerkt in de Financiële Verordening Ermelo en moeten nog verwerkt worden in de Nota Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo.

Op basis van de (herziene) BBV moet er in de meerjarenbegroting informatie opgenomen worden over de reserves en voorzieningen van de gemeente.

In deze Meerjarenbegroting 2023-2026 zijn opgenomen een algemene toelichting met betrekking tot de meest actuele reservepositie van Ermelo, een overzicht van alle reserves en voorzieningen over de jaren 2023 tot en met 2026 en overzichten met betrekking tot de structurele beschikkingen over en toevoegingen aan de reserves.

Reservepositie

Reservepositie in cijfers

Onderaan dit hoofdstuk zijn tabellen opgenomen die de reservepositie op basis van de meest actuele gegevens weergeven.

Onder de reservepositie van Ermelo wordt verstaan het totaal van alle reserves (eigen vermogen) en voorzieningen (vreemd vermogen).

Conclusie

De reservepositie van Ermelo blijft op zich goed. Een groot deel van de reservepositie ligt echter vast in de vorm van bekleemde bestemmingsreserves en voorzieningen.

Meest belangrijk is echter de omvang van de nog vrij te besteden reserves en voorzieningen. Uit de tabellen blijkt dat er nog een incidenteel bedrag ter grootte van € 5,9 mln. vrij te besteden is door de raad.

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Algemene reserve (vrij besteedbaar)

De Algemene reserve (vrij besteedbaar) is een algemeen dekkingsmiddel en kan door de raad vrij ingezet worden.

Deze reserve dient tevens voor de opvang van calamiteiten, (schade)vergoedingen en eventuele nadelige rekeningssaldi. Daarnaast is het een buffer voor de eerste opvang van onvoorziene zaken. Toch is het verstandig dat er altijd een bedrag in de Algemene reserve (vrij besteedbaar) beschikbaar is. In de Kadernota 2018 is bepaald dat voor deze reserve een ondergrens geldt ter grootte van € 5 mln.

Op basis van de aangenomen motie onderzoeken spoorwegovergangen (raad 14 juli 2021) is er binnen de Algemene reserve € 210.000,00 geormerkt voor onderzoek spoorwegovergangen.

Algemene risicoreserve (voorheen: Algemene reserve (weerstandscapaciteit))

De Algemene risicoreserve is een algemeen dekkingsmiddel. Deze reserve is echter niet vrij besteedbaar en heeft als doel om de eerste financiële gevolgen op te kunnen vangen indien risico's zich daadwerkelijk voordoen. Basis hiervoor is de risico-inventarisatie in de programmabegroting en de jaarstukken. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening bekeken of de omvang van deze reserve nog voldoet om de risico's op te kunnen vangen. Eventuele stortingen en/of onttrekkingen worden dan in de eerstvolgende bestuursrapportage meegenomen. In de Kadernota 2018 is bepaald dat de berekening van de omvang van deze reserve mede wordt bepaald door het ratio te bepalen op 1 (was 2).

Bekleemde bestemmingsreserves

Ermelo kent een achttal bekleemde bestemmingsreserves, te weten:

- Reserve Duurzaamheid
- Reserve Nieuwbouw sportcentrum Calluna
- Reserve HvG (gemeentehuis)
- Reserve GVVP
- Reserve Overig Verkeer & Vervoer

- Reserve Centrumontwikkeling
- Reserve Bouwen
- Reserve Sport

De laatste zeven reserves zijn zogenoemde dekkingsreserves. Zij dienen als dekking van de afschrijvingen van de bepaalde investering. In de begrotingsbrieven van de provincie Gelderland is verzocht inzicht in de omvang van deze dekkingsreserves te geven. De toename van het aantal bekleemde bestemmingsreserves is een gevolg van de BBV-vernieuwing 2017.

Ermelo kent momenteel de volgende bekleemde bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten:

Dekkingsreserve (bedragen x € 1.000,00)	Omvang reserve	Investering	Afschrijvings termijn	Totaal afschrijvingen	Toelichting
Reserve Nieuwbouw sportcomplex Calluna	16.917	16.917	diverse termijnen	16.917	diverse termijnen van € 504.000,00 m.i.v. 2024
Reserve Huis van Gemeente	1.500	1.500	20 jaar	1.500	20 termijnen van € 75.000,00 m.i.v. 2022
Reserve GVVP	4.172	4.172	20 jaar	4.172	20 termijnen van € 214.000,00 m.i.v. 2017 t/m 2021
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	6.440	6.440	8 jaar	51	8 termijnen van € 6.400,00 m.i.v. 2018
			20 jaar	6.389	20 termijnen van € 243.000,00 m.i.v. 2017 t/m 2022
Reserve Centrumontwikkeling	4.189	4.189	20 jaar	4.189	20 termijnen van € 199.000,00 m.i.v. 2017 t/m 2020
Reserve Bouwen	240	240	20 jaar	240	20 termijnen van € 10.500,00 m.i.v. 2020
Reserve Sport	113	113	15 jaar	95	15 termijnen van € 6.300,00 m.i.v. 2019
			20 jaar	18	20 termijnen van € 900,00 m.i.v. 2017

Bekleemde bestemmingsreserve Duurzaamheid

Deze reserve dient voor het uitvoeren van het Programma Duurzaamheid 2016-2020 en draagt daarbij bij aan de realisatie van de doelstelling om in 2030 energieneutraal en in 2035 klimaatneutraal te zijn. Daarnaast wordt met ingang van 2021 € 125.000,00 structureel in deze reserve gestort voor een nieuw Programma Duurzaamheid 2021 en verder.

Bestemmingsreserve Vervangingsfonds I&A

Deze reserve dient voor het egaliseren van kapitaallasten van I&A-investeringen (voorzover niet ingebracht in Meerinzicht), het brengen van flexibiliteit in het jaarlijks investeringsniveau en het voorkomen van jaarlijks sterk wisselende kapitaallasten. Jaarlijks wordt een bedrag gestort, gebaseerd op de gemiddelde geprognosticeerde kapitaallasten van alle investeringen Ermelo op I&A-gebied over de komende 10 jaar. Daarbij wordt rekening gehouden met de stand van de reserve per 1 januari van het betreffende jaar. Daarnaast wordt deze reserve ingezet voor algemene automatiseringsontwikkelingen en de Dienstverleningstafel. In het Heroverwegingstraject 2020 raad 9 december 2020 is besloten om deze reserve eind 2024 op te heffen.

Bestemmingsreserve Grondexploitatie

De reserve Grondexploitatie biedt de ruimte om (strategische) aankopen te kunnen doen. In de Kadernota 2018 is bepaald dat voor deze reserve een bovengrens wordt gehanteerd ter grootte van € 1 mln. Bij de Programmabegroting 2019-2021 is door middel van een motie aangegeven dat voor de bestemmingsreserve Grondexploitatie het plafond is verhoogd naar € 2 mln en dat deze reserve kan worden ingezet bij actieve grondpolitiek voor aankopen gronden voor sociale woningbouw. Dit is bekrachtigd bij de 1e Bestuursrapportage 2019. Het meerdere wordt afgeroomd naar de Algemene reserve (vrij besteedbaar).

Bestemmingsreserve Egalisatie meerjarenbegroting

Deze reserve dient om overschotten en tekorten uit de onderscheiden jaarschijven van de begroting te reserveren of te onttrekken. Met andere woorden: deze reserve draagt bij dat de begroting in meerjarenperspectief sluitend is. Ook wordt deze reserve gebruikt om bedragen tussen de diverse begrotingsjaren te verschuiven. Dit gebeurt dan in een bestuursrapportage of bij de begroting. In het laatste jaar van elke meerjarenbegroting moet het saldo dan ook nihil zijn, tenzij er overschotten zijn gestort waaraan nog geen bestemming is gegeven.

Bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting

Deze reserve is ingesteld voor toekomstige kapitaallasten van onderwijshuisvesting.

Vanuit het Hybride-akkoord 2022-2026:

We gaan kapitaal aantrekken voor nieuwbouw en renovatie van scholen. Dit doen we omdat de afgelopen jaren hiervoor niet gespaard is. De kapitaallasten lopen op naar €1,2 miljoen per jaar.

Voorzieningen

Naast algemene reserves en (bekleemde) bestemmingsreserves heeft Ermelo 20 voorzieningen. Dit betreft voornamelijk voorzieningen in het kader van de meerjarenonderhoudsplannen gebouwen, ed. Met ingang van 2022 (2e bestuursrapportage) is besloten om de voorzieningen van de meerjarenonderhoudsplannen gebouwen samen te voegen tot één voorziening gemeentelijke gebouwen. Het betreft de voorzieningen onderhoud Gemeentehuis, onderhoud

Gemeentewerf, onderhoud Brandweergarage, onderhoud dienstgebouwen begraafplaats, onderhoud private accommodaties, onderhoud Pakhuis, onderhoud Pinel/Plaza. In 2022 zijn drie nieuwe voorzieningen aangemaakt voor de Patrijzenhof, de sanitaire units Patrijzenhof en het hertenkamp. Daarnaast zijn dit voorzieningen voor dubieuze debiteuren, pensioenverplichtingen (voormalige) wethouders, afvalstoffen, begraafplaats, boscompensatie en groot onderhoud wegen en verlichting.

Voorzieningen maken onderdeel uit van het vreemd vermogen. Het zijn feitelijk claims van derden. De bestemming kan ook niet zomaar gewijzigd worden. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker, maar redelijkerwijs te schatten is.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.
- Van derden (niet zijnde een andere overheid) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Onderstaand wordt de stand van de reserves en voorzieningen weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2023 (1-1-2023)	Begroting 2026 (31-12-2026) incl. correctie	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserves	4.475	6.864	6.585	4.498
Beklemd bestemmingsreserves	30.491	30.719	26.416	
Overige bestemmingsreserves	4.395	2.926	4.717	1.363
Totaal reserves	39.361	40.509	37.718	5.861
Voorzieningen MOP gebouwen	505	588	656	
Overige voorzieningen	15.084	16.270	17.677	
Totaal voorzieningen	15.589	16.858	18.333	
Totaal reservepositie Ermelo	54.950	57.367	56.051	5.861

Onderstaand wordt de stand van de algemene reserves weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2023 (1-1-2023)	Begroting 2026 (31-12-2026)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	1.655	4.560	4.708	4.498
Algemene risicoreserve	2.820	2.304	1.878	
Totaal algemene reserves	4.475	6.864	6.586	4.498

Onderstaand wordt de stand van de beklemd bestemmingsreserves gegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2023 (1-1-2023)	Begroting 2026 (31-12-2026)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Reserve Duurzaamheid	480	436	652	
Reserve Nieuwbouw sportcomplex Calluna	16.917	16.917	15.405	
Reserve HvG (gemeentehuis)	1.500	1.425	1.125	
Reserve GVVP	3.945	3.731	2.874	
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	3.770	4.497	3.522	
Reserve Centrumontwikkeling	3.579	3.380	2.584	
Reserve Bouwen	210	250	198	
Reserve Sport	90	83	55	
Totaal beklemd bestemmingsreserves	30.491	30.719	26.415	

Onderstaand wordt de stand van de overige bestemmingsreserves weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2023 (1-1-2023)	Begroting 2026 (31-12-2026)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Reserve Vervangingsfonds I&A	447	141	0	
Reserve Grondexploitatie	2.290	1.698	1.363	1.363
Reserve Egalisatie Meerjarenbegroting	1.074	595	31	
Reserve Leefstijdbewust personeelsbeleid	57	0	0	
Reserve MOP gebouwen	527	492	373	
Reserve Onderwijshuisvesting	0	0	2.950	
Totaal overige bestemmingsreserves	4.395	2.926	4.717	1.363

Onderstaand wordt de stand van de voorzieningen MOP gebouwen weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2023 (1-1-2023)	Begroting 2026 (31-12-2026)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Voorziening MOP onderhoud gemeentehuis	0	0	0	
Voorziening MOP onderhoud gemeentewerf	74	0	0	
Voorziening MOP onderhoud brandweerkazerne	122	0	0	
Voorziening MOP onderhoud dienstgebouwen begraafplaats	43	0	0	
Voorziening MOP onderhoud private accommodaties	172	0	0	
Voorziening MOP onderhoud Het Pakhuis	40	0	0	
Voorziening MOP onderhoud Pinel/Plaza/Stationsstraat 118	54	0	0	
Voorziening MOP gemeentelijke gebouwen	0	586	643	
Voorziening MOP Patrijzenhof 16	0	1	2	
Voorziening MOP Sanitaire units	0	0	7	
Voorziening MOP Hertenkamp	0	1	4	
Totaal voorzieningen MOP gebouwen	505	588	656	

Onderstaand wordt de stand van de overige voorzieningen weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2021 (31-12-2021)	Begroting 2023 (1-1-2023)	Begroting 2026 (31-12-2026)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders	3.945	4.070	4.570	
Voorziening Boscompensatie	355	355	355	
Voorziening WGA-lasten	104	128	264	
Voorziening Dubieuze debiteuren Ermelo	397	302	310	
Voorziening Dubieuze debiteuren Sociale Zaken	583	633	833	
Voorziening Afvalstoffenheffing	565	482	448	
Voorziening Afkoop schoonmaken graven	452	449	437	
Voorziening Uitbreiding capaciteit begraafplaats	589	562	574	
Voorziening Toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	474	450	354	
Voorziening Groot onderhoud Riolering	134	151	187	
Voorziening Egalisatie riolering	6.300	6.567	7.248	
Voorziening Groot onderhoud wegen	272	1.149	1.149	
Voorziening Groot onderhoud verlichting	176	185	146	
Voorziening MOP civiele kunstwerken	81	118	133	
Voorziening MOP kunstwerken	38	51	51	
Voorziening voormalig personeel*	619	618	618	
Totaal overige voorzieningen	15.084	16.270	17.677	

* Op rekeningbasis loopt deze voorziening in 2026 op nul.

Stille reserves

Het kan voorkomen dat de boekwaarde van een activum lager is dan de daadwerkelijke economische waarde van dat activum. Bij herwaardering zou een herwaarderingsreserve ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde ontstaan. Zonder herwaardering spreken wij van een stille reserve. Stille reserves kunnen ontstaan wanneer de bezittingen van de gemeente niet (geheel) worden gewaardeerd of niet tegen de economische waarde worden gewaardeerd. Omdat het BBV strengere eisen stelt aan het activeren van gemeentelijke uitgaven dan de Comptabiliteitsvoorschriften 1995 zullen deze momenteel minder snel ontstaan. Er mag in de meeste gevallen immers nog slechts bruto geactiveerd worden.

Een bijzondere categorie zijn de deelnemingen. Het betreft het aandelenbezit in onder andere de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze aandelen zijn niet of slechts beperkt verhandelbaar. Omdat ze tegen verkrijgingswaarde zijn gewaardeerd, maar de intrinsieke waarde veel hoger ligt, behoren ze tot de categorie stille reserves.

Overzicht verloop reserves en voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2023			2024		
	stand 1/1	onttrekkingen	toevoegingen	stand 1/1	onttrekkingen	toevoegingen
Algemene Reserve						
0610000/RES0001 Alg.reserve vrij besteedbaar	-4.559.612	181.000	534.000	-4.912.612	145.000	
0610000/RES0002 Alg.reserve weerstandscapaciteit	-2.304.000	426.000	0	-1.878.000	0	
Totaal - Algemene Reserve	-6.863.612	607.000	534.000	-6.790.612	145.000	
Bestemmingsreserve						
0620000/RES0003 Best.reserve vervangingsfonds I&A	-140.466	113.000	0	-27.466	27.000	
0620000/RES0004 Best.reserve grondexploitatie	-1.698.394	309.000	0	-1.389.394	9.000	
0620000/RES0006 Best.reserve egalisatie MJB	-595.000	691.000	197.000	-101.000	161.000	11
0620000/RES0017 Best.reserve MOP gebouwen	-492.000	81.000	0	-411.000	27.000	
0620000/RES0019 Best.reserve Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	75
Totaal - Bestemmingsreserve	-2.925.860	1.194.000	197.000	-1.928.860	224.000	86
Beklemd bestemmingsreserves						
0620000/RES0008 Best.reserve Duurzaamheid	-436.060	104.000	158.000	-490.060	104.000	15
0620000/RES0009 Best.reserve Nieuwbouw sportcentrum Calluna (BBR)	-16.917.013	0	0	-16.917.013	504.000	

0620000/RES0010 Best.reserve GVV (BBR)	-3.730.455	214.000	0	-3.516.455	214.000	
0620000/RES0011 Best.reserve Overig V&V (BBR)	-4.496.958	243.000	0	-4.253.958	244.000	
0620000/RES0012 Best.reserve CO (BBR)	-3.380.291	199.000	0	-3.181.291	199.000	
0620000/RES0013 Best.reserve Bouwen (BBR)	-250.000	13.000	0	-237.000	13.000	
0620000/RES0014 Best.reserve Sport (BBR)	-83.000	7.000	0	-76.000	7.000	
0620000/RES0016 Best.reserve HvG (BBR)	-1.425.000	75.000	0	-1.350.000	75.000	
Totaal - Beklemd Bestemmingsreserve	-30.718.777	855.000	158.000	-30.021.777	1.360.000	158
Reserves	-40.508.249	2.656.000	889.000	-38.741.249	1.729.000	1.026
Voorzieningen						
Van derden verkr.middel.spec.besteding						
0700000/VRZ0002 Voorziening afvalstoffenheffing	-481.808	15.000	74.000	-540.808	21.000	8
0700000/VRZ0003 Voorziening afkoop schoonmaken graven	-448.785	10.000	7.000	-445.785	10.000	
0700000/VRZ0004 Voorziening uitbreiding capaciteit begraafplaats	-562.130	0	3.000	-565.130	0	
0700000/VRZ0005 Voorziening toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	-449.858	38.000	14.000	-425.858	38.000	1
0700000/VRZ0006 Voorziening groot onderhoud Riolering	-151.467	8.000	17.000	-160.467	8.000	1
0700000/VRZ0007 Voorziening egalisatie riolering	-6.567.187	1.119.000	1.248.000	-6.696.187	953.000	1.13
0700000/VRZ0008 Voorziening boscompensatie	-354.927	0	0	-354.927	0	
sub-totaal van derden verkr. middel. spec. besteding	-9.016.162	1.190.000	1.363.000	-9.189.162	1.030.000	1.266
Voorziening egalisatie onderhoud						
0700000/VRZ0016 Voorziening groot onderhoud wegen	-1.148.733	877.000	877.000	-1.148.733	877.000	87
0700000/VRZ0017 Voorziening groot onderhoud verlichting	-185.391	0	9.000	-194.391	0	
0700000/VRZ0019 Voorziening MOP Civiele kunstwerken	-117.591	20.000	37.000	-134.591	27.000	3
0700000/VRZ0020 Voorziening MOP kunstwerken	-51.203	13.000	13.000	-51.203	13.000	1
0700000/VRZ0030 Gemeentelijke Gebouwen	-586.000	199.000	253.000	-640.000	248.000	25
0700000/VRZ0031 MJOP Patrijzenhof 16	-1.000	2.000	6.000	-5.000	23.000	1
0700000/VRZ0032 MJOP Sanitaire units	0	38.000	38.000	0	2.000	
0700000/VRZ0033 MJOP Hertenkamp	-1.000	18.000	17.000	0	4.000	
sub-totaal vz. Egalisatie onderhoud	-2.090.918	1.167.000	1.250.000	-2.173.918	1.194.000	1.216
Voorziening verplich., verlies, risico						
0700000/VRZ0022 Voorziening pensioenverpl. wethouders	-4.069.851	0	125.000	-4.194.851	0	12
0700000/VRZ0023 Voorziening WGA-lasten	-127.584	0	34.000	-161.584	0	3
0700000/VRZ0028 voormalig personeel	-618.434	0	0	-618.434	0	
sub-totaal vz. Verplicht., verlies, risico	-4.815.869	0	159.000	-4.974.869	0	158
Voorziening BBV artikel 63 lid 8						
0700001/VRZ0024 Voorziening dubieuze debiteuren	-302.428	0	2.000	-304.428	0	
0700001/VRZ0025 Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	-633.000	0	50.000	-683.000	0	5
sub-totaal vz. BBV artikel 63 lid 8	-935.428	0	52.000	-987.428	0	58
Voorzieningen	-16.858.377	2.357.000	2.824.000	-17.325.377	2.224.000	2.696
Totaal reserves en voorzieningen	-57.366.626	5.013.000	3.713.000	-56.066.626	3.953.000	3.716

Overzicht van structurele toevoegingen aan reserves

Programma / Product / Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2023	2024	2025	2026
BBreserve Duurzaamheid: aanvulling PB 2022	158	158	158	158
Totaal structurele toevoegingen (lasten/47100) aan reserves	158	158	158	158

Overzicht van structurele onttrekkingen aan reserves

Programma / Product / Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2023	2024	2025	2026
Egalisatiereserve MJB: beheer fontein Markt	3	3	3	3
Egalisatiereserve MJB: anterieure ovk. Oranjepark	36	36	0	0
Egalisatiereserve MJB: samenwerkingsovk. Veluwe op 1	6	6	6	0
Egalisatiereserve MJB: extra personele lasten	65	65	22	0
Egalisatiereserve MJB: dekking kapitaallasten extra krediet BTW De Dialoog	0	31	31	31
Algemene reserve: rente aangetrokken geldlening	49	16	0	0
Algemene reserve: sanering bodemverontreiniging	30	30	30	30
Algemene risicoreserve: herijking sociaal domein	426	0	0	0
Reserve I&A fonds: kapitaallasten	30	27	0	0
Reserve GVV: afschrijving diverse kredieten	208	208	208	208
Reserve GVV: aanv. Krediet De Beek	-5	-5	-5	-5
Reserve GVV: vrijval KL/doorschuiven krediet progr.begr./ risicoreservering	-21	-21	-21	-21
Reserve GVV: fietspad Speuld	26	26	26	26
Reserve GVV: herber. o.b.v. KL 2019-2023	6	6	6	6
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: afschrijving diverse kredieten	187	187	187	187
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: aanv.krediet Westflank en De Beek	10	10	10	10
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: afstemming programma's	-2	-2	-2	-2
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: Oranjepark anterieure ovk	43	43	43	43
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: bovenwijkse vz recreatiecluster Horst	6	6	6	6
Reserve Centrumontwikkeling: nw raming o.b.v. herberekening KL	208	208	208	208
Reserve Centrumontwikkeling: afstemming KL begroting 2020-2023	-9	-9	-9	-9
Reserve MOP gebouwen: bijramen 2021-2024 1e Berap 2021	31	27	0	0
Reserve Sport: afschrijving tennisbaan / toplaag Irminloo	6	6	6	6
Reserve Sport: afschrijving overige kosten FC Horst	1	1	1	1
Reserve Huis van de Gemeente: afschrijving investeringskrediet	75	75	75	75
BBreserve Duurzaamheid: aanvulling PB 2021	46	46	46	46
BBreserve Duurzaamheid: wijk van de Toekomst	58	58	58	58

Reserve Grondexploitatie: alg.beheerskosten/accountantskosten	9	9	9	9
Reserve Bouwen: Units Patrijzenhof	13	13	13	13
Reserve Nieuwbouw Sportcentrum Calluna: afschr.krediet sporthal	0	88	88	88
Reserve Nieuwbouw Sportcentrum Calluna: afschr.krediet sportcentrum	0	283	283	283
Reserve Nieuwbouw Sportcentrum Calluna: afschr.renovatie zwembad	0	133	133	133
Totaal structurele onttrekkingen (baten / 87100) aan reserves	1.541	1.610	1.461	1.433

Investeringsplan

Investeringsplan

De gemeente Ermelo werkt met een voortschrijdend 10-jarig investeringsplan. Al jaren worden er kredieten doorgeschoven naar volgende jaren. Feitelijk worden investeringskredieten soms te ambitieus in de tijd ingeschat en te vroeg in de begroting opgenomen. Bij de Kadernota 2020 en bij het Heroverwegingstraject 2020 is het Investeringsplan volledig geactualiseerd.

Om de investeringsplanning beter te kunnen beheersen wordt gewerkt met voorbereidingskredieten en (gefaseerde) uitvoeringskredieten. Tevens worden investeringen waar mogelijk in de vorm van projecten uitgevoerd. Ermelo werkt met een tienjarig investeringsplan. Dit betekent dat naar mate een investering verder in de tijd staat, de bedragen zijn gebaseerd op grovere aannames en schattingen. Eerst nadat de plannen verder uitgewerkt worden, komt er duidelijkheid over de daadwerkelijke hoogte van het benodigde investeringskrediet.

Daarnaast geldt dat Ermelo de vervangingskredieten niet raamt op basis van het prijspeil geldend voor het concrete uitvoeringsjaar, maar op basis van historische prijspeilen.

De investeringen in de periode 2023-2026 zijn: [zie investeringsplan](#).

coalitieakkoord: **We gaan spaarzaam met uw geld om, in het 4e kwartaal 2022 zal het investeringsplan opnieuw worden herijkt.**

Overzicht investeringen per programma

Meerjarenbegroting 2023-2026: Investeringsplan 2022-2032
(bedragen x € 1.000)

Programma	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal								
Inkomsten	-1.939	-292	-9	0	0	0	0	
Uitgaven	26.158	21.268	11.659	10.846	6.660	468	2.107	7.18
Saldo Totaal	24.219	20.976	11.650	10.846	6.660	468	2.107	7.18
Eindtotaal	24.219	20.976	11.650	10.846	6.660	468	2.107	7.18
Onderscheid in soort investering	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Investerings met een economisch nut	13.265	17.272	11.332	10.192	6.470	353	1.992	7.06
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.743	3.604	242	354	190	115	115	11
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	2.938	100	276	0	0	0	0	
Overige	273	0	-200	300	0	0	0	
Eindtotaal	24.219	20.976	11.650	10.846	6.660	468	2.107	7.18

Toelichting op de financiële positie

Uitgangspunten Meerjarenbegroting 2023-2026

Omschrijving	Percentage	Toelichting
Ontwikkelingen belastingen		
OZB woningen (eigenaren)	3,00%	Inflatiepercentage Meicirculaire 2022
OZB niet woningen (eigenaren / gebruikers)	3,00%	Inflatiepercentage Meicirculaire 2022
Toeristenbelasting	3,00%	Inflatiepercentage Meicirculaire 2022
Forensenbelasting	3,00%	Inflatiepercentage Meicirculaire 2022
Afvalstoffenheffing	0,00%	
Rioolheffing	0,00%	Gebaseerd op het ZAP
Overige legestarieven		
Overige ontwikkelingen		
Loonontwikkelingen	3,60%	Loonmutaties 3,6% van de totale loonsom (€ 11,6 mln).
Prijzontwikkelingen	3,00%	Inflatiepercentage Meicirculaire 2022
Volumeontwikkelingen	0,50%	
Ontwikkelingen indexering subsidies	3,00%	Inflatiecorrectie
Ontwikkelingen indexatie Gemeenschappelijke regelingen	3,00%	Inflatiecorrectie
Loon, prijs en volumeontwikkeling Sociaal Domein		Dit is afhankelijk van de compensatieregeling uit de algemene uitkering.

Interactie (algemene stijging tarieven)	3,00%	Inflatiepercentage Meicirculaire 2022
Renteontwikkelingen		
Rentevisie lange termijn bij aantrekken gelden	2,50%	
Rentevisie korte termijn bij aantrekken gelden	1,00%	
Rentevisie nieuwe beleggingen gelden	0,00%	
Rentevisie kapitaallasten nieuwe investeringen	1,75%	
Ontwikkelingen Grondbeleid		
Rentepercentage Grondbeleid	0,28%	
Percentage kostenstijging	2,25%	
Percentage opbrengststijging woningbouw	2,50%	
Percentage opbrengststijging bedrijfsterrein	2,00%	
Rekentarief ambtelijke (plan)kosten	€ 125,00	

Algemene uitkering Gemeentefonds

Algemeen

In deze Meerjarenbegroting 2023-2026 zijn alle gegevens over de algemene uitkering Gemeentefonds tot en met de Meicirculaire 2022 opgenomen. De budgettaire gevolgen van de Septembercirculaire 2022 konden nog niet worden meegenomen, deze zijn eerst beschikbaar in september 2022. De budgettaire gevolgen hiervan zullen wij meenemen in een Bestuursrapportage 2022. Vanzelfsprekend zullen wij de raad zo snel mogelijk informeren.

De algemene uitkering van het Gemeentefonds is de grootste inkomstenpost van onze gemeente, zeker nu ook de middelen voor het Sociaal Domein zijn toegevoegd. Als gemeente zijn wij sterk afhankelijk op welke wijze het Rijk de economische ontwikkelingen in de rijksbegroting vertaalt. Een besluit van het Kabinet tot aanvullende bezuinigingen zal zijn weerslag kunnen vinden op het Gemeentefonds, afhankelijk of deze uitgaven relevant zijn voor het Gemeentefonds. Een besluit van het Kabinet tot aanvullende rijksuitgaven kan daarentegen leiden tot een stijging van het accres (1). Voorts zien we dat het Kabinet toevoegingen aan de algemene uitkering steeds meer tracht te oormerken en te voorzien van allerlei voorwaarden. Dit beperkt de autonomie van de gemeente

(1) Bedrag waarmee het beschikbare bedrag van het Gemeentefonds jaarlijks wordt aangepast, gebaseerd op een bestuurlijk overeengekomen normeringsystematiek

Landelijke ontwikkelingen

Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:

1. Fout Meicirculaire 2022

De beheerders van het Gemeentefonds hebben bekend gemaakt dat per abuis de taakmutaties eenmalige energietoeslag, prenatala huisbezoek en Jeugdhulp: subsidieregeling continuïteitsregeling cruciale zorg niet correct zijn verwerkt. De correcties hierop zullen worden verwerkt bij de Septembercirculaire 2022.

2. Herijking verdeling Gemeentefonds

In de Meicirculaire 2022 is de nieuwe herverdeling verwerkt. Dit zou voor Ermelo leiden tot een nadeel van € 153,00 per inwoner. Dit nadeel wordt gelukkig voorlopig beperkt door een zgn. ingroepad. De gemeente ontvangt daartoe een zgn. suppletie-uitkering waardoor het nadeel vooralsnog beperkt wordt tot € 37,50 per inwoner vanaf 2025. Deze suppletie-uitkering is echter niet oneindig. Wij zetten daarom jaarlijks vanaf 2026 € 15,00 per inwoner extra weg om dit op te kunnen vangen, dus voor 2026 € 15 en voor 2027 € 30 per inwoner. Inmiddels is door de fondsbeheerders gestart met een traject voor een nieuwe herverdeling. Het doel is om dit met ingang van het begrotingsjaar 2026 een nieuw model in te laten gaan. Wij proberen in samenwerking met andere gemeenten om aan te haken bij dit proces, en het mogelijke nadelige herverdeleffect dat ons nog boven het hoofd hangt zoveel mogelijk te beperken.

3. Woonplaatsbeginsel

De invoering van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 is geen onderdeel van het herverdeleffect, maar een apart traject. Voor Ermelo leidt het woonplaatsbeginsel tot een verlaging van de algemene uitkering met € 3.384.000,00. Vooralsnog gaan wij uit van een evenredige afname van de kosten.

4. Extra rijksbijdragen voor Jeugdzorg

De VNG heeft op 9 augustus een bericht "Afspraken jeugdmiddelen in meerjarenraming" gepubliceerd. Hieruit blijkt dat het Rijk, de VNG en het IPO voor de jaren 2024, 2025 en 2026 zijn overeengekomen dat gemeenten zowel de extra rijksbijdragen voor de jeugdzorg als de geplande bezuinigingen voor 100% in de begroting 2023 mogen opnemen. In de begroting 2022 mochten de gemeenten nog 75% opnemen. Verder zijn afspraken gemaakt over een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. De afspraken over de extra rijksbijdragen voor de jeugdzorg dienen alleen voor de verwerking in de begroting 2023 en de Meerjarenbegroting 2024 - 2026. Voor de jaren na 2026 blijft onduidelijk

of gemeenten 100% mogen ramen of 75%, aangezien deze jaren nog niet opgenomen zijn in de richtlijnen van de provinciaal toezichthouder.

Bij de berekeningen van de Septembercirculaire 2022 zullen wij hier op terugkomen.

Meicirculaire 2022

In deze begroting is de Meicirculaire 2022 volledig verwerkt. De Meicirculaire 2022 is gebaseerd op de Voorjaarsnota van het rijk en het moment voor aanpassing van het accres en loon- en prijscompensatie voor het sociaal domein.

Alle taakmutaties worden in eerste instantie aan de stelpost circulaire toegevoegd, dit in afwachting van nadere besluitvorming. Ook de thans verwerkte coronasteunpakketten worden direct in de begroting verwerkt, dit geschiedt zoveel mogelijk aan daartoe speciaal in het leven geroepen aparte coronakostenplaatsen. Alle extra bedragen voor sociaal domein zijn eveneens toegevoegd aan de stelpost circulaire, dit in afwachting van nadere besluitvorming.

In de berekeningen is rekening gehouden met de:

- Actualiseren van alle basisgegevens naar de laatst bekende gegevens;
- Herverdeeleffecten met ingang van 2023;
- Taakmutaties waarvoor de gemeente extra gelden ontvangt;
- Herberekeningen van de beschikbare gelden voor de Jeugdzorg;
- Vrijvallen en herrekenen van de stelposten in begroting;
- Nominale ontwikkelingen.

Per saldo leidt de Meicirculaire 2022 tot de volgende budgettaire uitkomst:

Meicirculaire 2022 (Bedragen x € 1.000,00 min=voordeel, plus=nadeel)	2023	2024	2025	2026	2027
Budgettair effect Meicirculaire 2022	-4.701 V	-5.976 V	-6.975 V	-2.586 V	-2.977 V
Sparen voor herverdeling vanaf 2026	0	0	0	405 N	810 N
Extra loon/prijsontwikkelingen van 2,5% naar 3,4%	0	472 N	945 N	945 N	945 N
Onderuitputting Rijk	0	434 N	600 N	0	0
Per saldo budgettaire uitkomst	-4.701 V	-5.070 V	-5.430 V	-1.236 V	-1.222 V

De uitkomsten van deze circulaire zijn zeer positief. Alle jaren leiden tot een fors budgettair voordeel, maar met ingang van 2026 wordt dit voordeel wel beduidend lager. Bij deze zeer positieve uitkomsten willen wij wijzen op de volgende belangrijke aandachtspunten:

1. Het accres (de jaarlijkse groei/krimp van het gemeentefonds) is voor de jaren 2023 t/m 2025 steeds erg positief. Dit is zelfs zo positief dat hier landelijk vraagtekens bij gezet worden. Er bestaat volgens experts (waaronder PAUW) een reëel risico dat het Rijk minder zal uitgeven dan nu wordt begroot. Deze onderuitputting zal dan leiden tot een lagere algemene uitkering vanwege het principe 'trap-op-trap-af'. Een deel van het voordeel in 2024 t/m 2025 is daarom apart gezet om dit risico te zijner tijd op te kunnen vangen.
2. In deze circulaire is de nieuwe verdeling van het Gemeentefonds verwerkt. Het herverdeeleffect voor Ermelo is ruim € 4,1 miljoen negatief, dat is maar liefst € 153,00 per inwoner. Maar dit nadeel wordt gelukkig sterk gedempt door een ingroeipad dat in ieder geval voor de periode 2023 t/m 2025 zeker is. In 2025 bedraagt het netto-effect daardoor circa 'slechts' € 1 miljoen negatief, dat is € 37,50 per inwoner. Met ingang van 2026 is het ingroeipad nog geheel onzeker. Wij houden er rekening mee dat deze compensatie stapsgewijs afgebouwd zal worden, waardoor het nadeel verder oploopt door rekening te houden met een oplopend nadeel van € 15,00 per inwoner per jaar.
3. De algemene uitkering wordt volgens een vaste systematiek verhoogd voor loon- en prijsontwikkelingen. Met deze verhoging worden gemeenten geacht om de stijging van uitgaven door loon- en prijsontwikkeling op te kunnen vangen. In de praktijk blijkt deze compensatie zelden toereikend te zijn. In deze circulaire wordt gerekend met een compensatie van 3,4%. In onze rekenmodellen wordt volgens staand beleid gerekend met de ontwikkeling van de prijsmutatie bruto binnenland product (pBBP). Deze index is normaal redelijk in lijn met de benchmark van de circulaire, maar de pBBP staat momenteel op 2,5%. Daardoor wordt in het rekenmodel feitelijk circa 1% te weinig apart gezet voor loon- en prijsontwikkelingen met ingang van 2024. Oorzaak moet gezocht worden in de gedeeltelijke bevriezing van het accres zoals door het Rijk gekozen is aan het begin van de Corona crisis. Wij zetten daarom aanvullend middelen weg voor deze loon- en prijsontwikkelingen.

Op een aantal terreinen ontvangt de gemeente extra geld. Tegenover deze extra gelden staan nog nader uit te voeren gemeentelijke taken. In de bijlage zijn alle taakmutaties opgenomen. De belangrijkste taakmutaties in deze circulaire zijn:

Uitvoeringskosten Klimaatbeleid

Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Enkel voor 2022 is dit nu vertaald in de circulaire.

Eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO

In het Coalitieakkoord van het Kabinet is opgenomen dat dit Kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De maatregel vraagt een wetwijziging en vergt een aanzienlijke implementatietijd waardoor de beoogde datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing van € 95 miljoen. De algemene uitkering wordt vanaf 2025 met dit bedrag (€ 132.000,00) verlaagd. Wij gaan er vanuit dat tegenover deze uitname feitelijk extra inkomsten voor de gemeente staan. In de berekeningen is hier rekening mee gehouden.

Extra capaciteit Boa's

In de openbare ruimte verrichten Boa's belangrijk werk in specialistische en complexe beleids- en wetsgebieden. In de afgelopen jaren zijn Boa's binnen hun bevoegdheid ook steeds meer taken gaan uitvoeren.

De Tweede Kamer heeft d.d. 23 september 2021 de motie Hermans c.s. aangenomen. Met deze motie is onder meer aan het Kabinet de opdracht meegegeven om de capaciteit van (wijk)agenten en Boa's in de openbare ruimte te vergroten. Hiertoe wordt structureel € 25 miljoen voor de Boa's beschikbaar gesteld. In zijn brief van d.d. 12 november 2021 aan de Tweede Kamer heeft de minister van Justitie en Veiligheid aangegeven op welke wijze hij deze € 25 miljoen wil inzetten. Naast onder meer € 5,5 miljoen voor de groene BOA en een bedrag voor de verdere professionalisering en een veilige taakuitvoering van de Boa's in alle domeinen, wordt € 13 miljoen vrijgemaakt voor de capaciteit van Boa's in de openbare ruimte. De € 13 miljoen loopt via het gemeentefonds, het resterende bedrag niet. Voor Ermelo gaat het om € 33.000,00 structureel.

Omgevingswet / Wet Kwaliteitsborging bouw

Voor een tweetal posten was het Rijk te laat om dit nog in het Gemeentefonds te verwerken. De beschikbare bedragen zijn wel al vast indicatief bekend gemaakt, maar worden pas technisch verwerkt in de Septembercirculaire 2022. Dit betreft de beschikbare bedragen voor de Omgevingswet alsmede de Wet Kwaliteitsborging bouw. Voor de decentralisatie-uitkering Omgevingswet ontvangt de gemeente voor 2022 € 300.004,00. Voor de decentralisatie-uitkering Wet kwaliteitsborging bouw (wkB) ontvangt de gemeente in 2022 € 49.135,00 en voor de jaren 2023 t/m 2026 jaarlijks € 20.000,00. Deze bedragen zijn nog indicatief en daarom niet verwerkt in de berekeningen.

Toelichting Fiscaliteiten

Belastingplicht vennootschapsbelasting

Sinds 2016 is Ermelo voor de grondexploitatie vpb-plichtig. Enige tijd later heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat over een positief resultaat van de verwerking van het restafval eveneens vennootschapsbelasting is verschuldigd. Het berekenen van het resultaat bleek voor zowel gemeenten als de Belastingdienst echter niet eenvoudig vast te stellen zodat een landelijke regeling is getroffen waar gebruik van kan worden gemaakt. 1% van de inkomsten wordt als winst aangemerkt.

In 2020 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat een positief resultaat voor het gelegenheid geven tot reclame op bushokjes, lantarenpalen etc. onderworpen is aan vennootschapsbelasting. Dit standpunt wordt door veel fiscalisten niet gedeeld. Zekerheid hierover is pas te verwachten na het doorlopen van bezwaar- en beroepsprocedures. Vanaf de aangifte over het jaar 2019 wordt de (beperkte) winst opgenomen in de aangifte. Tegen de nadien opgelegde aanslagen zijn bezwaarschriften ingediend. Deze worden door de Belastingdienst aangehouden totdat uit de gerechtelijke procedures een definitief standpunt bekend is.

In 2020 is een vaststellingsovereenkomst gesloten met de Belastingdienst over de wijze van renteberekening binnen de Grondexploitatie. De fiscale waarde op de beginbalans is hierdoor hoger vastgesteld met lagere fiscale winst als gevolg.

Belastingdruk vennootschapsbelasting

De aangiften 2016 t/m 2021 zijn ingediend waarbij deze zijn opgesteld conform de uitgangspunten van de vaststellingsovereenkomst die de gemeente heeft afgesloten met de Belastingdienst. Vanwege fiscale verliezen en verliesverrekening van 2017 is tot met 2020 per saldo nog geen belasting voldaan. Over het jaar 2021 is voor het eerst een gering bedrag aan belasting verschuldigd en voldaan in 2022. De hoogte van de fiscale winst en de verschuldigde belasting over 2022 wordt in 2023 door de externe belastingadviseur berekend. Doordat de opbrengsten en uitgaven niet altijd volgens prognose verlopen kan het fiscale resultaat en de te betalen belasting in 2023 nog niet worden vastgesteld. Er is geen sprake meer van te verrekenen verliezen.

Btw Exploitatie sportaccommodaties

Met ingang van 2019 is de btw op de investeringen en exploitatiekosten van de sportaccommodaties niet langer terug te vorderen en is geen btw over de inkomsten verschuldigd. Dit is voor de gemeente financieel nadelig. Om dit nadeel te compenseren is met ingang van 2019 een specifieke uitkering in het leven geroepen. De uitkering is echter voor alle gemeenten gezamenlijk gemaximeerd. Tot en met 2020 was genoeg budget beschikbaar en is de aanvraag geheel toegekend. Over 2021 is een voorschot van 76,94% van de aanvraag verleend. De definitieve afrekening volgt rond de jaarwisseling 2022/2023. Het is niet in te schatten of de gemeente in de jaarrekening een financieel nadeel ondervindt ten opzichte van de aanvraag over het jaar 2022. Voor het jaar 2023 wordt het voorschotpercentage op basis van de begroting 2023 vastgesteld medio juni 2023. De afwikkeling vindt niet plaats in het jaar 2023. De regeling loopt af per 1 januari 2024. Het is nog niet bekend of de regeling wordt verlengd, aangepast of vervangen door een andere regeling.

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Jaarstukken	Begroting	Meerjarenbegroting 2023-2026			
Programma's		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.1 Bestuur	lasten	2.070	1.813	1.788	1.789	1.789	1.829
	baten	-430	-50	-50	-50	-50	-50

	saldo	1.640	1.763	1.738	1.739	1.739	1.779
0.2 Burgerzaken	lasten	961	1.488	1.594	1.499	1.499	1.502
	baten	-321	-519	-511	-502	-502	-502
	saldo	640	969	1.083	997	997	1.000
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	lasten	550	479	835	776	772	772
	baten	-355	-281	-279	-276	-276	-276
	saldo	195	198	556	500	496	496
0.4 Ondersteuning organisatie	lasten	12.806	12.998	13.715	13.331	13.143	13.192
	baten	-250	-225	-228	-210	-210	-210
	saldo	12.556	12.773	13.487	13.121	12.933	12.982
0.5 Treasury	lasten	154	178	1.177	1.033	967	929
	baten	-852	-1.004	-1.216	-1.266	-1.132	-1.113
	saldo	-698	-826	-39	-233	-165	-184
0.61 OZB woningen	lasten	200	215	219	219	219	219
	baten	-5.914	-6.259	-6.446	-6.446	-6.446	-6.446
	saldo	-5.714	-6.044	-6.227	-6.227	-6.227	-6.227
0.62 OZB niet-woningen	lasten	22	24	24	24	24	24
	baten	-3.247	-3.681	-3.792	-3.792	-3.792	-3.792
	saldo	-3.225	-3.657	-3.768	-3.768	-3.768	-3.768
0.64 Belastingen Overig	lasten	116	122	124	124	124	124
	baten	-1.458	-57	-59	-59	-59	-59
	saldo	-1.342	65	65	65	65	65
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	lasten	0	273	0	0	0	0
	baten	-52.845	-48.532	-53.443	-55.473	-57.390	-54.463
	saldo	-52.845	-48.259	-53.443	-55.473	-57.390	-54.463
0.8 Overige baten en lasten	lasten	38	-2.610	2.029	3.182	5.645	2.230
	baten	-930	-953	-953	-953	-953	-953
	saldo	-892	-3.563	1.076	2.229	4.692	1.277
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	lasten	6	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	6	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	lasten	6.882	957	889	990	1.178	1.350
	baten	-11.188	-3.513	-2.656	-1.698	-1.441	-1.402
	saldo	-4.306	-2.556	-1.767	-708	-263	-52
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	lasten	0	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	lasten	1.700	1.705	1.723	1.723	1.729	1.729
	baten	-147	-2	-2	-2	-2	-2
	saldo	1.553	1.703	1.721	1.721	1.727	1.727
1.2 Openbare orde en Veiligheid	lasten	970	1.415	1.399	1.353	1.355	1.352
	baten	-206	-68	-80	-73	-73	-73
	saldo	764	1.347	1.319	1.280	1.282	1.279
2.1 Verkeer en vervoer	lasten	3.315	3.912	4.314	4.386	4.356	4.427
	baten	-223	-109	-106	-103	-103	-103
	saldo	3.092	3.803	4.208	4.283	4.253	4.324
2.5 Openbaar vervoer	lasten	6	7	15	15	15	15
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	6	7	15	15	15	15
3.1 Economische ontwikkeling	lasten	3	44	44	44	44	44
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	3	44	44	44	44	44
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	20	3	0	0	0	0
	baten	291	-3	0	0	0	0
	saldo	311	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	lasten	239	227	338	327	326	329
	baten	-13	-14	-15	-14	-14	-14
	saldo	226	213	323	313	312	315
3.4 Economische promotie	lasten	517	435	468	460	460	455
	baten	-1.958	-2.074	-2.201	-2.199	-2.199	-2.199
	saldo	-1.441	-1.639	-1.733	-1.739	-1.739	-1.744
4.1 Openbaar basisonderwijs	lasten	102	78	78	75	75	75
	baten	-1	-2	-2	-1	-1	-1
	saldo	101	76	76	74	74	74
4.2 Onderwijshuisvesting	lasten	2.584	1.479	1.711	1.583	1.520	1.854
	baten	-1.012	-49	-48	-48	-48	-48
	saldo	1.572	1.430	1.663	1.535	1.472	1.806
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	lasten	1.155	1.060	1.264	1.267	1.264	1.264
	baten	-125	-239	-239	-239	-239	-239
	saldo	1.030	821	1.025	1.028	1.025	1.025
5.1 Sportbeleid en activering	lasten	54	6	6	6	6	6
	baten	-40	0	0	0	0	0
	saldo	14	6	6	6	6	6

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel Programma's		Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Meerjarenbegroting 2022-2025			
				2022	2023	2024	2025
5.2 Sportaccommodaties	lasten	3.211	3.801	3.311	4.558	4.209	4.203
	baten	-681	-676	-586	-586	-586	-586
	saldo	2.530	3.125	2.725	3.972	3.623	3.617
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	317	670	801	801	801	801
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	317	670	801	801	801	801
5.4 Musea	lasten	438	469	416	416	427	416

	baten	-66	-57	-57	-57	-57	-57
	saldo	372	412	359	359	370	359
5.5 Cultureel erfgoed	lasten	49	42	54	45	45	45
	baten	-13	0	0	0	0	0
	saldo	36	42	54	45	45	45
5.6 Media	lasten	514	527	550	550	550	550
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	514	527	550	550	550	550
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	2.609	2.865	2.753	2.730	2.721	2.710
	baten	-487	-456	-427	-423	-423	-423
	saldo	2.122	2.409	2.326	2.307	2.298	2.287
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	3.580	3.068	3.479	3.753	3.756	3.742
	baten	-371	-319	-341	-339	-339	-339
	saldo	3.209	2.749	3.138	3.414	3.417	3.403
6.2 Wijkteams	lasten	261	217	263	263	263	263
	baten	-100	0	0	0	0	0
	saldo	161	217	263	263	263	263
6.3 Inkomensregelingen	lasten	9.626	9.491	9.479	9.434	9.424	9.424
	baten	-5.982	-5.802	-5.499	-5.636	-5.805	-5.889
	saldo	3.644	3.689	3.980	3.798	3.619	3.535
6.4 Begeleide participatie	lasten	3.220	2.846	3.291	3.186	3.053	2.991
	baten	-1	-2	-3	-2	-2	-2
	saldo	3.219	2.844	3.288	3.184	3.051	2.989
6.5 Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk	lasten	561	505	534	534	534	534
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	561	505	534	534	534	534
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	946	1.640	1.719	1.699	1.695	1.696
	baten	-1	-3	-3	-2	-2	-2
	saldo	945	1.637	1.716	1.697	1.693	1.694
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	6.074	5.958	6.180	6.165	6.163	6.163
	baten	-116	-158	-108	-108	-108	-108
	saldo	5.958	5.800	6.072	6.057	6.055	6.055
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	13.414	12.804	5.292	4.863	4.863	4.863
	baten	-930	-264	-263	-263	-263	-263
	saldo	12.484	12.540	5.029	4.600	4.600	4.600
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	lasten	33	34	36	36	36	36
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	33	34	36	36	36	36
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	lasten	1.193	966	4.241	4.241	4.241	4.241
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	1.193	966	4.241	4.241	4.241	4.241
7.1 Volksgezondheid	lasten	1.147	1.014	1.069	1.062	1.058	1.049
	baten	-570	-1	-1	-1	-1	-1
	saldo	577	1.013	1.068	1.061	1.057	1.048
7.2 Riolering	lasten	2.580	3.232	3.686	3.524	3.515	3.516
	baten	-2.910	-3.633	-4.063	-3.896	-3.902	-3.902
	saldo	-330	-401	-377	-372	-387	-386
7.3 Afval	lasten	2.863	2.550	2.622	2.629	2.761	2.761
	baten	-3.039	-2.826	-2.771	-2.777	-2.913	-2.913
	saldo	-176	-276	-149	-148	-152	-152
7.4 Milieubeheer	lasten	2.123	1.990	1.723	1.740	1.753	1.753
	baten	-661	-372	-366	-366	-366	-366
	saldo	1.462	1.618	1.357	1.374	1.387	1.387
7.5 Begraafplaatsen	lasten	535	573	540	538	554	550
	baten	-680	-468	-480	-480	-480	-480
	saldo	-145	105	60	58	74	70
8.1 Ruimtelijke Ordening	lasten	1.993	940	1.213	1.110	986	988
	baten	-571	-24	-21	-16	-16	-16
	saldo	1.422	916	1.192	1.094	970	972
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	lasten	708	124	120	120	120	120
	baten	-2.199	-115	-111	-111	-111	-111
	saldo	-1.491	9	9	9	9	9
8.3 Wonen en bouwen	lasten	2.002	1.002	1.097	1.055	1.057	1.058
	baten	-1.361	-826	-797	-791	-791	-791
	saldo	641	176	300	264	266	267
Totaal overzicht	lasten	94.467	83.636	88.223	89.258	91.095	88.194
	baten	-101.963	-83.636	-88.223	-89.258	-91.095	-88.194
	saldo	-7.496	0	0	0	0	0

Het Iv3-model 2023 is zeer recent gewijzigd ten opzichte van het model 2022. Dit betreft een verfijning van de taakvelden van het sociaal domein, alsmede enkele verschuivingen van taken binnen deze taakvelden. De indiening van de Iv3 voor het jaar 2023 zal op basis van deze nieuwe indeling zijn. Bovenstaande tabel is nog op de Iv3-taakveldindeling van 2022.